

voice ATHENS

ΧΑΡΗΣ ΔΟΥΚΑΣ
Συνέντευξη με τον δήμαρχο
Αθηναίων
Του Δημήτρη Αθανασιάδη

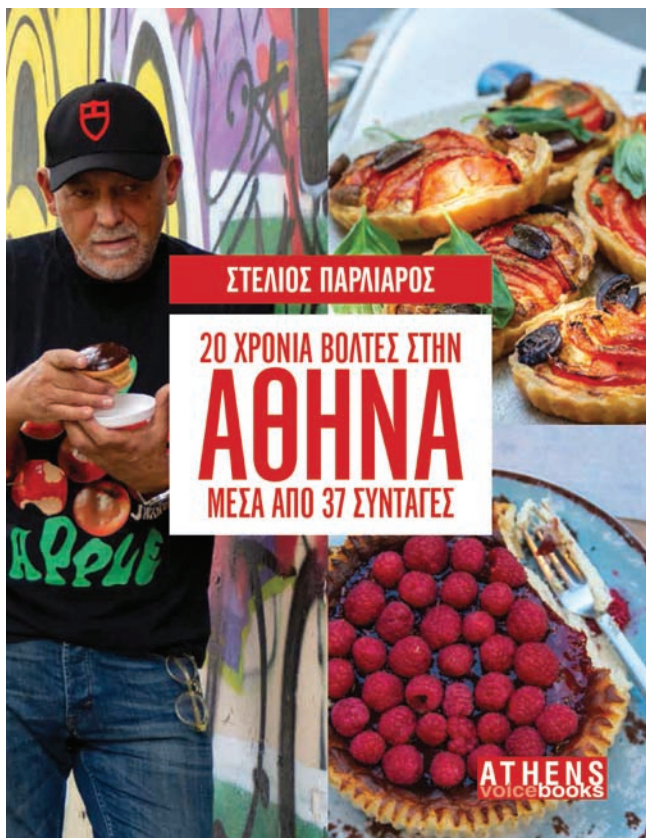
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΚΟΤΤΑΡΙΔΗ
Μιλάει στην Athens Voice για
το Ανάκτορο των Αιγών
Του Στέφανου Τσιτσόπουλου

ANNA ΦΟΝΣΟΥ
Διηγείται τη ζωή της
στον Γιώργο Παυριανό

SIVERT HØYEM
Ο frontman των Madrugada
μιλάει στην Athens Voice
Του Δημήτρη Αθανασιάδη



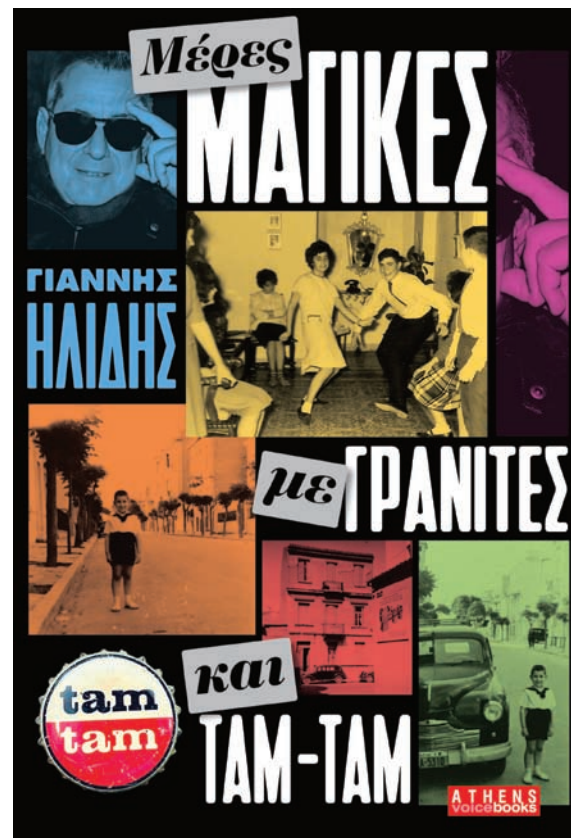
ΝΕΕΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΕΣ



Στέλιος Παρλιάρος

Ο «εθνικός μας ζαχαροπλάστης» περπατάει στους δρόμους της Αθήνας, θυμάται ιστορίες, μοιράζεται γεύσεις.

112 σελίδες γεμάτες συνταγές με δημιουργικά twist και street vibes, με αφορμή τα 20 χρόνια της Athens Voice.



Γιάννης Ηλίδης

Ένα βιβλίο-ταξίδι στην Αθήνα του 20ού αιώνα, με αυθεντικές μαρτυρίες και φωτογραφικά ντοκουμέντα από τις μαγικές δεκαετίες 60s-70s-80s.



Το βιβλίο των εξωφύλλων της ATHENS VOICE

Το πανόραμα της ελληνικής εικαστικής σκηνής μέσα από τα εξώφυλλα μιας εφημερίδας.

Μια μοναδική έκδοση: 20 χρόνια, 900 εξώφυλλα, 2 τόμοι 500+500 σελίδων σε μια συλλεκτική κασετίνα.



ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΗΣ Α.Υ.

ATHENS
voicebooks

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ATHENS VOICE BOOKS

Χαριλάου Τρικούπη 22, 106 79 Αθήνα, 2103617170 (εσωτ. 114), fax: 2103617310
Παραγγελίες on-line: athensvoice.gr/athens-voice-books

Εκδότης-Διευθυντής Φώτης Γεωργαλές

Σύμβουλος Έκδοσης Σταυρούλα Παναγιωτάκη
Διευθύντρια Σύνταξης Αγγελική Μπιρμπίλη

Γενική Διεύθυνση Διαφήμισης
Λουίζα Ναθαναήλ

Art Director Φώτης Πεκληβανίδης

Διεύθυνση Web Δημήτρης Αθανασιάδης

Αρχισυνταξία

Δανάη Καμζόλα (Podcast & City Guide)

Editorial Manager Ηλένα Κρητικού

Βοηθός αρχισυντάκτη Τόνια Ζαραβέλα

Τεχνικός διευθυντής Βάσιος Συσταίρας

Social Media Manager Τάσος Ανέστης

SEO Leadership Γεράσιμος Τζαμαρέλος

Υπεύθυνος ύλης Τάκης Σκριβάνος
Επιμέλεια ύλης Δήμητρα Γκρους
Διόρθωση κειμένων Φανή Κουλουτζού

Συντακτική ομάδα: Κ. Αθανασιάδης, Ν. Αριαντίης, Μ. Ανδριωτάκη, Ε. Βαρόδακη, Σ. Βλέτσας, Κ. Βνάτσιου, Ρ. Γεροδήμος, Ν. Γεωργαλέ, Μ. Γκανά, Ι. Γκομούζα, Ν. Γεωργιάδης, Κ. Γιαννακίδης, Β. Γραμματικογιάννη, Β. Γρυπάρης, Γ. Δήμος, Θ. Ευθυμίου, Γ. Ζερβογιάννη, Μ. Ζουμπουλάκη, Κ. Καϊμάκης, Σ. Καλαμαντή, Μ. Καλογιάννης, Κ. Καμπόσου, Δ. Καραθάνος, Α. Κασσαπαλή, Γ. Κοροβέσης, Σπ. Λαμπρόπουλος, Α. Μανουσακή, Μ. Μανωλοπούλου, Δ. Μαστρογιαννίτης, Β. Ματζάρογλου, Τζ. Μελιά, Γ. Μπελεσιώτης, Α. Μπρουτζάκη, Γ. Νένης, Γ. Χ. Παπαδόπουλος, Δ. Παπαδόπουλος, Π. Παναγιωτόπουλος, Κ. Παναγοπούλου, Γ. Παυριανός, Μ. Προβατάς, Τζ. Ρουσακή, Μ. Ι. Σιγαλού, Τ. Σκραπαλιώρη, Ζ. Σφύρη, Α. Τριανταφυλλίδη, Σ. Τριανταφύλλου, Λ. Τρούγκου, Σ. Τσοτσόπουλος, Γ. Φλωράκης, Σ. Χαλδαίου, Ε. Χελιώτη, Κ. Χριστοφόρου, Γ. Ψύχας, Ε. Ψυχούλη

Γραμματεία Σύνταξης Γεωργία Σκαμάγκα
info@athensvoice.gr
avguide@athensvoice.gr

Ατελιέ Sotos Anagnos

LOOKmag Κωνσταντίνα Βλαχοπούλου

Visual Design Θάνας Ψυλλίδης

Εικονογραφήσεις art@athensvoice.gr
Φωτό: Θανάσης Καρατζάς, Πύργος Ζαρκώνης, Τάσος Βρεττός, Έκτορας Δ. Βούτσας, Κώστας Αμοιρίδης, Βαγγέλης Τάσιος, Χρήστος Κισατζεκιάν, Δημήτρης Κλεάνθης, Μαρία Μαρκέζη, Πέτρος Νικόλαος, Λάζαρος Γραικός

Account Directors

Γιώτα Αθανασοπούλου, Κωνσταντίνα Ευθυμίου, Βόννη Ζαφειροπούλου

Direct Market Advertising Director

Άννα Αντωνίου

Direct Market Advertising Managers

Μιχάλης Δρακάκης, Εύα Βαλαμβάνου, Νώντας Νταμπάνης, Ελεονώρα Τζεφρόνη

Advertising & Marketing Director VOICE 102.5
Κική Μαλέρδου

Συντονισμός Διαφήμισης Μαίρη Κούρτη
marketing@athensvoice.gr

Digital Traffic Manager Εύη Ταρνάρη

Digital Advertising Coordinator Μίνα Γιαννάκη

Διεύθυνση Λογιστηρίου Έφη Μούρτζη
Λογιστήριο Ουρανία Μιχαήλ,
Βασίλης Νάκος, Μαίρη Λυκούση

Διαχωρισμοί - Εκτύπωση

«Καθημερινές Εκδόσεις ΑΕ»

Athens Voice S.A.

Χαρ. Τρικούπη 22, 106 79 Αθήνα

Σύνταξη: 210 3617.360, 3617.369, fax: 210 3632.317

Διαφημιστικό: 210 3617.530, fax: 210 3617.310

VOICE 102.5: 210 3648.213

Αγγελίες: 210 3617.369

Λογιστήριο: 210 3617.170

www.athensvoice.gr

Αν δεν βρίσκετε την Α.Β. στα σημεία διανομής,
επικοινωνήστε: 210 3617.360, 210 3617.369
Κωδικός εντύπου: 7021
ISSN 1790-6164

ATHENS

Εβδομαδιαία εφημερίδα, διανέμεται δωρεάν.
Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική ή μερική,
η διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της έκδοσης
με οποιοδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό ή άλλο,
χωρίς προηγούμενη γραπτή έγκριση του εκδότη.



ΣΕ ΒΛΕΠΩ!

Της ΛΕΝΑΣ ΔΙΒΑΝΗ



Σε βλέπω να διαβάζεις στο γυμναστήριο

Σε βλέπω να διαβάζεις στο γυμναστήριο, αγαπητέ άγνωστε, και μου 'ρχεται να ζητήσω το τηλέφωνό σου και να το δίνω σε όποιον δηλώνει χαλαρά ότι δεν διαβάζει γιατί δεν έχει χρόνο. Αφήστε τις δικαιολογίες, παιδιά, και ξεστομίστε τη σκληρή αλήθεια. Δεν θέλετε να διαβάσετε, βαριόμαστε, πλήττετε. Είστε από τους άτυχους. Δεν μάθατε από μικρά να αναζητάτε νέους κόσμους στις σελίδες των βιβλίων, να οξύνετε το βλέμμα, να κλέβετε ξένες εμπειρίες, να λύνετε απορίες, να πολλαπλασιάζετε τον χρόνο που σας αναλογεί επί της γης.

Ο κύριος που διαβάζει τρέχοντας δίπλα μου στο γυμναστήριο φαντάζει αλλόκοτος, εξωγήινος στα μάτια σας, ε; Είναι επειδή λειτουργεί σαν καθρέφτης προβάλλοντας την πικρή αλήθεια: για ό,τι μας αρέσει βρισκόμαστε. Για ό,τι αδιαφορούμε βρισκόμαστε δικαιολογίες.

ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΜΑΣ

Αυτή την εβδομάδα το σχεδιάζει ο **Kirios Criton**. Είναι εικαστικός, αρχιτέκτων, interior designer, ποιητής, γκαλερίστας και συλλέκτης. Αποτύπωσε τις σκέψεις του με έργα και εγκαταστάσεις σε απρόβλεπτους χώρους, σε σπίτια, κτίρια, εστιατόρια, πάντα με γνώμονα την Τέχνη. Μότο του: ΖΗΣΕ ΤΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ. Keep the flame alive. Το 2022 κυκλοφόρησε μια πολυτελής έκδοση με τίτλο «Kirios Criton» από το Copelouzos Family Art Museum, ένα βιβλίο ζωής όπου στις 512 σελίδες του συνοψίζει την αισθητική, τις ιδέες και την τέχνη του.

Info-DIET

Της ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗ



ΑΡΧΙΣΑΝ ΟΙ ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ

Δεν αφήνετε τα παφ τζάκετ, να κάνετε καμιά έκπτωση στο ελαιόλαδο;

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΑΝΘΙΜΟΣ

Πόσο συγκινητικός ήταν στις Χρυσές Σφαίρες! Ήθελε μόνο να μιλήσει για τον ήρωά του, τον Μπρους Σπρίνγκστριν, και να του πει πως ό,τι είναι το οφείλει σ' αυτόν.

Η ΤΑΜΠΕΛΑ ΠΟΥ ΜΑΣ ΦΤΙΑΧΝΕΙ ΤΗ ΜΕΡΑ

«Ψαριστούργημα»
(Ιχθυοπωλείο στο Παγκράτι)

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΑΤΑΚΑ

«Να βρείτε κάποιον να σας αγαπάει όπως ο Χρυσοχοϊδης το Υπουργείο Προστασίας»
(Από την εκπομπή του Γιάννη Νένε στον Voice 102,5, κάθε μεσημέρι 12-2)

ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ

Στην αγορά και στη ζωή γενικότερα.

ΤΑΣΙΤΖΔΕΣ ENANTION POS

Η πρώτη πραγματική σχέση μίσους της χρονιάς.

ΤΕΤΑΜΕΝΕΣ

Οι μόνες σχέσεις που γεννούν τα social media. Απομακρυνθείτε όσο είναι καιρός.

PUFF JACKETS

Δεν βαρέθηκες να ντύνεσαι σαν το ανθρωπάκι της Michelin;

LONG COVID 2024

Ξεπουλάνε τα εμβόλια παντού. Ξαναφορέστε τη μάσκα.

ΟΙ ΑΝΤΙ-ΛΑΝΘΙΜΟΙ

Τον βρίζουν ελεεινά στα σόσιαλ επειδή δεν τους άρεσε το «Poor Things». (οι φαν του Σμαραγδή!)

ATHENS VOICES

★ ΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΑΚΟΥΣΤΗΚΑΝ ΔΗΜΟΣΙΩΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ★

Η ατάκα της εβδομάδας:
«Την έζησα την περιπέτεια και δεν βρήκα τίποτα άλλο εκτός από ζάχαρη και βία».

(Η Μπέλα Μπάξτερ [Εμα Στόουν] στο «Poor Things» μετά από μια βόλτα στους δρόμους της Λισαβόνας)

«Χαλιτέχνης. Γιατί η περιποίηση του χαλιού σας είναι τέχνη».

(Καθαρισμός-φύλαξη χαλιών στο Ζωγράφου)

-Μου έφερε δώρο τη βασιλόπιτα και τα γλυκά που έκανε το γηροκομείο δώρο στη μάνα του.
-Αποκλείεται, πώς το ξέρεις;
-Είχε ξεχάσει την κάρτα μέσα στην τσάντα.

(Πεννητάρης στο μετρό. Μπλε γραμμή, Τρίτη πρωί)

«Αν θέλει κάποιος να είναι πόρνη, ας είναι, δεν με νοιάζει. Ας πηγαίνει όποιος θέλει με όποιον θέλει. Αρκεί κλέφτες να μην είναι οι άνθρωποι».

(Κυρία με ξενική προφορά μιλάει με φίλη της. Τρόλει, γραμμή 18, Παρασκευή πρωί)

Κύριος σε μπεργκεράδικο έχει καθίσει και ετοιμάζεται να φάει, ενώ ένας νεαρός από το διπλανό τραπέζι του λέει:
«Εγώ ένα έφαγα και φούσκωσα, αλλά τώρα βλέπω τα δικά σου... Θα τα φας και τα 3; Θηρίο είσαι!»

(Βριλήσσια, Σάββατο βράδυ)

«Λες να παίξω;... Μπα, θα βάλω την κόρη μου να παίξει που είναι Υδροχόος και της γράφει σήμερα το ζώδιο ότι θα πάρει λεφτά».

(Πεννητάρης σε φίλο του, σε cafe των Εξαρχείων, Παρασκευή μεσημέρι)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΝΕΝΕΣ
panikoval500@gmail.com

«ΕΙΜΑΙ ΚΙ ΕΓΩ ΕΔΩ»

Οθόνες, κινητά και η υπαρξιακή ανάγκη του ανήκειν

Μια εναλλακτική ανάγνωση του στιγμιότυπου στα Ηλύσια Πεδία

Του ΡΩΜΑΝΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ



Τον γύρο του κόσμου έκανε το στιγμιότυπο της αλλαγής του χρόνου στα Ηλύσια Πεδία στο Παρίσι, όπου ένα εκατομμύριο άνθρωποι, αντί να «ζήσουν τη στιγμή», είχαν παρατεταμένα τα κινητά τραβώντας βίντεο. Ήταν άραγε κι αυτό ένα σημείο των καιρών και μιας κουλτούρας στην οποία η εικόνα, η επίδειξη, η (ανα)παράσταση του εαυτού είναι σημαντικότερη από την παρ/ουσία;

Πολλοί ένιωσαν θλίψη βλέποντας τη θάλασσα από τις οθόνες των κινητών, διερωτώμενοι τι νόημα είχε η αποτύπωση της στιγμής αυτής. Δεν είναι θα έλεγα εκατομμύριο άνθρωποι επαγγελματίες ρεπόρτερ ή εικαστικοί, και ούτε πρόκειται οι περισσότεροι να ξαναασχοληθούν με το βίντεο αυτό. Άλλωστε το νόημα των φωτογραφιών και των βίντεο είναι (ή τουλάχιστον ήταν μέχρι πρότινος) το να καταγράφουν γεγονότα με προσωπική ή συλλογική σημασία· να απαθανατίζουν και να «σώζουν» στη μνήμη στιγμές είτε καθημερινές, είτε σπάνιες, που όμως είχαν κάποια συναισθηματική αξία. Όταν δεν ζεις τη στιγμή αλλά την καταγράφεις, τότε ποια ακριβώς συναισθηματικά φορτισμένη μνήμη «σώζει»; Για να μην αναφερθούμε στη μάστιγα των κινητών τηλεφώνων σε σινεμά, θέατρα, συναυλίες και ομιλίες, όπου ακόμη και μία, μοναδική, οθόνη είναι ικανή να μας αποσπάσει την προσοχή και να μας βγάλει από τη βύθιση στον κόσμο που έχει χτίσει ο καλλιτέχνης ή ομιλητής.

Δεν είναι μόνο θέμα οπτικό ή ηχητικό – δεν είναι, δηλαδή, μόνο οι φωτεινές οθόνες και οι παράταιροι ήχοι που μας αποσπούν την προσοχή. Δεν είναι καν μόνο θέμα έλλειψης σεβασμού αυτών

που το κάνουν. Ακόμη κι όταν η λήψη βίντεο ή φωτογραφιών επιτρέπεται, η ίδια η πράξη «σπάει» την ουσία της συλλογικής εμπειρίας· σε ένα εντελώς πρωτογενές ψυχοκοινωνικό επίπεδο που έχει να κάνει με τη φύση μας ως κοινωνικά όντα, η συνειδητοποίηση ότι οι γύρω μας δεν συμμετέχουν, δεν μοιράζονται την εμπειρία αυτή, μας χαλάει την αίσθηση της κοινής απόλαυσης. Μας κάνει να νιώθουμε πολύ μόνοι.

Έχοντας από χρόνια επισημάνει τους κινδύνους που η ψηφιακή κουλτούρα και η χρήση των smartphones δημιουργεί για μια σειρά κοινωνικών δεξιοτήτων και εμπειριών, με βασικότερη την απώλεια του «εδώ, τώρα», όταν είδα το στιγμιότυπο από το Παρίσι ένιωσα θλίψη και απελπισία, κάτι που όμως δεν βοηθάει στο να ερμηνεύσουμε σωστά το τι συμβαίνει και γιατί. Η ενστικτώδης μας αντίδραση είναι να (κατα) κρίνουμε τους άλλους· να πιστέψουμε ότι το μόνο που τους νοιάζει είναι η επίδειξη στους φίλους τους· ότι λειτουργούν επιπόλαια μη συνειδητοποιώντας ότι η ουσία της ζωής είναι στο «εδώ, τώρα».

Κι όμως, υπάρχει μια άλλη ανάγνωση – πιο αισιόδοξη ή τουλάχιστον πιο ενδιαφέρουσα.

Όταν πριν από δέκα χρόνια κάναμε την πρώτη ανάλυση πολιτικών αναρτήσεων στο Instagram, συνειδητοποιήσαμε ότι ο λόγος που οι Ρουμάνοι πόσταραν, ο ένας μετά τον άλλον, ακριβώς την ίδια πόζα – το ψηφοδέλτιό τους δίπλα στην κάλ-

πη λίγο πριν ψηφίσουν στις προεδρικές εκλογές του 2014 – ήταν επειδή ήθελαν με αυτόν τον τρόπο να διακηρύξουν στον κόσμο: «ήμουν κι εγώ εκεί». Η χρήση της εικόνας δεν ήταν απλώς μια πράξη αυτοπροβολής, ναρκισσιισμού ή μμηπιτισμού, αλλά μια προσπάθεια πολιτικής κοινωνικοποίησης, συμμετοχής και συμπερίληψης του εαυτού σε μια συλλογικότητα – σε ένα ιδιότυπο κίνημα που άρχισε να δημιουργείται στις πλατφόρμες μέσω των hashtags. Οι άνθρωποι είμαστε κοινωνικά όντα· στη μίμηση των άλλων βρίσκουμε την ανακούφιση και την ασφάλεια του ανήκειν σε μία κοινότητα.

Η ανάγκη του να δείξεις στους άλλους ότι «ήσουν κι εσύ εκεί» είναι θεμελιώδες στοιχείο της δόμησης της ατομικής ταυτότητας μέσα σε ένα κοινωνικό περιβάλλον αλλά και του πώς και γιατί οργανωνόμαστε σε κοινότητες. Σε μια εποχή που τα πολιτικά κόμματα, οι συνδικαλιστικές ενώσεις, οι τοπικοί σύλλογοι, οι όμιλοι ενδιαφερόντων και οι περισσότερες άλλες μορφές συλλογικής ύπαρξης και δράσης έχουν ουσιαστικά εξαφανιστεί, η προβολή της παρουσίας μέσω των κινητών και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι από τους ελάχιστους τρόπους (εάν όχι ο μόνος) που μας έχουν πλέον απομείνει για να νιώσουμε ότι είμαστε κι εμείς μέλη μιας κοινότητας. Ότι, δηλαδή, δεν είμαστε μόνοι στον κόσμο.

Υπό αυτό το πρίσμα, το στιγμιότυπο της θάλασσας των οθονών στα Ηλύσια Πεδία μπορεί να μην είναι ένδειξη ανικανότητας των ανθρώπων να βιώσουν τη στιγμή, αλλά αντιθέτως μία εκκωφαντική διακήρυξη της (ανικανοποίητης) ανάγκης τους να ανήκουν και της (εξίσου ανικανοποίητης) ανάγκης τους αυτή η ιδιότητα του ανήκειν να αναγνωριστεί και να επικυρωθεί από τους άλλους. Η πιο θεμελιώδης, η πιο ζωτική α-

νάγκη του ανθρώπου, μια ανάγκη που φτάνει στον πυρήνα της ύπαρξής του, είναι το να είναι ορατός και αποδεκτός από την κοινότητα στην οποία ανήκει. Αν εκατομμύρια άνθρωποι νιώθουν μη ορατοί ή μη αποδεκτοί, αν εκατομμύρια άνθρωποι νιώθουν ότι δεν υπάρχουν τριγύρω τους συλλογικότητες ή κοινότητες στις οποίες να αξίζει να ανήκεις, τότε αυτό είναι το πραγματικό πρόβλημα με το οποίο πρέπει να ασχοληθούμε και όχι η μη ιδανική βίωση της αλλαγής του χρόνου. ■

ΤΟ ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΟ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ ΤΩΝ ΟΘΟΝΩΝ ΣΤΑ ΗΛΥΣΙΑ ΠΕΔΙΑ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΜΗΝ ΕΙΝΑΙ ΕΝΔΕΙΞΗ ΑΝΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΝΑ ΒΙΩΣΟΥΝ ΤΗ ΣΤΙΓΜΗ

Milky Way vs Έρημη Χώρα

Του ΒΑΣΙΛΗ ΒΑΜΒΑΚΑ

Από τις 27 σειρές που προβάλλουν φέτος οι τηλεοπτικοί σταθμοί, τόσο σε επίπεδο τηλεθέασης (παραδοσιακής και σύγχρονης) όσο και σε επίπεδο σχολιασμού, δύο έχουν κεντρίσει ιδιαίτερα το ενδιαφέρον, τουλάχιστον όσον αφορά τις δραματικές παραγωγές. Η μία είναι το *Milky Way* του Mega και η άλλη η *Έρημη Χώρα* της EPT. Αυτό που τις καθιστά ιδιαίτερα σημαντικές δεν είναι μόνο η σαφής προσπάθεια των σκηνοθετών τους να ακολουθήσουν κινηματογραφική αισθητική, αλλά και το γεγονός ότι σπάνε τον κανόνα που έχει κυριαρχήσει σε αυτή τη νέα άνθιση εγχώριας τηλεοπτικής μυθοπλασίας.

Αποτελούν τις μοναδικές δραματικές σειρές της σεζόν μέχρι τώρα που δεν ακολουθούν την ιδιαίτερη ελληνική πατέντα των πολλών εβδομαδιαίων επεισοδίων, αλλά υπακούουν περισσότερο στη λογική των πλατφορμών στις οποίες τα επεισόδια κάθε σεζόν δεν ξεπερνούν τα 10 (κάτι που έκανε και το *Μαέστρο* του Παπακαλιάτη). Μια επιλογή που έχει ξεκάθαρα διαφορετικό αποτέλεσμα στη δόμηση της αφήγησης αλλά και στην ίδια την πρακτική της θέασης των επεισοδίων (binge watching), αφού οι θεατές τείνουν να τις παρακολουθήσουν μαζεμένες σε σύντομο χρονικό διάστημα σαν μεγάλες ταινίες κι όχι πάντα από την τηλεοπτική οθόνη. Όσο κι αν φαίνεται ότι τα πολλά επεισόδια αποτελούν μια καλή λύση για τις παραγωγές των καναλιών (προσέλκυση διαφήμισης), δεν παύουν να επιφέρουν σημαντικό αποτέλεσμα στο σενάριο των σειρών το οποίο αναγκαστικά τείνει στη (σαπουνωπερική) υπερβολή και βραδύτητα της εξέλιξης των ιστοριών.

Ένα επίσης πολύ σημαντικό χαρακτηριστικό των δύο αυτών σειρών είναι ότι δεν αφηγούνται μια ιστορία του παρελθόντος αλλά του παρόντος. Οι υπόλοιπες φετινές δραματικές σειρές με πλούσιο προϋπολογισμό και αυξημένες προσδοκίες έχουν αφιερωθεί σε μια ιδιόμορφη νοσταλγία περασμένων δεκαετιών (*Πανθέοι*, *Ναυάγιο*, *Παραλία* κ.ά.). Είτε γιατί απευθύνονται σε τηλεοπτικό κοινό με συγκεκριμένο ηλικιακό όριο και παραδοσιακές πρακτικές τηλεθέασης, είτε γιατί θεωρούν ότι στο παρελθόν οι ιστορίες είναι πιο έντονες και δραματικές, η σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα σπανίζει ως εικονογραφικό πλαίσιο. *Milky Way* και *Έρημη Χώρα* (και βέβαια το επιτυχημένο *Κάνε* που κοιμάσαι που διανύει τη δεύτερη σεζόν του) είναι οι εξαιρέσεις του



POOR OLD THINGS

Της ΑΝΝΑΣ ΔΑΜΝΙΑΝΙΔΗ

κανόνα που επιχειρούν να μας μεταφέρουν με δραματοποιημένους όρους στο σήμερα. Βέβαια, αν και ξεφεύγουν από την παρελθοντολογία, και οι δύο αυτές σειρές έρχονται να σχολιάσουν ένα επίσης αγαπημένο θέμα της εγχώριας τηλεοπτικής μυθοπλασίας: την αντιπαραβολή υπαίθρου και πόλης, επαρχιακού και αστικού τρόπου ζωής.

Κάπου εδώ όμως τελειώνουν τα κοινά στοιχεία των δύο αυτών σειρών. Διότι από και πέρα έχουμε να κάνουμε με δύο εντελώς διαφορετικά εγχειρήματα ρεαλιστικής απεικόνισης της σημερινής πραγματικότητας. Το *Milky Way* αποτελεί ίσως την πρώτη απόπειρα τηλεοπτικής σειράς στη weird και queer τεχνοτροπία που έχουμε δει εδώ και χρόνια στην ελληνικό κινηματογράφο. Η *Έρημη Χώρα* αποτελεί ένα εξελληνισμένο και προφανώς εκσυγχρονισμένο γουέστερν, μια πρώτη προσπάθεια να δούμε μια αφήγηση στα μονοπάτια που έχει χαράξει ο Κλιντ Ίστιγουντ και ως σκηνοθέτης και ως ηθοποιός.

Ο Βασίλης Κεκάτος, με πράγματι μεγάλη επιδεξιότητα σε εικαστικούς και δραματουργικούς όρους, φέρει στις τηλεοπτικές οθόνες μας μια στρατευμένη πρόκληση του σημερινού κόσμου. Το *Milky Way*, παρά το αισιόδοξο τέλος του, περιγράφει μια διαιρεμένη ελληνική κοινωνία μεταξύ φιλόδοξων νέων και παραιτημένων μεσήλικων, μεταξύ συντηρητικών επαρχιωτών και προοδευτικών πρωτευουσίωνων, μεταξύ πατριαρχικών στερεοτύπων και LGBTQ ταυτοτήτων απελευθέρωσης. Η αφανής αυτή διάκριση αναδεικνύεται με το θέμα της εγκυμοσύνης μιας έφηβης κοπέλας στην επαρχία και του πώς το οικογενειακό, σχολικό και ευρύτερο περιβάλλον της την αποτρέπει από την έκτρωση και της στερεί τη δυνατότητα να επιδιώξει τα όνειρά της εγκλωβίζοντάς την πρόωρα στον ρόλο της μητέρας-συζύγου. Στη μίζερν, θρησκόληπτη και οπισθοδρομική ελληνική επαρχία έρχεται να αντιπαρατεθεί ο ερχόμενος από την Αθήνα, ευρηματικός, queer συμμαθητής της Τζο, ο οποίος μέσα από διάφορες περιπέτειες (που περιλαμβάνουν ακόμη και την εμπλοκή στο εμπόριο ναρκωτικών!) οδηγεί την πρωταγωνίστρια στη χειραφέτηση της άμβλωσης.

Οι πολύ καλές ερμηνείες των ηθοποιών της σειράς, λίγοι αμφίσημοι χαρακτήρες (π.χ. ο πατέρας του Τζο) και κάποιοι ευρηματικοί διάλογοι (που εν μέρει μεταφέρουν τη σύγχρονη αργκό των νέων στην ελληνική τηλεόραση) δεν μπορούν να εξισορροπήσουν τη δυσκολία της να αποφυγεί μια απλοποιημένη και γι' αυτό ιδιαίτερα ιδεολογικοποιημένη απεικόνιση των συντηρητικών και δυναμικών στοιχείων

της σύγχρονης πραγματικότητας στην Ελλάδα. Τα δίπολα, αν και κάμπτονται στο τέλος με έναν εντελώς παραμυθητικό τρόπο, είναι εκεί να μας μιλήσουν για δύο Ελλάδες που βρίσκονται σε μια εν δυνάμει σύγκρουση, έχοντας προδιαγράψει με σαφήνεια πού βρίσκεται το «καλό» και πού το «κακό», η πολύχρωμη εναλλακτική πραγματικότητα και η γκρίζα πραγματικότητα των «νοικοκυραίων».

Ο Γιώργος Γκικαπέππας στην *Έρημη Χώρα* έρχεται να πραγματευτεί σύγχρονα τραύματα και αντιθέσεις, αλλά δεν επιλέγει να κατατάξει τόσο εύκολα τους χαρακτήρες του στην καλή ή κακή πλευρά της ιστορίας. Ο πρωταγωνιστής, ο Λουκάς, ένας ξενοφοβικός, βίαιος, ερμηίτης παππούς, που αναζητά να εκδικηθεί τη δολοφονία της γυναίκας του, στην πορεία της σειράς μεταστρέφεται σε μια προστατευτική πατρική φιγούρα για την ορφανή εγγονή του, την οποία αρνούνταν λόγω της ρομαντικής καταγωγής της μητέρας της. Όμως και οι υπόλοιποι χαρακτήρες φέρουν μικρές ή μεγάλες πληγές που καθορίζουν τη σκέψη και τη συμπεριφορά τους σε μια προσπάθεια επαναπροσδιορισμού του ηθικού πέρα από την οπτική του μαύρου-άσπρου, του τυπικού-ουσιαστικού (με πρώτη την κοινωνική λειτουργό που προσπαθεί να ενώσει τους κομματιασμένους πρωταγωνιστές, παππού και εγγονή). Οι ήρωες της σειράς δεν χαρακτηρίζονται από την καταγωγή τους (οι ομοιότητες της μιζέρας των ρομάνων παππούδων με τους Έλληνες είναι μάλλον πιο σημαντικές), δεν κατατάσσονται με βάση τον τόπο

διαμονής τους (επαρχία-πόλη), δεν αξιολογούνται με βάση της σεξουαλική προτίμησή τους (μάλιστα σχετικές σκηνές σεξουαλικού περιεχομένου απουσιάζουν πλήρως). Όλοι τους έχουν οικογενειακά κενά και τραύματα, όλοι έχουν δυσκολίες αποδοχής και ενσωμάτωσης στο επαγγελματικό και κοινωνικό τους περιβάλλον, όλοι τελικά βρίσκουν μια θεραπευτική ηθική μέσα από τον «άλλο» και όχι μέσα από τον εαυτό τους ή τον ξέχωρο κόσμο τους.

Εάν στην περίπτωση του Milky Way έχουμε ένα πρώτο παράδειγμα προοδευτικής (woke) τηλεοπτικής μυθοπλασίας και δικαίωσης της «διαφοράς» έναντι του καθωσπρεπισμού, στην *Έρημη Χώρα* έχουμε την επίπονη αναζήτηση ενός πατρικού προτύπου, που θα επαναφέρει τη συμβολική τάξη και μια δύσκολη συναισθηματική ισορροπία σε μια πραγματικότητα που τη σφραγίζουν οι απώλειες και όχι οι κατακτήσεις. Το *Milky Way* μιλάει για το σήμερα της εξαίρεσης και συναίρεσης, η *Έρημη Χώρα* για το σήμερα των επώδυνων επουλώσεων. **A**

Μου αρέσει που μιλάμε με πάθος για το Poor things, ταινία που βασίζεται σε ιδιοφυές βιβλίο. Η ιδέα του Άλαστair Γκραιού με τη μεταμόσχευση βρεφικού εγκεφάλου σε σώμα νεαρής γυναίκας και η φαντασία που ξεχειλίζει από και πέρα είναι συναρπαστικά. Γέλασα πολύ με το βιβλίο, γέλασα και με την ταινία. Αλλά πλέον με την καθημερινή συζήτηση μου έχει κολλήσει το ανάποδο. Τι θα συνέβαινε αν έμπαινε ο εγκέφαλος γριάς γυναίκας σε σώμα νέας;



α μου πείτε, αυτό δεν είναι καθόλου πρωτότυπο. Περίπου μας συμβαίνει, όλες οι γριές ζούμε σε σώμα φανταστικό, είμαστε νέες στην ψυχή, ξεχνάμε τις περισσότερες ώρες της μέρας ότι το σώμα μας έχει γεράσει. Ζωπρές κι αποφασιστικές ξεκινάμε τη μέρα, και μας ξαφνιάζει η κούραση, το λαχάνιασμα στην παραμικρή προσπάθεια, οι πόνοι των αρθρώσεων, ακόμα και το πρόσωπό μας στον καθρέφτη.

Δεν έχει άρα το ίδιο ενδιαφέρον, αφού είναι κάτι που σχεδόν συμβαίνει στη ζωή μας, αλλά σκέφτομαι ότι λίγο πολύ ένας γηραιός εγκέφαλος που έχει κρατήσει τη μνήμη του, σε νέο σώμα, θα μπορούσε ενδεχομένως να φερθεί όπως η Μπέλα Μπάξτερ, σαν αθώο βρέφος που ανακαλύπτει τη χαρά της ζωής και της γενετήσιας ορμής. Τι θα μπορούσε να συγκρατήσει την ευτυχία της δυνατότητας να χρησιμοποιήσει κάποια ένα σώμα νεανικό έχοντας την ωριμότητα και τη γνώση του γήρατος (si la jeunesse savait, si la vieillesse rouvait); Μια τέτοια γυναίκα θα μπορούσε να μπλέξει σε περιπέτειες πιο ενδιαφέρουσες, πιο επιλεγμένες, πιο ακραίες από της Μπέλλας, έστω και με το ίδιο τέλος (στροφή σε ιατρική καρτέρα). Αν ήμουν εγώ, ας πούμε, που ξυπνούσα από ένα ατύχημα στο σώμα ενός κοριτσιού που μόλις μπαίνει στην εφηβεία, τι θα έκανα;

Κατ' αρχήν θα το κοίταζα καλά καλά το σώμα. Πώς είναι; Μ' αρέσει; Είναι ίδιο με το δικό μου στην εφηβεία, που ήταν τέλειο αλλά δεν το ήξερα κι όλο γκρίνιαζα για το μεγάλο στήθος και τα σγουρά μαλλιά; Έχω περάσει πολλές δεκαετίες να το συλλογίζομαι, οπότε δεν μπορώ να το αρνηθώ. Α, ναι, αλήθεια, είναι αρκετά σγουρά τα μαλλιά; Γιατί τώρα πλέον ξέρω και είμαι σε θέση να εκτιμήσω, οπότε, μην ξυπνήσω με τίποτε ολόγυρα πράσα μαλλιά, γιατί θα τα ξεριζώσω από τσαντίλα. Ή με το στήθος-σιδερώστρα που ονειρευό-

μουν τότε. Όχι, πρέπει να πάρω πίσω το αίμα του εφηβικού μου κόμπλεξ, θέλω το σωματάκι μου στα 14 ολόγυρο. Δεν ξεκινάμε καλά, θα μου πείτε. Ας συμβιβαστώ με κάτι λιγότερο, άντε ας πούμε μέχρι το ίδιο σώμα, ολόγυρο σε ξανθιά εκδοχή με γαλάζια μάτια. Ως εκεί, τίποτε λιγότερο. Μελαχρινή εκδοχή με μαύρα μάτια; Μα για ποιο λόγο; Μπερδεύεται από την αρχή το σενάριο. Μικροπροβλήματα. Ας βρεθεί ένας τρόπος να έχω ακριβώς το ίδιο σώμα, το οποίο αυτή τη φορά θα το φροντίσω όπως δεν το έκανα ποτέ. Θα γραφτώ σε μπαλέτο, σε γιόγκα, σε κολύμβηση, όλα μαζί. Σε ορειβατικούς συλλόγους. Σε ιστιοπολοικά μαθήματα. Σε ό,τι μου γυάλιζε τέλος πάντων. Κυρίως, με βήματα μεγάλα και γεμάτα θάρρος θα εισβάλω κι εγώ σε κάθε σημείο της γης που θα μου προκαλεί ενδιαφέρον, σε χορούς, σε ακριβά ξενοδοχεία, σε παλάτια κάθε είδους, σε οικους μόδας με σαλόνια για ατομικές επιδείξεις, και με την άνεση που ποτέ πριν δεν είχα, θα σαρώνω βεβαίως τις κατακτήσεις κι όλα τα σχετικά. Αντί για την αμνησία της Μπέλλας θα έχω την απλή αφηρημάδα της Άννας και μνήμη βαριά από προσωπικά τραύματα που θα μου έχουν δημιουργήσει ανοσία απέναντι σε απόμενες νέων τραυμάτων.

Δεν θα ήταν πρωτότυπος ο χαρακτήρας. Στη λογοτεχνία ένα σωρό νέες γυναίκες έχουν μυαλό γριάς σοφής ή ενοχλητικής, συνδυάζοντας πιθανόν στο μυαλό του συγγραφέα την ωριμότητα της μαμάς τους με το κορμί του εφηβικού

τους έρωτα. Πάρτε τις διάφορες Λολίτες που δίνονται στο σεξ χωρίς πρόβλημα πριν καλά καλά αναπτυχθούν οι γυναίκες. Ποτέ δεν με έπεισαν. Ενώ η Μπέλα Μπάξτερ με το μυαλό μωρού, ελεύθερη από ανατροφές και οικογένειες, αυτή μάλιστα, με πείθει ότι δίνεται στη χαρά του σεξ σαν καθαρό σώμα με καθαρό μυαλό. Και η γριά που μεταμορφώνεται σε νέα ομοίως, έχει ξεπεράσει τα ταμπού και τις αναστολές, έχει φτάσει στην πηγή ενώ την εγκαταλείπει το σαρκίο. Εκτός αν βαριέται, και το ρίξει κατευθείαν στις σπουδές, αφήνοντας τα θύματα της γοητείας της να ξεροσταλιάζουν. Παλιακό, αλλά διασκεδαστικό κι αυτό.

Μπορεί να μην είναι και τόσο βαρετή η υπόθεση. Αν βγει η πρωίδα αστεία τα υπόλοιπα θα λυθούν, και θα ταυτιστούμε μαζί της όλες εμείς οι απολύτως ξαφνιασμένοι από τη φθορά άγουρες μαθήτριες του 60, κι ούτε καν εκδρομείς. Θα περάσουμε ωραία. **A**

Η ΜΠΕΛΑ ΜΠΑΞΤΕΡ ΜΕ ΤΟ ΜΥΑΛΟ ΜΩΡΟΥ, ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΑΠΟ ΑΝΑΤΡΟΦΕΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΣ, ΑΥΤΗ ΜΑΛΙΣΤΑ, ΜΕ ΠΕΙΘΕΙ ΟΤΙ ΔΙΝΕΤΑΙ ΣΤΗ ΧΑΡΑ ΤΟΥ ΣΕΞ



ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ «ΑΠΕΝΑΝΤΙ» ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ

Του ΚΩΣΤΑ ΚΟΥΡΚΟΥΛΟΥ

Ο τελευταίος «άγνωστος πόλεμος» δόθηκε κατά των εμβολίων και είχε δραματικά αποτελέσματα. Μάρτυρας τα νεκροταφεία, όπου αναπαύονται χιλιάδες ανεμβολίαστων «στρατιωτών». Και παρά τη θανατηφόρο εμπειρία, τα τύμπανα του πολέμου αρχίζουν πάλι να ηχούν για έναν καινούργιο «πόλεμο». Τώρα κατά της «Τεχνητής Νοημοσύνης». Διότι, στα σκοτάδια της ανθρώπινης ψυχής, από όπου ξεκινούν όλοι οι «άγνωστοι πόλεμοι» που κηρύσσει η ανθρώπινη τρέλα, η απελευθέρωση από τον μόχθο την οποία υπόσχεται η «Τεχνητή Νοημοσύνη» φαντάζει για δουλεία. Και η τραγωδία είναι ότι απέναντι στους «στρατιώτες» των «άγνωστων πολέμων» δεν υπάρχει απάντηση που να τους αγγίζει. Διότι ο ναρκισσισμός της άγνοιας είναι ανίκητος.

Αντίθετα, κάθε απόπειρα εξήγησης φαντάζει σαν απόδειξη της «συνωμοσίας» του «εχθρού». («Πάνε να με εξαπατήσουν», σου λέει). Στην υπόθεση όμως της Τεχνητής Νοημοσύνης υπάρχει και μία κατηγορία «δύσπιστων» χωρίς αυτά τα παρανοϊκά χαρακτηριστικά. Μήπως, σου λένε κάποιοι, υποκαταστήσουμε τον άνθρωπο με τα μηχανήματα και «χάσουμε τη σκέψη μας»; Ως προς αυτόν τον «κίνδυνο» οι ειδικοί έδωσαν τις απαντήσεις τους, οι οποίες είναι απολύτως πειστικές. Άλλο η σκέψη και άλλο οι υπολογισμοί τους οποίους επιτελεί η Τεχνητή Νοημοσύνη. Μήπως όμως χάσουμε την ψυχή μας, αναρωτιούνται κάποιοι άλλοι που τρέφονται με πιο «ευγενείς» φόβους. Την απάντηση σ' αυτούς δίνει η ίδια η ανθρώπινη ζωή, με τον πιο συναρπαστικό μάλιστα τρόπο.

Πάνε χρόνια όταν, διαβάζοντας το «Τρεις πραγματείες για τη θεωρία της σεξουαλικότητας» του Φρόνιτ, έπεσα πάνω σε μία εξαιρετική εισαγωγή του Η.Π. Νικολούδη, από την οποία κράτησα το «δώρο» μου: δύο ιστορίες που αφηγείται ο συντάκτης, ανασύροντας «αρχαίες μνήμες» της πρώτης παιδικής του ηλικίας. Η πρώτη, όταν ο ίδιος με την οικογένειά του επισκέφθηκαν κάποιο άλλο χωριό από αυτό που ζούσαν. Στο σπίτι που κατέλνηξαν, βρέθηκε μπροστά σε μία «ψιλόλιγνη γυναίκα μορφή» –αργότερα συνειδητοποίησε ότι ήταν η γιαγιά του– από την οποία ζήτησε «ένα σύκο» από αυτά που η γιαγιά είχε απλωμένα στο μπαλκόνι για να ξεραθούν στον ήλιο. Και εκείνη του απάντησε να πάρει, αλλά με τέτοιο τρόπο που ήταν σαν να του έλεγε: «όχι μόνον ένα, αλλά να τα πάρεις όλα και να σου δώσω και την ψυχή μου και τον κόσμο όλο...». Και η δεύτερη ιστορία, από μία οικογενειακή μετακίνηση για λόγους ασφαλείας στην Κατοχή, σε κάποιο μακρι-

νό χωριό από το δικό του. Όταν έφτασαν στον προορισμό τους, εξαντλημένος από τη μεγάλη πεζοπορία, έπεσε σε πολύωρο μεσημεριανό ύπνο. Και ξυπνώντας άκουσε να συζητούν οι μεγάλοι ότι το συνομήλικό κοριτσάκι της οικογένειάς που τους φιλοξενούσε, καθόταν από πάνω του όσο κοιμόταν και έδιωχνε τις μύγες για να μην τον ξυπνήσουν... Και ομολογεί πως σε μεγάλη ηλικία συνειδητοποίησε ότι αυτά τα δύο γεγονότα του διδάξαν την «ανωτερότητα της γυναικείας ανθρωπότητας».

Θα έλεγα ότι, με τη βοήθεια της ψυχανάλυσης, μπόρεσε να αναδείξει μία πανανθρώπινη οικουμενική εμπειρία: Ότι οι γυναίκες δεν είναι απλώς οι «μητέρες της ανθρωπότητας», αλλά και οι «δημιουργοί της ανθρωπότητας».

Είναι αυτό που έκανε την ψυχαναλύτρια Julia Kristeva, σαν να βρισκόταν σε ζωντανό διάλογο με τις παραπάνω διηγήσεις, να αναρωτηθεί περιγράφοντας τη «γυναικεία ευφυΐα»: μήπως τελικά «... οι μητέρες θα αντιπροσωπεύουν στο εξής την μοναδική ασπίδα προστασίας από την αυτοματοποίηση του ανθρώπου;». Και αφού έδωσε θετική απάντηση στο ερώτημα που η ίδια έθεσε, στη συνέχεια αποφάνθηκε: «Ο 21ος αιώνας θα είναι γένους θηλυκού για το καλύτερο ή για το χειρότερο...» Για να προσθέσει ότι η γυναικεία ευφυΐα «...μας επιτρέπει να ελπίζουμε ότι μπορεί να μην πρόκειται για το χειρότερο».

Και αυτό όχι μόνον γιατί η γυναικεία ανθρωπότητα επιτελεί το «θαύμα της γέννησης», που κάνει τον ανθρώπινο κόσμο αθάνατο, αλλά ως κάτι ακόμη βαθύτερο: Ως δημιουργία νοήματος μέσω της διαρκούς και ανιδιοτελούς προσφοράς, που αποτελεί την ύψιστη μορφή καλαισθησίας και το δραστηκότερο αντιδοτο σε κάθε είδους «μαζοποίηση». Είτε αυτή έχει αιτία τη θρησκεία, είτε την ιδεολογία, είτε την παράδοση. Που πάει να πει πως όσο οι μητέρες –απελευθερωμένες βεβαίως από τη δουλεία του «κύκλου της ζωής» στην οποία τις κρατούσε δεμένες μία πολυχρόνια παράδοση– θα μετατρέπουν το αγρίμι που γεννιέται σε «ομιλούν και σκεπτόμενο ον» και η μητρική αγάπη θα αποτελεί τη «χαραυγή του δεσμού του με τον Άλλον», δεν φοβόμαστε τίποτα. Διότι η ανθρώπινη ψυχή θα βρίσκεται στο μοναδικό ενδιαίτημα όπου κανείς δεν μπορεί να την πειράξει. **A**

**ΟΣΟ ΟΙ ΜΗΤΕΡΕΣ
ΘΑ ΜΕΤΑΤΡΕΠΟΥΝ
ΤΟ ΑΓΡΙΜΙ ΠΟΥ
ΓΕΝΝΙΕΤΑΙ ΣΕ
«ΟΜΙΛΟΥΝ ΚΑΙ
ΣΚΕΠΤΟΜΕΝΟ ΟΝ»
ΔΕΝ ΦΟΒΟΜΑΣΤΕ
ΤΙΠΟΤΑ**

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ ΤΑ ΡΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ 2024

Της ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΚΟΣΜΟΠΟΥΛΟΥ

Το 2024 έφτασε και από τις αλλαγές που φέρνει δεν εξαιρείται ο κοινωφελής χώρος. Τα γεγονότα των τελευταίων ετών, όπως η έξαρση της πανδημίας και οι αυξανόμενες κοινωνικές προκλήσεις σε όλον τον κόσμο, αναδεικνύουν τη σημασία της φιλανθρωπίας στην αντιμετώπιση των πιο πειστικών κοινωνικών ζητημάτων, καθώς και τον διακριτό ρόλο που επιτελεί. Παρακολούθημα των μεγάλων εξελίξεων στον χώρο των επιχειρήσεων, στις οποίες πλέον περιλαμβάνονται η συμμόρφωση με τις αρχές του ESG και η εδραίωση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, ο κοινωφελής χώρος διαφέρει από αυτές κυρίως σε ένα στοιχείο: τη δυνατότητα να κινείται ταχύτερα, αναλαμβάνοντας πρόθυμα το ρίσκο που οι περισσότερες επιχειρήσεις αποφεύγουν. Επομένως, ένας λόγος για να καταγράφουμε τις τάσεις στη φιλανθρωπία είναι το ότι καθρεφτίζουν αλλαγές που σύντομα θα απασχολήσουν και τον παραδοσιακό χώρο των επιχειρηματικών δωρεών.

1. Άνοδος της τεχνολογίας

Οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί προβλέπεται πως θα επενδύουν όλο και περισσότερο στην τεχνολογία για να υποστηρίξουν τη στρατηγική τους ανάπτυξη. Σε ένα τοπίο που αλλάζει διαρκώς, η τεχνολογία συμβάλλει σημαντικά στη διασφάλιση της ανθεκτικότητας, στην προσαρμοστικότητα και εν τέλει στην επιτυχημένη πορεία των κοινωφελών φορέων. Στην «ομπρέλα» της τεχνολογίας εντάσσονται η ανάλυση δεδομένων για τη λήψη κλίριων αποφάσεων, η άνοδος του ψηφιακού μάρκετινγκ για τη διεύθυνση σε ένα ευρύτερο ακροατήριο, όπως και η διευκόλυνση των χρηματικών δωρεών μέσα από πλατφόρμες crowdfunding και τεχνολογία blockchain. Σημαντικός αναμένεται πως θα είναι, επίσης, ο ρόλος της εικονικής πραγματικότητας που θα επιτρέψει στους δωρητές να αντιληφθούν ευκολότερα και σε μεγαλύτερο βάθος τον αντίκτυπο που έχει η συνεισφορά τους στους ωφελούμενους, αλλά και να κατανοήσουν πιο ουσιαστικά τα ζητήματα που αντιμετωπίζουν οι οργανισμοί που υποστηρίζουν.

2. Η επανάσταση της Τεχνητής Νοημοσύνης

Οι οργανισμοί που αξιοποιούν τη δύναμη της Τεχνητής Νοημοσύνης θα ενισχυθούν στην προσπάθεια να εξασφαλίσουν τις απαιτούμενες χρηματοδοτήσεις, καθώς η Τεχνητή Νοημοσύνη βοηθά στη διαμόρφωση στρατηγικών που με βάση τα δεδομένα χτίζουν προσωποποιημένες σχέσεις με δωρητές. Υπολογίζεται πως όλο και περισσότεροι οργανισμοί θα χρησιμοποιούν την ΤΝ για να αναζητούν πιθανούς δωρητές, να αξιολογούν δεδομένα που τους αφορούν και να οργανώνουν αυτήν την τόσο σημαντική σχέση. Παρά τις αδιαμφισβήτητες ευκολίες που φέρνει, η ΤΝ δεν μπορεί βεβαίως να υποκαταστήσει τον άνθρωπο

στη διαμόρφωση σημαντικών, αυθεντικών σχέσεων με δωρητές και ωφελούμενους, παρά μόνο να προτείνει ένα πλαίσιο.

3. Συνεργατική φιλανθρωπία

Στον κοινωφελή χώρο, ο οποίος μόλις λίγα χρόνια πριν χαρακτηριζόταν από ισχυρό ανταγωνισμό, η άνοδος της συνεργασίας έχει πλέον εμπεδωθεί – ευτυχώς και στην Ελλάδα. Δουλεύοντας μαζί, τα ιδρύματα και οι φορείς της κοινωνίας των πολιτών μπορούν να φέρουν καλύτερα αποτελέσματα και να περιορίσουν τις επικαλύψεις, παρέχοντας περισσότερα στις ομάδες που επιδιώκουν να υποστηρίξουν. Το 2024 πιστεύω πως θα δούμε ακόμα περισσότερες συνεργασίες ανάμεσα σε ιδρύματα, μη κυβερνητικές οργανώσεις, επιχειρήσεις και κρατικούς φορείς. Οι συνεργασίες αυτές θα επιτρέψουν την ανταλλαγή γνώσης και εμπειρίας, καθώς και μια πιο συντονισμένη αντιμετώπιση διεθνών προκλήσεων, όπως η κλιματική αλλαγή, η φτώχεια και η πρόσβαση στην υγεία.

4. Ενίσχυση της καινοτομίας

Μία ακόμα τάση που θα αναμένουμε το 2024 είναι η αυξημένη υποστήριξη της καινοτομίας. Ο κόσμος αντιμετωπίζει τη συνεχιζόμενη επίδραση της πανδημίας καθώς και τις επιπτώσεις των πολέμων στους πιο ευάλωτους συνανθρώπους μας. Ταυτόχρονα, υστερεί σημαντικά στην επίτευξη των Βιώσιμων Στόχων του ΟΗΕ που έθεσε ως προτεραιότητες. Σε αυτό το πλαίσιο, είναι σαφές πως η συνέχιση πρακτικών που έχουν ήδη αποδειχθεί περιορισμένες ή ατελέσφορες δεν θα αλλάξει τα πράγματα. Χρειάζεται επένδυση σε καινοτόμες προσεγγίσεις και εδώ ο ρόλος της φιλανθρωπίας μπορεί να αποδειχθεί καταλυτικός.

5. Λήψη αποφάσεων με βάση δεδομένα

Η ανάλυση δεδομένων και τα insights θα διαδραματίσουν ακόμα μεγαλύτερο ρόλο στη λήψη αποφάσεων στον κοινωφελή χώρο. Τα ιδρύματα και οι μη κερδοσκοπικές οργανώσεις θα χρησιμοποιήσουν ακόμα περισσότερο την ανάλυση δεδομένων για να μετρήσουν τον αντίκτυπο που έχει η συνεισφορά τους, να βελτιώσουν την κατανομή των δωρεών τους, αλλά και να επαναδιατυπώνουν τη στρατηγική τους. Αυτή η προσέγγιση που βάζει στο κέντρο τα δεδομένα θα επιτρέψει μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα, ενώ θα ενισχύσει τη διαφάνεια και τη λογοδοσία στον χώρο της φιλανθρωπίας.

6. Ανάγκη για μετρήσιμο αντίκτυπο

Όλο και συχνότερα, οι δωρητές επιδιώκουν να έχει η συνεισφορά τους μετρήσιμο αντίκτυπο και ασκούν πίεση στις οργανώσεις προκειμένου να αποδείξουν την ορθή αξιοποίηση των πόρων τους και να επιτύχουν αξιολογικά αποτελέσματα. Αυτή η ανάγκη οδηγεί στην επένδυση σε ολοκληρωμένα συστήματα αξιολόγησης και μέτρησης αποτελεσμάτων που θα επιβεβαιώνουν την εμπιστοσύνη των δωρητών και άλλων εμπλεκόμενων.

7. Εστίαση στο περιβάλλον

Το περιβάλλον βρίσκεται στο κέντρο του εν-

διαφέροντος της διεθνούς κοινότητας – κι αυτό αντικατοπτρίζεται πλέον στον κοινωφελή χώρο. Αναμένεται πως οι δωρητές θα χρηματοδοτούν όλο και περισσότερο προγράμματα που μειώνουν τα απορρίμματα, υποστηρίζουν οικολογικές πρωτοβουλίες και συμβάλουν σε ένα πιο «πράσινο» μέλλον. Περισσότεροι πόροι θα δαπανηθούν σε δράσεις που σχετίζονται με την περιβαλλοντική προστασία, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την προσαρμογή στην κλιματική κρίση, προστατεύοντας το περιβάλλον για τις επόμενες γενιές.

8. Διαφορετικότητα και συμπερίληψη

Ο κοινωφελής χώρος αντιλαμβάνεται όλο και περισσότερο το ηθικό και κοινωνικό αποτύπωμα της δραστηριότητάς του. Κατά το 2024, αναμένεται αυξημένη έμφαση σε δωρεές που σέβονται τη φωνή και τις ανάγκες των αποκλεισμένων ομάδων. Οι δωρητές, όπως και οι δωρεοδόχοι οργανισμοί, θα δώσουν προτεραιότητα στη διαφορετικότητα, την ισότητα και τη συμπερίληψη στις χρηματοδοτήσεις και στα προγράμματά τους. Ταυτόχρονα, η αντιπροσωπευτικότητα στα διοικητικά συμβούλια και η διευρυμένη εκπροσώπηση των δωρητών που αποτέλεσαν προτεραιότητα για πολλούς οργανισμούς τα τελευταία χρόνια, αναμένεται να εδραιωθούν.

9. Διεθνής φιλανθρωπία

Σήμερα ο κόσμος είναι περισσότερο διασυνδεδεμένος από ποτέ και ο κοινωφελής χώρος δεν αποτελεί εξαίρεση. Το 2024 αναμένεται αύξηση σε κοινωφελείς πρωτοβουλίες με διεθνή χαρακτήρα, καθώς ιδρύματα και οργανώσεις καλούνται να αντιμετωπίσουν υπερτοπικές προκλήσεις που απαιτούν συντονισμένη δράση. Ζητήματα όπως η κλιματική αλλαγή, η πανδημία και οι ανθρωπιστικές κρίσεις υπογραμμίζουν την ανάγκη για ενιαίες παρεμβάσεις μεγάλης κλίμακας αντί για κατακερματισμένες, τοπικά εστιασμένες πρωτοβουλίες.

10. Άνοδος των επενδύσεων κοινωνικού χαρακτήρα

Οι επενδύσεις κοινωνικού χαρακτήρα αυξάνονται σταθερά και θα συνεχίσουν. Όλο και περισσότεροι επενδυτές αναζητούν ευκαιρίες να συνδυάσουν τα οικονομικά αποτελέσματα με τον θετικό αντίκτυπο στην κοινωνία και στο περιβάλλον. Το 2024, η έννοια του “doing well by doing good” θα κυριαρχήσει ακόμα περισσότερο και οι επενδύσεις με κοινωνικό πρόσημο θα προσελκύσουν περισσότερους επενδυτές που επιδιώκουν να συνδυάσουν την οικονομική ανάπτυξη με θετικές αλλαγές στην κοινωνία και στο περιβάλλον.

Συνολικά, κατά το 2024 ο κοινωφελής χώρος θα έχει να αναμετρηθεί με προκλήσεις, όσο και να αξιοποιήσει ευκαιρίες. Ιδρύματα και μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί θα πρέπει να επιδείξουν ευελιξία και προσαρμοστικότητα για να αξιοποιήσουν με τον καλύτερο τρόπο αυτές τις τάσεις, μεγιστοποιώντας τη χρηματοδοτική τους δυνατότητα όπως και τον αντίκτυπο στις κοινότητες και τις ομάδες που υποστηρίζουν. **A**

**ΤΟ 2024,
ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ
ΑΥΞΗΜΕΝΗ
ΕΜΦΑΣΗ ΣΕ ΔΩΡΕΕΣ
ΠΟΥ ΣΕΒΟΝΤΑΙ
ΤΗ ΦΩΝΗ ΚΑΙ ΤΙΣ
ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ
ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΕΝΩΝ
ΟΜΑΔΩΝ**

ONASSIS



onassis.link/stages-alive

**ΠΡΕΜΙΕΡΑ: 22.01.24
ΣΤΙΣ 21:00
ΣΤΟ ΚΑΝΑΛΙ
ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΩΝΑΣΗ
ΣΤΟ YouTube**

onassis.org

STAGES A/LIVE MARINA SATTI

AT TECHNOPOPOLIS CITY OF ATHENS



ΤΑ ΝΟΥΜΕΡΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Του ΣΤΑΜΑΤΗ ΖΑΧΑΡΟΥ

36 άτομα απαρτίζουν την κοινοβουλευτική ομάδα του ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ. Τόσο είναι και οι καλεσμένοι του Στέφανου Κασσελάκη στις Σπέτσες (δίχως παρatreχάμενους), όπου θα πρέπει να παρουσιάσουν τις προτάσεις τους σε PowerPoint.

30 λεπτά μάξιμουμ θα πρέπει να είναι η πλήρης διάρκεια της παρουσίασης με τη χρήση power point.

60 λεπτά θα είναι η διάρκεια της παρουσίασης του τομέα Οικονομικών.

61,40% έλαβε η Νέα Δημοκρατία στις εθνικές εκλογές του Ιουλίου 2023 στον Δήμο Σπετσών.

10,36% ήταν το αντίστοιχο ποσοστό του ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ στον ίδιο δήμο. Πριν τη διάσπαση.

35 ετών γίνεται φέτος το δημοφιλέστερο πρόγραμμα Power Point της Microsoft. Ενδιαφέρουσα είναι η πληροφορία ότι αρχικά ήταν διαθέσιμο μόνο για υπολογιστές Macintosh.

5,60 ευρώ ανά χρήστη/μήνα είναι το κόστος συνδρομής για την απόκτηση της σουίτας Microsoft 365 Basic για Επιχειρήσεις, στην οποία περιλαμβάνεται και το PowerPoint.

28,17 εκατ. επιβάτες α-φιχθήσαν στο αεροδρόμιο Ελευθέριος Βενιζέλος της Αθήνας κατά τη διάρκεια του 2023.

24% είναι το ποσοστό αύξησης σε σύγκριση με το 2022.

10,2% αυξημένες ήταν οι αφίξεις ακόμη και σε σύγκριση με το «μαγικό» 2019. Πριν τον covid19, δηλαδή.

20,5 δισ. ευρώ ήταν τα συνολικά έσοδα της χώρας από τον τουρισμό.

33 εκατομμύρια ήταν οι τουρίστες που επισκέφθηκαν τη χώρα μας.

23% ακριβότερα από ευρωπαϊκές χώρες με πολύ υψηλότε-



© RICH POLK / GOLDEN GLOBES 2024 / GETTY IMAGES

2 βραβεία έλαβε η ταινία του Πύργου Λάνθιμου «Poor Things» στην 81η τελετή απονομής των Χρυσών Σφαιρών. Ειδικότερα, η ταινία βραβεύτηκε με τη Χρυσή Σφαίρα στην κατηγορία «Καλύτερη κωμωδία ή Μιούζικαλ» και η πρωταγωνίστρια της, Εμα Στούν, έλαβε το βραβείο της Καλύτερης Γυναικείας Ερμηνείας. Ασήμαντη λεπτομέρεια ότι το «Poor Things» δεν είναι κωμωδία.

4 υποψηφιότητες για Όσκαρ έχουν λάβει οι ταινίες του «Κυνόδο-

ντας», «Ο αστακός» και «Η ευνοούμενη». Φέτος πολλοί ελπίζουν ότι θα κατακτήσει το πολυπόθητο αγαλματίδιο.

2 Χρυσές Σφαίρες για την ταινία του «Τα παιδιά του χειμώνα» απέσπασε και ο έτερος Έλληνας σκηνοθέτης, Αλεξάντερ Πέιν (οικογενειακό όνομα Παπαδόπουλος). Ειδικότερα η ταινία του απέσπασε το βραβείο Α΄ Ανδρικού Ρόλου σε Κωμωδία ή Μιούζικαλ (Πολ Τζιμάτι) και Β΄ Γυναικείου Ρόλου (Ντα΄ Βάιν Τζόι Ρούντολφ).

ρους μισθούς πωλείται (κατά μέγιστο) το βρεφικό γάλα στη χώρα μας. Ο αρμόδιος υπουργός Κώστας Σκρέκας «θα ανακοινώσει μέτρα» αλλά δεν μας λέει τι έκανε όλους τους προηγούμενους μήνες που η αισχροκέρδεια έκανε πάρτι με ένα ανελαστικό αγαθό.

25% μείωση της τιμής μέσω «συμφωνίας κυρίων» θα ζητήσει η κυβέρνηση για τις τιμές του βρεφικού γάλατος. Ωραία, έτσι απλώς θα αγοράζουμε το γάλα σε διπλάσιες τιμές από τους κουτόφραγκους. Όχι σε τριπλάσιες. Τους λιανίσουμε τους κερδοσκόπους.

1,90 έως 8 ευρώ πωλούνται τα τεστ ανίχνευσης κορωνοϊού στα φυσικά φαρμακεία της χώρας.

48 λεπτά του ευρώ πωλούνται τα ίδια τεστ (ως μέρος πολυσυσκευασίας) στα ηλεκτρονικά φαρμακεία. Οι τιμές δικαιολογούν πλήρως τη φράση «πω πω, φαρμακείο είστε, μωρ΄ αδερφάκι μου».

1.818 ασθενείς νοσηλεύονται στα νοσοκομεία με covid-19, σύμφωνα με την τελευταία εν-

μέρωση του ΕΟΔΥ.

44% αύξηση παρουσιάσαν οι εισαγωγές σε σχέση με τον μέσο εβδομαδιαίο αριθμό εισαγωγών τις προηγούμενες 4 εβδομάδες.

22.513 εμβολιασμοί κατά της Covid 19 πραγματοποιήθηκαν την εβδομάδα 28/12/2023 - 4/1/2024.

5,75 ποσοστιαίες μονάδες είναι η ψαλίδα μεταξύ επιτοκίων καταθέσεων και χορηγήσεων στις ελληνικές τράπεζες.

6,25% είναι το μέσο επιτόκιο για νέα δάνεια.

0,5% το επιτόκιο που δίνονται οι τράπεζες για νέες καταθέσεις.

1,5 μονάδα είναι η μέση διαφορά στην Ευρωζώνη σε ό,τι αφορά στις επιχειρήσεις και μόλις 0,67 για τα νοικοκυριά. Είμαστε γνωστοί κιμπάρηδες εδώ στην Ελλάδα και το γνωρίζει φυσικά και ο επόπτης, ο Πάννης Στουρνάρας.

52,1% αυξήθηκαν κατ'άμεσον όρον τα ενοίκια στην Ελλάδα την

πενταετία 2018-2023, σύμφωνα με στοιχεία του Πανελλαδικού Δικτύου Μεσιτών E-Real Estates.

72,8% ήταν το ποσοστό ιδιοκατοίκησης το 2022.

53% ήταν η αύξηση στην Αθήνα που βρέθηκε στην πρώτη θέση από πλευράς αυξήσεων για το χρονικό διάστημα 2017-2022.

49,23% ήταν η αύξηση των ενοικίων στην Πάτρα για το ίδιο διάστημα, γεγονός που την έφερε στη δεύτερη θέση.

36,2 δικαστές ανά εκατό χιλιάδες κατοίκους έχει η Ελλάδα και βρίσκεται στην πέμπτη θέση της σχετικής λίστας των ευρωπαϊκών χωρών. Προηγούνται οι Σλοβενία, Κροατία, Λουξεμβούργο και Ρουμανία.

3,4 δικαστές ανά 100 χιλιάδες κατοίκους έχει η Ιρλανδία και βρίσκεται στην τελευταία θέση. Τα αποτελέσματα και η ταχύτητα απονομής δεν σχετίζονται φυσικά επ ουδενί με τον αριθμό των δικαστών.

238 heavy metal μπάντες ανά εκατομμύριο κατοίκους έχει η Ελλάδα και βρίσκεται στην τέταρτη θέση της σχετικής λίστας, σύμφωνα με μια πηγή που αναφέρεται ως Encyclopaedia Metallum 2023.

905 heavy metal μπάντες ανά εκατομμύριο κατοίκους έχει η Φινλανδία και βρίσκεται στην πρώτη θέση μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών, πιθανότατα και του κόσμου. Ακολουθούν Σουηδία με 536 και Νορβηγία με 406.

5 αντίστοιχα συγκροτήματα ανά εκατομμύριο κατοίκους έχει η ουραγός Αλβανία και ακολουθεί η Τουρκία με 8.

38 διαφορετικά είδη Heavy Metal έχει καταγεγραμμένα η Wikipedia. Προφανώς υπάρχουν πολλά περισσότερα. Από χριστιανικό μέχρι σατανιστικό και από NintendoCore (εμπνερασμένο από τα video games) μέχρι Rap-metal.

VERBA VOLANT

ΝΙΝΟ (ΣΤΕΦΑΝΟΣ-ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ ΞΥΠΟΛΙΤΑΣ)

«Από σήμερα είμαι καλοριφέρ 65 ετών, θα παντρευτώ μια μπανιέρα και θα υιοθετήσω ένα αρσενικό κλειδί μαζί της. Τι δεν γίνεται; 2024 έχουμε. Πού είναι το παράξενο;» Ο λαοφιλής τραγουδιστής ξεμπροστιάζει με την woke ατζέντα, αλλά μοιάζει να τη συχθεί με τα αυτονόητα ανθρώπινα δικαιώματα. Ίσως χρειάζεται εξαέρωση για να κάνει σωστά τον διαχωρισμό.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΑΣΣΕΛΑΚΗΣ

«Ο «φιλελεύθερος» Κυριάκος Μητσοτάκης μόλις παρομοιάσε χιλιάδες συμπολίτες του με άλογο! Η ισότητα είναι το «κάρο»; Και η «σέλα» ποιος είναι; Το νομοσχέδιο που δεν φέρνει προς ψήφιση;» Ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ παρηγόησε τη χρήση της παροιμίας «βάζει το κάρο μπροστά απ' το άλογο» και τα έψαλε στον πρωθυπουργό. Πάλι καλά που ο Κυριάκος Μητσοτάκης δεν χρησιμοποίησε την παροιμία «we have already eaten the camel and now there is the queue» ...

ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΑΛΑΜΑ

«Με πειράζει το καράβι, δεν νομίζω». Αυτή ήταν η απάντηση της βουλευτριάς Χαλκιδικής στην πρόταση του Προέδρου Κασσελάκη για «του νόμου ως μπέτερ» στις Σπέτσες. Παραβλέπω την ασήμαντη λεπτομέρεια ότι για να πάει κανείς στις Σπέτσες απαιτείται μακρύς πλους διάρκειας 5 ωλόκληρων λεπτών (από την Κόστα) και θεωρώ απλώς ότι η βουλευτριά είπε με κομπό τρόποι στον πρόεδρο να βάλει και τα λεφτά για τις δραμαμίνες.

ΝΙΚΟΣ ΜΟΥΤΣΙΝΑΣ

«Σε ενοχλεί που μπορώ να κυφορήσω;» Όχι καθόλου! Δεν θα είσαι ο πρώτος άλλωστε. Σύμφωνα με το μύθο, σε είχε προλάβει ο Δίας. Κυοφόρησε την κόρη του στο κεφάλι του και όταν ήρθε η ώρα, ο Ήφαιστος με ένα μεγάλο σφυρί χτύπησε το κεφάλι του πατέρα των Θεών και πετάχτηκε η Αθηνά πάνω πλ, φορώντας περικεφαλαία και κρατώντας μια ασπίδα. Μ' έναν πόνο. Πιθανώς οξύ, λόγω του εξοπλισμού.

Ραψωδία Κασ και χαρ

Με ανακλαστικά αυτοπροβαλλόμενης «ντίβας» αλλά με χαρακτηριστικά τηλεπερσόνας, ο Στέφανος Κασσελάκης κατάφερε να απομαγνητίσει τον ΣΥΡΙΖΑ από την πολιτική και να τον προσανατολίσει στο χρησιμοποιούμενο ως άλλοθι «πολιτικό lifestyle». Με προδιαγραφές Ντόναλντ Τραμπ και με «καύσιμο» τη διεισδυτικότητα που διασφαλίζει το «απολιτικό» στη νεοελληνική μεταμνημονιακή Ελλάδα, ο εξ Αμερικής Κασσελάκης κατάφερε με μεθόδους Madison Square να απασχολεί την επικαιρότητα με οτιδήποτε εκτός πολιτικής.

Είναι τουλάχιστον ενδιαφέρον να διαγνώσουν οι ασχολούμενοι με την πολιτική παραγωγή το πώς ένας αλεξιπτωτιστής της πολιτικής είναι σε θέση να κινείται εδώ και τουλάχιστον έξι

μήνες μεταξύ Fake και metaFake με το όχημα στο οποίο επιβαίνει, δηλαδή τον ΣΥΡΙΖΑ, και αυτό όχι μόνον να τον διευκολύνει αλλά και να τον προστατεύει από έξωθεν αμφισβητήσεις. Το «όχημα» επιχειρεί να ακυρώσει και έσωθεν κινήσεις αμφισβήτησης του προέδρου, αλλά έως τότε, δεδομένου πως πλησιάζουν κάποια καταλυτικά ραντεβού. Το συνέδριο και οι Ευρωεκλογές.

Μεταξύ του ρόλου του «δανειστή», κομματικό χαρακτηριστικό καθόλου συνηθισμένο στα πολιτικά ήθη και όχι μόνον της Αριστεράς, του ρόλου του κομματικού Airbnb ή του κομματικού ξενοδόχου και του ρόλου του «περιπλανώμενου υποψηφίου υπουργού», οι εναπομείναντες στην Κουμουνδούρου αρχίζουν να συμφιλιώνονται με μία πρωτόγνωρη διαδικασία. Αυτή της «αυτογνωσίας».

Εξηγούμεθα. Τι είναι τελικά οι παραμένοντες στην πολιτική ανατομία του «Κασσελακισμού»; Αριστεροί; Υπάλληλοι αριστερού κόμματος χρηματοδοτούμενοι από τον πρόεδρο; Φιλοξενούμενοι του εργοδότη στο εξοχικό του για brain storming; Αριστεροί με πρόεδρο υποψήφιο υπουργό του Μητσοτάκη; Τίποτε από τα παραπάνω; Μία άστοχη επιλογή του Τσίπρα σε περίοδο απόγνωσης και απελπισίας; Ούτε καν αυτό;

Η απόφαση του Στέφανου Κασσελάκη να δημοσιοποιήσει διά στόματος του εξ απορρήτων συνεργάτη του κ. Καπνισάκη πως ο νυν πρωθυπουργός του πρότεινε υπουργικό θώκο το 2019 τον οποίο αρνήθηκε, συνιστά από μόνη της (η απόφαση) εξαιρετικό υλικό που θα οδηγούσε μετά από εμπεριστατωμένη έρευνα σε μία πολλά υποσχόμενη διαδικασία συγγραφής. Σε πρώτο στάδιο θα πρέπει να προσδιοριστεί το πλαίσιο - περιθώριο δημιουργικής γραφής το οποίο θα καταγράψει την ψυχολογική, άντε και την ψυχοπαθολογική διάσταση του συμβάντος. Συγγνώμη, δεν συμβαίνει παγκοσμίως κάποιος πολιτικός που αυτοαποκαλείται αριστερός να αποκαλύπτει πως μόλις πριν από μία τετραετία ένας δεξιός πρωθυπουργός του πρότεινε υπουργείο και όχι διότι αυτός ο πρωθυπουργός

σελάκη με στοιχεία βουλεβάρτου ακτηριστικά μπουρλέσκ

Του ΝΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

αίφνης τρελάθηκε αλλά διότι έκρινε πως ο αριστερός πολιτικός, ο Κασσελάκης εν προκειμένω ήταν αρκούντως δεξιός.

Ο άνθρωπος «κλειδί» σε αυτήν την κωμικοτραγική υπόθεση είναι κάποιος Αντώνης Διαματάρης, πρώην εκδότης και διευθυντής του Εθνικού Κήρυκα της Νέας Υόρκης, πρώην αφεντικό έστω και για βραχύ χρονικό διάστημα του Κασσελάκη και κυρίως πρώην υφυπουργός Εξωτερικών του Κυριάκου Μητσοτάκη για πέντε (5) μήνες. Αποπέμφθηκε παραιτούμενος διότι αποκαλύφθηκε πως τα πανεπιστημιακά διπλώματα τα οποία επικαλέστηκε ήταν fake. Κάτι προφανώς δεν πάει και τόσο καλά εκεί στην ομογένεια. Τέλος πάντων. Ο Διαματάρης με όποια αξιοπιστία του έχει εναπομείνει διέψευσε μετά βδελυγμίας όλα όσα ισχυρίστηκε ο εξ απορρήτων συνεργάτης του Στέφανου Κασσελάκη. Προφανής η εξέλιξη, προφανέστατη η κατάληξη. Ερώτημα, λοιπόν. Πατί ένας αριστερός, σύγχρονος και αθώς του αίματος πολιτικός επιχειρεί να δημοσιοποιήσει μία είδηση η οποία τον θίγει προσωπικά και πολιτικά αλλά θίγει και τον αντίπαλό του; Η απάντηση είναι απλή. Στη λογική του λαϊκισμού, στην αμερικανόφερτη εκδοχή του Τραμπισμού, δεν ενδιαφέρει ούτε ακριβώς το αποτέλεσμα ούτε οι επιπτώσεις αλλά ο... ντόρος. Αρκεί στο επίκεντρο να βρίσκεται ο... νάρκισσος.

Προφανώς ο Στέφανος Κασσελάκης είναι τόσο απολιτικός που δεν τον απασχολεί το πόσο αλλά και το πώς θα μεταφραστούν τα μηνύματα του. Τον ενδιαφέρει απλώς να διακινηθούν τα μηνύματά του στο Διαδίκτυο. Η προσωπική του ατζέντα δεν έχει σχέση με το ζητούμενο πολιτικό περιεχόμενο στην ελληνική πολιτική αρένα. Η προσωπική του ατζέντα έχει να κάνει με τον θρίαμβο του fake και του παραλόγου (βλέπε Αργεντινή και για ένα χρονικό διάστημα θυμήσου τον Μπολσονάρου στη Βραζιλία). Αυτό που μετρά είναι η προσωπική του ανέλιξη στον κόσμο των social media. Ο Στέφανος Κασσελάκης είναι ένας ιδιότυπος Influencer με προδιαγραφές Instagram. Πρόβλημα λοιπόν δεν είναι ο Κασσελάκης και η προσωπική του ατζέντα, αλλά οι βουλευτές που τον ακολουθούν και τα κομματικά στελέχη που ορκίζονται στο όνομα του.

Στα περίξ της Κουμουνδούρου κάποιοι «στωικοί» εξηγούν πως στην υπόθεση μετά την ιστορία του δανεισμού, την περιπέτεια των Σπετσών και την ιλαροτραγωδία της υπουργοποίησης, τα χρονικά περιθώρια έχουν σφίξει και οι εξελίξεις που έχουν δρομολογηθεί έχουν χρονικό ορίζοντα το συνήθιστο. Συγκεκριμένα μιλούν για μία περίοδο 45 ημερών. Στο τέλος αυτής της περιόδου θα υπάρξει καταλυτική εξέλιξη. Δεν αποκαλύ-

πτεται ωστόσο με σαφήνεια η ταυτότητα ή και τα χαρακτηριστικά του «πολιορκητικού κριού». Θα είναι δηλαδή ο Τεμπονέρας που θα επωμιστεί τον ρόλο του «εκπαρθρωτή», ή επί το στρατηγικότερο του «εκ-πορθωτή», ή κάποιος άλλος; Η «παρέμβαση» θα έχει χαρακτηριστικά «εσωτερικού» ή «εξωτερικού» για να θυμηθούμε και τις παλιότερες... αμαρτίες.

Σε οποιαδήποτε περίπτωση οι «αποχωρήσαντες» θα επανέλθουν όταν και εφόσον επαναποθετηθούν τα πόνια στη σκακιέρα διότι ουδείς επιθυμεί να διαπιστώσει πως το συνολικό άθροισμα του ΣΥΡΙΖΑ (εσωτερικού και εξωτερικού) στις Ευρωεκλογές θα κυμανθεί γύρω στο 8,7%, όπου ο Κασσελάκης θα έχει το 6% και οι αποχωρήσαντες το 2,7%.

Αν λοιπόν το ζητούμενο είναι να σπεύσει η Κουμουνδούρου να ακολουθήσει τη συμβουλή της «ομάδας των 3» και να ενταχθεί στους ευρωσοσιαλιστές, τότε και σε αυτήν την εκδοχή ο Στέφανος Κασσελάκης περισσεύει. Αν το ζητούμενο είναι να υλοποιηθεί η συγκεκριμένη πρόταση για τον γάμο ομόφυλων ζευγαριών και την τεκνοθεσία, τότε είναι πολύ πιθανόν, για ένα τουλάχιστον μεγάλο κομμάτι αυτής της υπόθεσης, ο Μητσοτάκης να κερδίσει τις εντυπώσεις ακόμη και διαταράσσοντας (όχι τίποτε το δραματικό) τις σχέσεις του με την Ιερά Σύνοδο. Όσον αφορά τη «Φράζια Σαμαρά» δεν υπάρχει λόγος να χάνουμε την ώρα μας. Κανείς δεν ανησυχεί για μερικές απώλειες τύπου Βορίδη ή Πλεύρη. Το νομοσχέδιο θα περάσει πιθανόν χωρίς τη διάσταση της τεκνοθεσίας μέσω παρένθετης μητέρας αλλά με νομιμοποίηση όλων των ήδη γεννημένων παιδιών και τη θεσμοποίηση του δικαιώματος της υιοθεσίας από ομόφυλα ζευ-

γάρια. Ας περιμένουμε ωστόσο. Αν τώρα το ζητούμενο από κάποιους είναι να χρησιμοποιηθεί ο Στέφανος Κασσελάκης ως οιονεί ωρολογιακή βόμβα με στόχο το σύνολο του πολιτικού συστήματος, όπως κατέδειξε η ανάμιξη του ονόματος και του πρωθυπουργού στην υπόθεση της «υπουργοποίησης», τότε η δικριτική απομάκρυνση του εξ Αμερικής πολιτικού μνηστήρα θα είναι ενδεχομένως και περισσότερο θεαματική «κοινή συναίνεση».

Θα παρατήρησε ο ψυχραιμους αναγνώστης πως από όλα τα παραπάνω απουσιάζει ο κατά γενική ομολογία «ηθικός αυτουργός». Βλέπετε, ο Αλέξης Τσίπρας ταξιδεύει, συζητά και οργανώνει μία νέα πολιτική οντότητα (κόμμα;) μετά τις Ευρωεκλογές, όπως αποκαλύπτει το ρεπορτάζ στον κόσμο του «πολιτικού Lifestyle». Αυτός ο χώρος της Αριστεράς, ως φαίνεται, είναι αστείρευτος σε ιλαροτραγωδίες. **A**

Ελλάδα, μια «αγχωμένη» χώρα

Της ΣΟΦΙΑΣ ΚΑΛΑΜΑΝΤΗ

Λίγο πριν την εκπονή του έτους, μία ενδιαφέρουσα πληροφορία σχετικά με τη ζωή στην Ελλάδα ήρθε στο φως της εγχώριας επικαιρότητας: σύμφωνα με έρευνα, με βάση τα στοιχεία από τη Eurostat, τον δείκτη «Global Burden of Disease» και την έρευνα «World Emotional Temperature» η Ελλάδα αναδείχθηκε για το 2023 η πιο «αγχωμένη» χώρα της Ευρώπης. Η χώρα μας κατέλαβε την πρώτη θέση μεταξύ 35 χωρών στο ερώτημα ποια είναι η πιο αγχωτική χώρα για να ζει κανείς, καταδεικνύοντας πως τα ποσοστά άγχους, το στρες και η πίεση είναι τα υψηλότερα, μεταξύ των υπόλοιπων χωρών της Γηραιάς Ηπείρου αλλά και της Τουρκίας, η οποία ήρθε στη δεύτερη θέση σε επίπεδα άγχους. Την «πεντάδα του στρες» ήρθαν να συμπληρώσουν η Πορτογαλία, η Μάλτα και η Κύπρος. Στον αντίποδα, οι λιγότερο αγχωμένες χώρες, αναδείχθηκαν η Δανία (με διαφορά στην πρώτη θέση) και έπονται η Πολωνία, η Σλοβακία, η Τσεχία και η Ισλανδία.

Μπορεί μία έρευνα να αποτελέσει πυξίδα για να προσδιορίσει μία ολόκληρη κοινωνία σε μία δεδομένη στιγμή, πόσο μάλλον να δώσει ενδείξεις για την κατάσταση

κάθε κοινωνικού κυττάρου ξεχωριστά; Σίγουρα όχι. Θα χρειαζόταν πιθανότατα μία εθνογραφική μελέτη μεγάλης κλίμακας με αποκλειστική εστίαση στην ελληνική κοινωνία για να διαφανούν πιο καθαρά τα —πιθανά και ενδεχόμενα— δομικά και λειτουργικά αίτια αυτού του «μαζικού» άγχους. Αποτελεί όμως ενδιαφέρον στοιχείο ο χαρακτηρισμός «αγχωμένη» χώρα. Εάν μιλούσαμε για μία «θυμωμένη» ή «δυστυχομένη» χώρα, ενδεχομένως τα πράγματα να ήταν κατά τι απλούστερα. Το να είναι κανείς θυμωμένος ή δυστυχομένος εξαρτάται άμεσα από τις ισχύουσες συνθήκες, δηλαδή από το βιωμένο παρόν. Εάν είμαι θυμωμένος ή θλιμμένος, πιθανότατα μπορώ να προσδιορίσω το αίτιο και την πηγή αυτού του αισθήματος, άρα να προσδιορίσω τι είναι αυτό που με ενοχλεί και να αποπειραθώ να το αλλάξω. Στην ψυχιατρική, όμως, το άγχος περιγράφεται συχνά ως «μία αρνητική προσδοκία για το μέλλον». Είναι μία κατάσταση που δεν αφορά μόνο ένα χρονικά προσδιορισμένο βίωμα στο τώρα, αλλά πλασιώνει την εικόνα και την προοπτική που έχει το άτομο για το αύριο. Με τη σειρά του αυτό το αίσθημα γεννά τη σταθερή πίεση ή αλλιώς στρες στην καθημερινότητα. Αν κάποιος πιστεύει ότι τίποτα δεν θα πάει καλά είναι

βέβαιον πως θα είναι συνεχώς πιεσμένος, εγκλωβισμένος υπό το βάρος μιας επαπειλούμενης αρνητικής εξέλιξης.

Οι προηγούμενοι μήνες στην Ελλάδα αποτέλεσαν καλά παραδείγματα αυτής της αρνητικής προσδοκίας, που επανέρχεται συνεχώς και γεννιέται από απροσδόκτες αρνητικές εξελίξεις. Από τις φυσικές καταστροφές του καλοκαιριού και του φθινοπώρου, στην έκρηξη της αποθήκης πυρομαχικών στην Αγχίαλο, στην επιδρομή των κούλιγκαν της Ντιναμό Ζάγκρεμπ, στον υπάλληλο της γνωστής εταιρείας που πέταξε αμέριμνα στη θάλασσα ένα αθώο άνθρωπο. Το δυστύχημα των Τεμπών είναι κάπως παλιότερο, αλλά φυσικά και δεν ξεχνιέται, ούτε η τραγωδία που έφερε μαζί. Όλα αυτά ενώ τα περιστατικά σχολικής βίας και οι συμμορίες ανηλίκων, όπως και τα περιστατικά έμφυλης βίας, είναι ταυτοχρόνως σταθερά παρόντα στην ειδησεογραφία. Τα τροχαία δυστυχήματα παραμένουν από τις πρώτες αιτίες θανάτων, ενώ κυριαρχεί η αίσθηση απουσίας κάθε ελέγχου και καθολικής ανομίας. Ο τσαμπουκάς, το νεύρο και η ψευτομαγκιά περιπτεύουν στους ελληνικούς δρόμους, τόσο από οδηγούς όσο και από πεζούς. Οι συνθήκες αυτές συνεισφέρουν σε μία καθημερινότητα, όπου κάποιος νιώθει το λιγότερο ευάλωτος: σαν μία μορφή έμμεσης βίας να του ασκείται συνεχώς, χωρίς να μπορεί να κάνει κάτι για αυτό.

Το να καταφύγει κανείς στο απλουστευτικό και εν μέρει στρατευμένο σύνθημα «από τύχη ζούμε» που ακούστηκε τους προηγούμενους μήνες

θα ήταν ένας μηδενιστικός, μιζεραμπλιστικός τρόπος σκέψης. Έχει σημασία να εστιάσουμε στη σχέση της Ελλάδας με τη νομιμότητα για μία πιο παραγωγική εύρεση λύσεων και αντιμετώπισης του άγχους. Η νομιμότητα παραμένει μέχρι και σήμερα μία παρεξηγημένη έννοια. Η εφαρμογή των κανόνων περισσότερο τρομάζει ένα μέρος της κοινωνίας παρά το ανακουφίζει, μοιάζει σαν ο «νόμος και η τάξη» να αποτελούν το κατόφλι του αυταρχισμού, προορισμένου να σαμποτάρει την ελευθεριότητα και την ανεμελιά που διαχρονικά θεωρείται πως προσφέρει ο ευρωπαϊκός νότος. Όμως, το αίσθημα ασφάλειας και σταθερότητας στο παρόν είναι αυτό που χτίζει την «ανοσία» απέναντι στο άγχος για το μέλλον. Ας ευχηθούμε λοιπόν το νέο αυτό έτος να φέρει περισσότερη νομιμότητα και λιγότερη φτιαχτή ανεμελιά. **A**

ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ Ο ΚΑΣΣΕΛΑΚΗΣ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΤΟΥ ΑΤΖΕΝΤΑ, ΑΛΛΑ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΠΟΥ ΤΟΝ ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ ΚΑΙ ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΠΟΥ ΟΡΚΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ

ΤΟ ΑΙΣΘΗΜΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΧΤΙΖΕΙ ΤΗΝ «ΑΝΟΣΙΑ» ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟ ΑΓΧΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Χάρης ΔΟΥ ΚΑΣ

Τα resolutions του νέου δήμαρχου της Αθήνας για το 2024

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ

A

Από τη λίστα Χάρβαρντ με τους πιο επιδραστικούς επιστήμονες και τη σχολή Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, πρωταγωνιστής των αυτοδιοικητικών εκλογών, πρωταγωνιστής στην πόλη ως νέος Δήμαρχος Αθηναίων.

Στην πλατεία Κοτζιά, την ώρα που φωτογραφίζεται, άνθρωποι τον σταματούν για να του ευχηθούν «καλή επιτυχία» και «καλή χρονιά» και ο ίδιος κάνει μικρά διαλείμματα για να τους δώσει το χέρι και να τους μιλήσει για λίγα λεπτά. Μοιάζει να απορεί με τη μεγαλοπρέπεια του νέου του γραφείου και φαίνεται ότι θα επιδιώξει να βρискεται όσο περισσότερο μπορεί στον δρόμο. Ποιες είναι οι πρώτες αποφάσεις, οι προτεραιότητες, οι αλλαγές, τα σχέδια, η προσωπική ματιά, τα συναισθήματα, η πολιτική βούληση και τα όνειρα του Χάρη Δούκα για την πόλη που ζούμε και δημιουργούμε; Ο νέος δήμαρχος Αθηναίων μοιράζεται τις σκέψεις του στην *Athens Voice*.

● Η δημοκρατία ξέρει και μπορεί να προστατεύει τον εαυτό της

Στο Σύνταγμα, την παραμονή της Πρωτοχρονιάς διοργανώσαμε μια ανοικτή, ελεύθερης πρόσβασης εκδήλωση με δύο πολύ ωραίους καλλιτέχνες που ενώνουν διαφορετικές γενιές, με διαφορετικά χαρακτηριστικά, τους οποίους απόλαυσαν χιλιάδες κόσμοι, και όλοι μαζί υποδεχθήκαμε τη νέα χρονιά. Όλα τα υπόλοιπα εμπίπτουν στη σφαίρα του μίσους, της εμπάθειας, της μισαλλοδοξίας. Η δημοκρατία ξέρει και μπορεί να προστατεύει τον εαυτό της.

● Πότε και πού θα ξεκινήσει το άμεσο πρόγραμμα φύτευσης 25.000 δέντρων

Φιλοδοξούμε το πρώτο τετράμηνο του χρόνου να ξεκινήσουμε το πρόγραμμα δενδροφυτεύσεων για το οποίο δεσμευθήκαμε προεκλογικά. Θα φυτεύσουμε περισσότερα από 1.000 δένδρα. Οι υπηρεσίες του δήμου μας έχουν προτείνει συγκεκριμένους χώρους και τις επόμενες μέρες θα καταλήξουμε πού θα τοποθετηθούν. Θέλω, επίσης, να σας πω ότι στις πρώτες αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου είναι και ο νέος κανονισμός δενδροφύτευσης. Και βεβαίως και μετεκλογικά επαναλαμβάνουμε ότι στόχος μας είναι να πορευτούμε με βάση τον κανόνα 3-30-300: Όταν ένας κάτοικος ανοίγει το παράθυρό του να βλέπει τουλάχιστον 3 δέντρα, η περιοχή του να έχει σκίαση από τα δέντρα κατά 30% και στα 300 μέτρα από το σπίτι του να υπάρχει ένα πάρκο.

● Να αλλάξουμε πρώτα απ' όλα εμείς οι ίδιοι

Η σημαντική αλλαγή, που ήδη έχουμε δρομολογήσει, είναι να αλλάξουμε πρώτα απ' όλα εμείς οι ίδιοι, στον Δήμο. Χτίζουμε ένα νέο μοντέλο διακυβέρνησης για να γίνουμε πιο αποτελεσματικοί, πιο διαφανείς στη λειτουργία μας και κυρίως να εδραιώσουμε μια νέα σχέση με τους πολίτες. Το δημοτικό συμβούλιο ψηφίζει τον Κώδικα Δεοντολογίας των Αιρετών, με συγκεκριμένους κανόνες λογοδοσίας και διαφάνειας. Επίσης, όλοι οι τομείς δράσεις του Δήμου έχουν πλέον ονοματεπώνυμο. Και οι 26 δημοτικοί σύμβουλοι της δημοτικής μας παράταξης, είτε ως αντιδήμαρχοι είτε ως εντεταλμένοι σύμβουλοι, έχουν αναλάβει συγκεκριμένες αρμοδιότητες και τομείς δράσεις. Το πιο σημαντικό είναι η ενεργοποίηση και η συμμετοχή των πολιτών. Οι δράσεις μας θα μπαίνουν στην κρίση τους, τους ζητάμε να συμμετέχουν στις αποφάσεις για τις γειτονιές τους και να είναι παρόντες στην υλοποίησή τους. Στις πρώτες μας δράσεις βρίσκονται σημαντικά, βασανιστικά προβλήματα της καθημερινότητας. Υπάρχουν, λοιπόν, δύο μέτωπα στα οποία ξεκινάμε τις παρεμβάσεις μας: Το πρώτο είναι οι δημόσιοι χώροι, η προστασία τους και η διασφάλιση

στην προσβασιμότητάς τους. Η δημοτική αστυνομία έχει σαφείς οδηγίες να τηρηθούν ευλαβικά οι κανονισμοί για τους χώρους κατάληψης από τραπεζοκαθίσματα, να υπάρξουν αυστηροί έλεγχοι για το παράνομο παρκάρισμα και να τηρηθούν τα προβλεπόμενα ωράρια για φορτοεκφορτώσεις. Το δεύτερο αφορά την καθαριότητα. Μέσα στον μήνα παραλαμβάνουμε το νέο Σταθμό Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων. Αυτό σημαίνει ότι επανασχεδιάζεται όλο το σύστημα αποκομιδής, με περισσότερα δρομολόγια των απορριματοφόρων, αποφεύγοντας μάλιστα τις ώρες αιχμής, ενώ σύντομα θα είμαστε έτοιμοι να ξεκινήσουμε πιλοτικά ολοκληρωμένα προγράμματα ανακύκλωσης σε κάποια διαμερίσματα.

● Καμία πλατεία, καμία γειτονιά σκοτεινή

Δεν έχουμε την πολυτέλεια της επιλογής. Όλα τα μέτωπα είναι ανοικτά και με όλα πρέπει να αναμετρηθούμε. Όμως είναι επιτακτική ανάγκη να βελτιώσουμε άμεσα την κτιριακή υποδομή των σχολείων για να μην κάνουν τα παιδιά μάθημα σε επικίνδυνα κτίρια. Οι κρατικές χρηματοδοτήσεις δεν επαρκούν για τα έργα που χρειάζεται να γίνουν. Θα απευθύνουμε ανοικτό κάλεσμα σε μεγάλες εταιρείες ώστε να συνεργαστούμε μαζί τους και να συνεισφέρουν σε αυτήν την προσπάθεια στο πλαίσιο της εταιρικής κοινωνικής τους ευθύνης. Στις πρώτες μας προτεραιότητες είναι και να αποκατασταθεί το αίσημα της ασφάλειας στις γειτονιές του Δήμου. Υπάρχει ένα τρίπτυχο για τους δημόσιους χώρους που μπορεί να συμβάλει σε αυτό: Φωτεινοί-Καθαροί-Ζωντανοί. Αυτό σημαίνει καμία πλατεία και καμία γειτονιά σκοτεινή, σημαίνει ότι πρέπει να φροντίσουμε και να καθαρίσουμε αυτούς τους χώρους ώστε να μη θεωρούνται εγκαταλελειμμένοι, να τους κάνουμε ελκυστικούς ώστε να γεμίσουν κόσμο. Να γίνουν οι πλατείες χώροι πολιτιστικών εκδηλώσεων και να φιλοξενούν δραστηριότητες των κατοίκων της περιοχής. Σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια αυτή έχει η δημοτική αστυνομία – πρέπει να είναι παρούσα στις γειτονιές.

● Σχεδιάζουμε μαζί με τους πολίτες

Είναι αλήθεια ότι απευθυνθήκαμε στους πολίτες από την πρώτη στιγμή, καθώς εκείνοι γνωρίζουν τις αδυναμίες της πόλης καλύτερα από τον καθένα. Λάβαμε πάνω από 500 ιδέες και προτάσεις για μία καλύτερη, βιώσιμη και ανθεκτική Αθήνα. Δημοτικό Πανεπιστήμιο, Ανοικτά σχολεία στις γειτονιές, περισσότερες δωρεάν εκδηλώσεις για το κοινό, ήταν μερικές από τις προτάσεις που μας έστειλαν οι πολίτες, τις οποίες εντάξαμε στο πρόγραμμά μας με μεγάλη χαρά.

● Πώς μπορεί να γίνει πράξη το πρόγραμμα «Στέγη για όλους»

Στην Αθήνα υπάρχει ένας μεγάλος



ΤΟ ΤΡΙΠΤΥΧΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ
ΔΗΜΟΣΙΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ
ΕΙΝΑΙ: ΦΩΤΕΙΝΟΙ-ΚΑΘΑΡΟΙ-
ΖΩΝΤΑΝΟΙ

αριθμός εγκαταλελειμμένων κτιρίων. Δυστυχώς δεν έχει καταγραφεί αξιόπιστα η υπάρχουσα κατάσταση. Κατά συνέπεια, ο πραγματικός αριθμός των εγκαταλελειμμένων κτιρίων είναι αδιευκρίνιστος – άλλοι τα υπολογίζουν 1.400 και άλλοι 11.000. Θα προχωρήσουμε, λοιπόν, σε μια ολοκληρωμένη καταγραφή ώστε να ξέρουμε ποια κτίρια πρέπει να χαρακτηριστούν διατηρητέα. Τα υπόλοιπα μπορούν να αξιοποιηθούν για τη στέγαση δημόσιων λειτουργιών ή να ενταχθούν σε ένα πρόγραμμα Κοινωνικής Κατοικίας, προκειμένου να επιστρέψουν μόνιμοι κάτοικοι και νέα ζευγάρια σε γειτονίες του κέντρου. Θα συνεργαστούμε με την πολιτεία προκειμένου να δοθούν κίνητρα ανακατασκευής παλιών διαμερισμάτων, τα οποία θα διατεθούν ως κοινωνική κατοικία, με χαμηλό ενοίκιο.

● Αθήνα 2024, Smart City

Θα αξιοποιήσουμε όλα τα χρηματοδοτικά εργαλεία για να μεταβεί ο Δήμος σε ψηφιακές υπηρεσίες και να αξιοποιήσουμε τις νέες δυνατότητες που ανοίγονται μέσω της Τεχνητής Νοημοσύνης. Μέσα στο 2024 θα τρέξουν οι διαγωνισμοί για μια σειρά από έξυπνες και ψηφιακές υπηρεσίες που έχει ανάγκη η πόλη. Η καθαριότητα είναι για εμάς βασική προτεραιότητα, για τον λόγο αυτό η υλοποίηση του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης & Παρακολούθησης Υποδομών Καθαριότητας του Δήμου θα βοηθήσει στη βελτίωση της ποιότητας υπηρεσιών που παρέχουμε. Το Ταμείο Ανάκαμψης μας δίνει τη δυνατότητα να εφαρμόσουμε μία σειρά από ψηφιακά έργα, όπως Ψηφιακό Εποπτικό Κέντρο Επιχειρήσεων, Ψηφιακές Υπηρεσίες Έξυπνης Γειτονιάς, Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Μικροκινητικότητας και Σταθμών Φόρτισης, Προσωποποιημένο βοήθό πολιτών μέσω Τεχνητής Νοημοσύνης, Αναβάθμιση Δικτυακών Υποδομών Υπερυψηλών ταχυτήτων, Ολοκληρωμένο Σύστημα Εξοικονόμησης Πόρων Σχολικών Κτιρίων και Υποδομών. Τα συγκεκριμένα έργα θα είναι η αφετηρία, καθώς στην πορεία θα διεκδικήσουμε ακόμα περισσότερα έργα που στόχο θα έχουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό των υπηρεσιών και δομών της πόλης, για τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων και της βιωσιμότητας της Αθήνας.

● Θα διοργανώσουμε Hachathon για τους νέους και τις startups επιχειρήσεις

Έχουμε σκοπό να διοργανώσουμε Hachathon για τους νέους και τις startups επιχειρήσεις στο ψηφιακό Hub του Δήμου, το Innoathens, και εκεί να ζητήσουμε να δημιουργηθούν εφαρμογές για την ανακύκλωση, τη συμμετοχικότητα, την προσβασιμότητα, τις οποίες ο Δήμος θα επιβραβεύσει και θα αξιοποιήσει στην πορεία. Το ίδιο ακριβώς θα κάνουμε για να αναπτύξουμε εφαρμογές της Τεχνητής Νοημοσύνης. Στηριζόμαστε στα νέα παιδιά που σπουδάζουν στην Αθήνα μας και θέλουν να αναπτύξουν νέες εφαρμογές και εργαλεία που θα μπορέσουμε να αξιοποιήσουν οι πολίτες την επόμενη μέρα.

● Μεγάλο στοίχημα να γίνει η Αθήνα boomtown επιχειρηματικότητας

Αυτό είναι ένα από τα μεγάλα στοίχημα: Η Αθήνα εκτός από τουριστική πόλη, να γίνει και ένα μεγάλο αστικό κέντρο καινοτομίας, όπου μεγάλες επιχειρήσεις θα αξιοποιούν το εργατικό δυναμικό της χώρας μας, με υψηλούς μισθούς. Ο Δήμος θα

συνεργαστεί με όλα τα πανεπιστήμια της πρωτεύουσας για να αξιοποιήσει ευρωπαϊκά προγράμματα και εργαλεία που θα κάνουν την Αθήνα βιώσιμη πόλη, μία πόλη που να αξίζει να ζεις και να εργάζεσαι.

● Έχουμε δεσμευτεί για τη μείωση των δημοτικών τελών

Ο Δήμος Αθηναίων έχει υψηλά δημοτικά τέλη για τα νοικοκυριά. Βρίσκεται μεταξύ των ακριβότερων Δήμων της Αττικής και έχουμε δεσμευτεί για τη μείωση των δημοτικών τελών. Για να το πετύχουμε αυτό, βελτιστοποιούμε τη λειτουργία των υπηρεσιών του Δήμου, δρομολογούμε μέτρα για να μειώσουμε το κόστος στους τομείς της καθαριότητας και του φωτισμού, προκειμένου να μειώσουμε τα ανταποδοτικά δημοτικά τέλη κατά τουλάχιστον 10%. Υπάρχουν όμως και άλλες σκέψεις, όπως για παράδειγμα περιοχές που βελτιώνουν τα ποσοστά ανακύκλωσης των απορριμμάτων να έχουν αντισταθμιστικό όφελος μειωμένα δημοτικά τέλη.

● Να αποκτήσουν οι πολίτες το Δικαίωμα στην Πόλη

Αυτό έχει διπλή διάσταση. Το πρώτο είναι να μπορούν οι κάτοικοι της Αθήνας να συμμετέχουν στη λήψη των αποφάσεων που τους αφορούν, να συνδιαμορφώνουν τα σχέδια για τη γειτονιά τους, να είναι συνεργάτες και να ελέγχουν τους αιρετούς της περιοχής τους, να αγαπήσουν τη γειτονιά τους και να την προσέχουν. Ξέρετε, αυτό είναι ένα κομβικό σημείο στη σχέση της πόλης με τους πολίτες. Το δεύτερο είναι ένα πλέγμα μέτρων και έργων που θα κάνουν την πόλη βιώσιμη, λειτουργική και φιλική για τους κατοίκους της. Όπως καταλαβαίνεται πρόκειται για ένα καθημερινό στοίχημα για κάθε μία από τις 1.825 ημέρες της πρώτης μας θητείας στον Δήμο.

● Το πρόγραμμα My City Every Week

Το My City Every Week είναι ένα πρόγραμμα που εμπλέκει μια μεγάλη μερίδα των πολιτών, των συλλόγων, των φορέων του πολιτισμού, τα πολιτιστικά ιδρύματα, τις επιχειρήσεις. Όλο αυτό θα αναλάβει να συντονίσει ο Δήμος. Οι συνεργάτες μου εργάζονται πυρετωδώς για να μπορέσει να ξεκινήσει το δεύτερο εξάμηνο του 2024.

● Τι σκέφτηκα το βράδυ της εκλογής μου και τη μέρα της ορκωμοσίας μου

Σκέφτηκα ότι τίποτα δεν είναι ακατόρθωτο. Ότι έχω χρέος να δικαιώσω όλους αυτούς τους ανθρώπους που βρέθηκαν στη δημοτική αγορά της Κυψέλης, όσους μας ψήφισαν και όσους μας πίστεψαν και όλους όσους αγαπούν την Αθήνα. Είναι καθήκον τιμής να κρατήσω την ελπίδα ζωντανή.

● Οι πρώτες μέρες στο νέο μου γραφείο

Δεν έχω προλάβει να το σκεφτώ. Παρ' ότι η σκληρή και πολύωρη δουλειά δεν μου είναι άγνωστη, αποδεικνύεται ότι πάντα μπορείς περισσότερο και καλύτερα...

● Τι δεσμεύομαι ότι θα έχω προσφέρει στην Αθήνα όταν αποχωρήσω από τη δημαρχία

Την αντοχή της στις μεγάλες απειλές και την ανοιχτή της ματιά στις μεγάλες σύγχρονες προκλήσεις. **A**

ΑΡΧΕΣ ΓΕΝΑΡΗ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Του ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΔΑΝΔΟΛΟΥ



Ανεβαίνω την Πανεπιστημίου με ένα σημειωματάριο στην τσέπη. Κάθε χρόνο τέτοιες μέρες η Αθήνα μοιάζει μελαγχολική. Κάτι η άπλα στους δρόμους, κάτι τα φωτάκια που σου θυμίζουν ότι οι γιορτές τέλειωσαν, πάντως η αύρα του Γενάρη πάει πακέτο με την αυγουστιάτικη νηνεμία. End of party. Ο κάθε κατεργάρης στον πάγκο του. Ξεκινάμε πάλι από την αρχή τη μέτρηση του έτους, μείον τόσες μέρες για Τσιονοπέμπτη, μείον τόσες μέρες για Καθαρά Δευτέρα, και πάει λέγοντας. Η μέρα της μαρμότας. Να μετράμε μέρες και μήνες, και με το μέτρημα να ξεχνάμε πόσο γρήγορα κυλάει ο χρόνος, πόσο εύκολα στερεύουν οι δεκαετίες, πόσο αστραπιαία ξοδεύονται οι ζωές μας. Χθες ήσουν είκοσι, σήμερα είσαι πενήντα, εξήντα, ογδόντα. Πότε ήταν 2015, πότε ήταν 2017, πότε ήταν 2020; Πότε ήταν 1983, και λίγο παραδίπλα από το Ιντεάλ υπήρχε το υπόγειο του Music Corner από το οποίο έβγαίνες κρατώντας σφιχτά μια σακούλα με δίσκους: Police, Spandau Ballet, Styx. Το Music Corner υπάρχει ακόμα μεταφερμένο τριάντα μέτρα πιο κάτω, το Ιντεάλ όχι. Η ίδια η πόλη σου δείχνει ότι οι εποχές αλλάζουν, τα χρόνια περνούν, ελάχιστα μένουν ίδια.

Ναι, κάθε αρχή Γενάρη η Αθήνα μοιάζει μελαγχολική, ο θόρυβος των γιορτών έσβησε, οι βιτρίνες θυμίζουν μαυσωλεία, πουθενά ορδές ανθρώπων να κρατάνε σακούλες, πουθενά αυτή η αίσθηση προσμονής που δημιουργεί το καινούργιο. Πλέον το καινούργιο είναι εδώ, και για μια ακόμη φορά δεν είναι καινούργιο, είναι το ίδιο, απλώς τεχνητά αλλοιωμένο με την πρόσθεση μιας μονάδας στον αριθμό που το προσδιορίζει. Το 23 έγινε 24, that's all. Στο μεταξύ, δύο πιτσιρικά, γύρω στα είκοσι, χαζεύουν την έρμη εισοδο του Ιντεάλ με την πινακίδα που αναγγέλλει τη διακοπή της λειτουργίας του. Είναι πιασμένα χέρι χέρι, δεν ξέρω τι νιώθουν γι' αυτό που βλέπουν, πάντως κοιτάζουν, και αυτό είναι κάτι παρήγορο. Να ανήκει σε μια άλλη γενιά και να κοιτάξεις κάτι που μοιάζει να ανήκει στο παρελθόν. Το κάνω κι εγώ συχνά, παρατηρώντας μέρη που κάποτε ήταν κάτι άλλο, ένδοξα βιβλιοπωλεία, ένδοξα καφενεία, ένδοξα ξενοχτάδικα. Περνάω απέναντι τον δρόμο, εκεί όπου οι πλάκες του πεζοδρομίου έχουν επιτέλους φτιαχτεί (η συμβολή της Πανεπιστημίου με την Μπενάκη ήταν επί μήνες ένα από τα πλέον απάνθρωπα περάσματα πεζών

παγκοσμίως), στρίβω αριστερά, κατευθύνομαι προς τα πάνω. Ελάχιστοι διαβάτες για Πέμπτη πρωί στο κέντρο. Λίγα αυτοκίνητα σε σχέση με τις νορμάλ καθημερινές μεσοβδόμαδα. Αμυδρός θόρυβος. Ούτε κομπρεσέρια ούτε κόνρες ούτε μπινελίκια. Η ατμόσφαιρα υποτονική, όπως πάντα τις πρώτες μέρες του καινούργιου χρόνου. Ναι, αρκετός κόσμος δεν έχει γυρίσει από τις γιορταστικές εξορμήσεις, θα αξιοποιήσει και την αργία των Φώτων, και θα επανακαμίσει βράδυ της Κυριακής. Η Αθήνα μοιάζει σιωπηρή, ευτυχώς όμως και ανθρώπινη. Κτίρια στο δεξί μου χέρι, στοές με μαγαζιά κλειστά, ένα γκράφιτι που λέει «Σε αγαπάω μωρό μου», ένα άλλο που κραυγάζει «Αδέλφια μας μετανάστες». Εύχομαι μέσα μου η αγάπη του πρώτου να αντέχει ακόμα, η κραυγή του δεύτερου να περικλείει όλα τα πολεμένα πλάσματα αυτού του κόσμου.

Βγάζω το σημειωματάριό μου από τη τσέπη. Είναι αστείο, αλλά από τότε που τελείωσα το καινούργιο βιβλίο, κανά δυο μήνες τώρα, μου έμεινε ενέχυρο το σημειωματάριο, σαν υποκατάστατο του εθισμού στη γραφή. Όσο έγραφα το βιβλίο έλεγα «δεν θέλω να ξαναγράψω ποτέ», τώρα κυκλοφορώ με αυτό το τετραδιάκι και σκαλίζω διάφορες ασήμαντες επικεφαλίδες. Όπως σήμερα το μεσημέρι, που κοντοστάθηκα στη γωνία της Πανεπιστημίου με την Κοραή, και έγραφα: «Πέμπτη 4 Ιανουαρίου. Η Αθήνα μοιάζει μελαγχολική». Το πρωί είχα πάει τον γιο μου στο Basket camp, τον φίλησα, τον είδα να κάνει μερικά σουτ, έπειτα μπήκα στο αυτοκίνητο και, ακούγοντας μια λίστα με τραγουδία του Jim Steinman στο Spotify, σκεφτόμουν πόσο γρήγορα κυλούν τα χρόνια. Ο Πάνος θα γίνει φέτος έντεκα, εγώ πενήντα τεσσάρων. Πώς έγινε αυτό; Πώς είναι δυνατόν ο μπαμπάς μου να είναι στα ογδόντα; Οι ώρες κυλούν αργά, τα χρόνια φεύγουν σαν φύσημα.

Κατέβηκα την Κοραή, έπιασα τη Σταδίου, είδα σπίτια από χαρτόνια εντός των οποίων ζουν οι πραγματικοί ήρωες της εποχής μας, οι άστεγοι της Αθήνας. Ευτυχώς ο καιρός είναι καλός, η λιακάδα θυμίζει άνοιξη, δεν θα κρυώνουν πολύ. Παρατήρησα αυτά τα χάρτινα σπίτια, με τα υποτυπώδη ντουβάρια που τρεμοπαίζουν στον

αέρα, είδα ανθρώπους να σαλεύουν μέσα από τις κουβέρτες τους, κατόπιν προχώρησα προς το Αττικόν, που αναδύεται πεισματικά σαν ακόμα ένα απομεινάρια μιας άλλης εποχής. Κι εδώ απέξω είχαν σταματήσει δύο νεαροί, και κοιτούσαν. Πιθανότατα δεν το πρόλαβαν, ήταν πολύ μικροί όταν αυτό λειτουργούσε, εντούτοις έσκυβαν και προσπαθούσαν να δουν από τις χαραμάδες του φράχτη που περικλείει τα χαλάσματα. Ο ένας κρατούσε μια σακούλα του Ιανού, ξέκλεψε μια ματιά και διέκρινε μέσα «Τους Νετανιάχου», τον υπέροχο εξάψαλμο του Τζόσουα Κοέν στην οικογένεια του πρωθυπουργού του Ισραήλ, ένα εξαιρετικό μυθιστόρημα που πήρε πέρυσι το Πούλιτζερ. Δεν ξέρω τι με συγκίνησε περισσότερο. Ότι αυτό το λεβεντόπαιδο, που ούτε είκοσι δύο δεν ήταν, επεξεργαζόταν έναν τάφο του παρελθόντος, όπως το Αττικόν; Ή ότι είχε αγοράσει υψηλή λογοτεχνία, και μάλιστα πολυτονική, όπως το συνηθίζουν οι εκδόσεις Γκούτενμπεργκ; Έβγαλα πάλι το σημειωματάριο και έγραψα: «Δύο χαμογελαστά αγόρια κοιτούν το Αττικόν. Σακούλα με Νετανιάχου. Πέμπτη σαν να είναι πρωί Κυριακής. Life begins at forty». Ναι, πότε ήταν 1981. Οι γονείς μου είχαν μόλις χωρίσει. Ο πατέρας μου με είχε φέρει στο Αττικόν να δω μια παιδική παράσταση, ή μπορεί και να ήταν παιδική ταινία, δεν θυμάμαι ακριβώς. Και να, στο χέρι του είδα για πρώτη φορά εκείνη τη μέρα το καινούργιο μπρελόκ που είχε αγοράσει, στην ασημένια πλάκα του οποίου ήταν σκαλισμένη η φράση Life begins at forty. Είχε μόλις γίνει σαράντα ετών, και το μπρελόκ του υπενθύμιζε ότι, παρά τις όποιες δυσκολίες και την αβεβαιότητα και τις στεναχώριες ενός διαζυγίου, «η ζωή ξεκινάει στα σαράντα». Πώς είναι δυνατόν σήμερα να έχει φορτώσει άλλα τόσα χρόνια στην πλάτη του; Πότε συνέβη αυτό; Και πώς γίνεται εγώ να τον βλέπω ακόμα σαραντάρη; Γεροδεμένο; Όμορφο; Και ασύλληπτα δυνατό, όπως τον έβλεπα τότε; Άρχισα να κατεβαίνω, πέρασα την Παλιά Βουλή, είδα κι άλλες παλιές πολυκατοικίες, κτίρια που φέρουν το σμάλτο χρόνου στις γκρίζες επιφάνειές τους.

Όλη η πόλη έμοιαζε διαφορετική το 1981, όχι μόνο οι άνθρωποι. Υπήρχαν τα δισκάδικα, οι κινηματογράφοι, τα θέατρα, η Πανελλήνια Αγορά, το Μινιόν, ο Κατράτζος, κάθε οικοδομικό τετράγωνο έκρυβε συγκινήσεις που σήμερα έχουν καλυφθεί από την επιβεβλημένη ομοιομορφία της εποχής. Όλα με μέτρο, όλα προσεκτικά,

όλα αφιερωμένα στο αποδεκτό, και εν τέλει μια απέραντη μονοτονία που δεν διαταράσσεται. Συν την ανεπαίσθητη θλίψη των ημερών. «Και η Σταδίου ψιλοέρμη», γράφω στο σημειωματάριο. «Μέχρι και να παρκάρεις μπορείς σε κάθετες παρόδους». Παίρνω τη Σοφοκλέους. Άλλο ένα γκράφιτι. «Αγάπα με αν τολμάς». Μέσα μου εύχομαι εκατομμύρια να τολμούν. Ξαναβγαίνω στα κεντρικά πεζοδρόμια, περιφέρομαι μπροστά σε καταστήματα που έχουν βάλει λουκέτο. Λίγο πιο πάνω βγάζω το κινητό και τραβάω μια φωτογραφία έτσι ώστε να τη στείλω μαζί με το κομμάτι – βλέπεις, με τα smart phones γίναμε φωτογράφοι κι εμείς. Είναι Πέμπτη 4 Ιανουαρίου 2024, η Αθήνα μοιάζει μελαγχολική, τα σινεμά παίζουν την καινούργια ταινία του Λάνθιμου, πιτσι-

ρικόδες χαζεύουν τις ταφόπλακες του παρελθόντος. Κι όμως όλα μοιάζουν με κάθε άλλη Πέμπτη που θυμάμαι, κι ως αγγίζουμε πια τα μέσα της τρίτης δεκαετίας του 21ου αιώνα, κι ως προσθέσαμε έναν ακόμα αριθμό στην καμπουριά μας, ίσως είναι το Μέσα που αντιστέκεται. Και θα αντιστέκεται πάντα. Διότι η ψυχή δεν γερνάει ποτέ. Τέλος πάντων. Μόλις συμπληρώνω τα δέκα χιλιάδες βήματα της ημέρας, βάζω το σημειωματάριο στην τσέπη και τερματίζω. Σήμερα η Αθήνα είναι μια υποτονική πόλη, πολύ σύντομα θα γίνει και πάλι η πόλη που ξέρουμε. Είπαμε. Η μέρα της μαρμότας. Όλα είναι κύκλος. Απλώς αλλάζει ένα ψηφίο στο τέλος του αριθμού. Καλή χρονιά, με υγεία και αρμονία σε όλους.

*Το καινούργιο μυθιστόρημα του Στέφανου Δάνδολου θα κυκλοφορήσει τον Απρίλιο από τις Εκδόσεις Ψυχογιός **A**

ΑΓΓΕΛΙΚΗ

ΚΟΤΤΑΡΙΑΔΗ

Του ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΣΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ - Φωτογραφίες: ΛΑΖΑΡΟΣ ΓΡΑΙΚΟΣ

«Νιώθω τυχερή
που μιλάω την ίδια γλώσσα
με εκείνον που πίστευε
πως ο Ελληνισμός
βασίζεται στη διάνοια»





Ταξιδέψαμε ως τη Βέροια για να συναντήσουμε την αρχαιολόγο που, με νωπές τις δόξες από τα επιτεύγματά της στο Ανάκτορο των Αιγών, μας διηγήθηκε Μακεδονικά έπη.

Στον δρόμο για τις Αιγές, καθώς οδηγούμε υπό συνθήκη βροχής και ομίχλης από τη Θεσσαλονίκη για τη Βέροια με τον φωτογράφο Λάζαρο Γραικό, συζητάμε για μερικά από τα επικά που συνέβησαν εκεί στα βάθη των αιώνων και του αφηγούμαι ιστορίες από την αρχαία πόλη που αξιώθηκε να γίνει λίκνο γέννησης σπουδαίων ανθρώπων και πολιτισμού. Πηγαίνουμε να συναντήσουμε την Αγγελική Κοτταρίδη.

Πατρίδα των Μακεδόνων, ο τόπος των Αιγών απλώθηκε ως τα πέρατα της γης, όμως κάποια στιγμή έσβησε από τον χάρτη. Το ξαναζωντανέματό από την Αγγελική Κοτταρίδη δεν είναι δυνατόν να περιγραφεί στα 50 λεπτά οδήγησης που απέχει η Θεσσαλονίκη από τη Βέροια, όπου μας περιμένει η μεγαλύτερη (κατά τη γνώμη μου) εν ζωή Ελληνίδα αρχαιολόγος.

Σαράντα πέντε χρόνια πίσω από το σήμερα, οι αξίνες και το θαύμα της ανασκαφής του Μανόλη Ανδρόνικου και των συνεργατών του έφεραν στο φως τεκμήρια για όσα υπήρχαν έως τότε μόνο στη φαντασία, τη διαίσθηση και την ενόρασή του. Τσακίζοντας τη λήθη, αποτινάσσοντας τα σκοτάδια και εξορύσσοντας μεγαλειώδη κατάλοιπα ενός πολιτισμού που ήταν για αιώνες χαμένος σαν τη μυθική Ατλαντίδα, ο Ανδρόνικος και οι συνεργάτες του αποκατέστησαν την αλήθεια της Ιστορίας. Και είμαι σίγουρος πως στο μέλλον αυτός ο πολιτισμός θα δώσει τροφή για σενάριο στους νέους Στίβεν Σπίλμπεργκ και Φρανκ Μίλερ.

Η Αγγελική Κοτταρίδη, νεαρή φοιτήτρια τότε στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, Ζόρικια Θεσσαλονικιά και Ανωπολίτισσα («στην οδό Επαμεινώνδα γεννήθηκα και τα βαφτίσια μου γιορτάστηκαν στην ταβέρνα του Βλάχου»), ήταν μέλος εκείνης της ντριμ τιμ. Η συμμετοχή της στο έπος του Ανδρόνικου καθόρισε τη συνέχεια όλης της μετέπειτα ζωής της. Στο πέρασμα των χρόνων, με επιμονή, υπομονή, τρέλα, γνώση, όραμα και πείσμα, αυτό που κατάφερε η μέχρι προσφάτως Προϊσταμένη της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ημαθίας (υπηρέτησε μέσα στο 2023) μαζί με τους συνεργάτες της δεν έχει προηγούμενο. Επαναφέροντας ολιστικά στο προσκήνιο την πόλη των Αιγών και ανασταίνοντας τον μύθο των Μακεδόνων με τεκμήρια και αποδείξεις αδιάσειστες, η Κοτταρίδη διαθέτει όλα τα χαρακτηριστικά, τις περγαμνές και το κύρος της επιστημονικότητας, ώστε να της αποδώσω τον τίτλο της *Starcheologist*, κατά το «Starchitects», όρο που χρησιμοποιούμε για τους

παγκοσμίως συγκλονιστικούς αρχιτέκτονες. Με ζήλο, πάθος αλλά και «άγνοια κινδύνου, που ακόμα με διακατέχει», όπως λέει, κατάφερε να κάνει τις Αιγές διάσημες στα πέρατα του κόσμου.

Φτάσαμε στη Βέροια. Συνεχίζει να βρέχει. Ανταμώνουμε στο Κριαρά, μια ιστορική μπουγατσερι-ρεβανερι (εκ του ρεβανί, της τοπικής σπασιαλιτέ), στο τέρμα της Μητροπόλεως, στην πλατεία Ωρολογίου. Μας υποδέχεται εγκάρδια χαρίζοντάς μας γενναϊόδωρα τον χρόνο της, παρά τη μεγάλη της κούραση: Λίγες μόλις ώρες πέρασαν από τη στιγμή που έσβησαν οι κάμερες και πανεπιτυχώς έληξαν η γιορτή και τα κολακευτικά σχόλια όλων που, προεξάρχοντας του Κυριάκου Μπτσστάκι, τίμησαν το τελευταίο της μεγάλο επίτευγμα. Αποστολή εξετέλεσθη. Η Αγγελική Κοτταρίδη για πολλοστή φορά φώτισε λεπτομέρειες της έδρας του βασιλικού οίκου των Τημενιδών, το λίκνο και το διαχρονικό θεσμικό, θρησκευτικό και πολιτισμικό κέντρο των αρχαίων Μακεδόνων.

Ταυτίζοντας τη ζωή και το έργο της με τη μελέτη, την ανάδειξη και την αναστύλωση της ιστορίας και των μνημείων των Αιγών (από το 1996 περιλαμβάνονται στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO), σε πολύχρονη συνεργασία με το Υπουργείο Πολιτισμού, η επικεφαλής της αρμόδιας Εφορείας Αρχαιοτήτων Ημαθίας, τις τελευταίες δεκαετίες, πετραδάκι πετραδάκι υλοποίησε ένα ευρύ πρόγραμμα έργων, που ο συνολικός σχεδιασμός τους είχε εξαρχώς ως στόχο τη συστηματική και ολοκληρωμένη προστασία, αποκατάσταση και απόδοση στο κοινό ενός ιδιαίτερα εκτενούς χώρου. Σήμερα, υπό τη μορφή ενός τεράστιου αρχαιολογικού πάρκου με σύγχρονες και υψηλού επιπέδου υποδομές και υπηρεσίες και με μια ενιαία και ολοκληρωμένη παροχή γνώσης και εμπειρίας, η ιστορία της πόλης των Αιγών, όπως και οι μεγάλες στιγμές των βασιλείων της, Φιλίππου Β' και του γιου του Μεγάλου Αλεξάνδρου, εκτίθεται στο πρότυπο **Πολυκεντρικό Μουσείο Αιγών**, που έχει την υπογραφή της. Η λέξη «Μουσείο» ως κατανοητή και με την αρχαία σημασία του όρου, του κατοικητηρίου των Μουσών δηλαδή.

Πώς είπατε;

Δείχνει έκπληκτη και απορεί με τον χαρακτηρισμό Starcheologist. Δικαίως, δεν υπάρχει τέτοιο λήμμα, δικής μου έμπνευσης είναι η λέξη! Άλλωστε, η ίδια είναι το αντίθετο της σταρ, κρατά χαμηλό προφίλ, μιλώντας παθιασμένα μόνο για το αντικείμενό της. «Ξέρετε ποια ήταν η πιο συγκινητική στιγμή, τώρα που όλα τελείωσαν; Ήταν η μέρα που σηκώσαμε τον πρώτο κίονα του περιστυλίου του Ανακτόρου. Τρεις μόνο σπόνδυλοι από τους οκτώ είχαν ανυψωθεί, και εγώ με ύψος 1.60 να στέκομαι δίπλα στον κίονα δακρυσμένη. Τότε ένιωσα πως ναι, ναι, τα καταφέραμε. Καταφέραμε να νικήσουμε τον Μέτελλο, τον Ρωμαίο εκείνο βάνδαλο, που κατέστρεψε την πόλη με επιθυμία και στόχο να ρημαχτούν και να ξεχαστούν οι Αιγές. Καταφέραμε να ακυρώσουμε τους Ρωμαίους και να ξανασκώσουμε το ανάστημα του μνημείου. Των Αιγών, επιμένω να χρησιμοποιώ την αρχαία ονομασία τους και όχι την ονομασία Βεργίνα».

Από το Πολυκεντρικό Μουσείο Αιγών ξεκινά η φυσική και νοηματική πύλη εισόδου στην ιστορία και στον πολιτισμό της μυθικής πόλης των Αιγών. Το έργο ζωής της Κοτταρίδη περιλαμβάνει την ενοποίηση του **Μουσείου των Βασιλικών Τάφων** (κατασκευάστηκε τη δεκαετία του 1990 αποτελώντας το κέλυφος προστασίας των βασιλικών τάφων της συστάδας του Φιλίππου Β', αλλά και εκθεσιακό χώρο των μοναδικών θησαυρών που έφερε στο φως ο **Μανόλης Ανδρόνικος**), με το αρχαιολογικό πάρκο της **Νεκρόπολης** (έκτασης σχεδόν 550 στρεμμάτων, αποδόθηκε στο κοινό ως επισκέψιμος δενδροφυτεμένος χώρος, αρχαιολογικής και φυσιολατρικής περιήγησης το 2021), συν φυσικά το μεγαλύτερο **Ανάκτορο**, που υποδειγματικά αποκατεστημένο αποδόθηκε πριν λίγες μέρες μετά από την ολοκλήρωση του τιτάνιου αναστηλωτικού έργου που εξελισσόταν από το 2007 έως σήμερα, με διαδοχική χρηματοδότηση από διάφορα ΕΣΠΑ συνολικού ύψους 20.000.000 ευρώ.

Το Ανάκτορο ή και «Βασιλείον καθίδρυμα» των Αιγών, σύμβολο της Μακεδονικής ηγεμονίας του 4ου αιώνα π.Χ., με εμβαδό 15.000 τ.μ. και συνολική έκταση με τον περιβάλλοντα χώρο που φτάνει τα 25.000 τ.μ., υπήρξε ένα τεράστιο οικοδόμημα. Το μεγαλύτερο της κλασικής περιόδου στην Ελλάδα, κατά την υπουργό Πολιτισμού κ. **Λίνα Μενδώνη**. «Για να έχουμε μέτρο σύγκρισης», δηλώνει η υπουργός που δεν κατάφερε να παραστεί στα εγκαίνια του λόγω covid, «επιτρέψτε μου να πω ότι 15.000 τετραγωνικά περίπου είναι το Μουσείο της Ακρόπολης. Η σύλληψη του Ανακτόρου φαίνεται να έγινε από τον Φίλιππο στο πλαίσιο της αναδιοργάνωσης του Βασιλείου των Μακεδόνων. Διακρίνεται από εξωστρέφεια και δυναμική αλληλεπίδραση με το σώμα των πολιτών, αλληλεπίδραση που αντανακλάται και στην ίδια τη σχεδίαση του συγκροτήματος, που αντλεί στοιχεία αρχιτεκτονικά και εννοιολογικά από τις πόλεις-κράτη της Νότιας Ελλάδας, συναρμολογώντας

την έδρα της βασιλικής εξουσίας με την Αγορά, τον τόπο συνάθροισης των πολιτών. Το εμβληματικό αυτό οικοδόμημα, στο μέγα περιστύλιο, του οποίου το φθινόπωρο του 336 π.Χ. ο Αλέξανδρος ανακηρύχθηκε βασιλιάς των Μακεδόνων, προτού ξεκινήσει τη μεγάλη του πορεία προς την Οικουμένη, μετά την καταστροφή του από τους Ρωμαίους, το 148 π.Χ., και τη λιθολόγησή του επί αιώνες, αποτελούσε έναν τεράστιο σωρό διάσπαρτων ερειπίων». Ο μελετητής της αρχαίας αρχιτεκτονικής Wolfram Hoerpfner το αποκάλεσε ο «Παρθενώνα της Μακεδονίας».

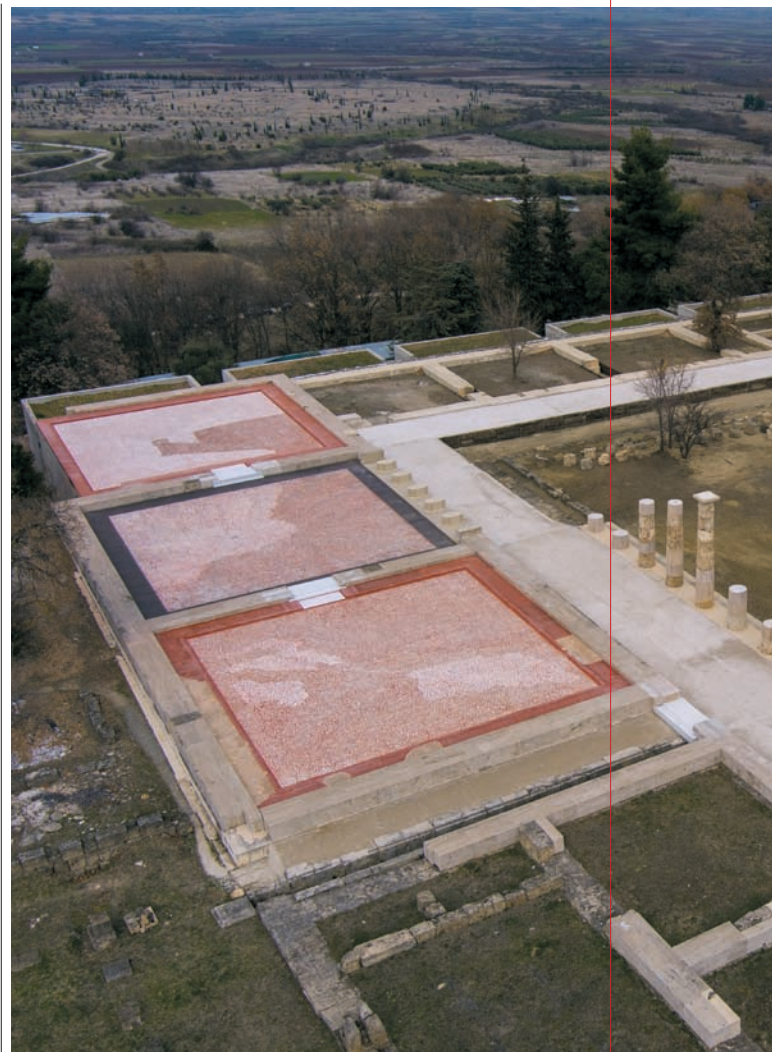
Και να ο λόγος στην Αγγελική Κοτταρίδη: «Αποτελεί έργο σπουδαίου αρχιτέκτονα του 4ου αιώνα π.Χ., που δεν αποκλείεται να είναι ο Πύθεος, όπως εικάζω, έχοντας στον νου μου τη μαρτυρία του Ρωμαίου Βιτρούβιου, που ασχολήθηκε εκτενώς μαζί του. Λειτουργούσε ως διοικητικό κέντρο του Βασιλείου, ενώ κατασκευαστικά όπως και ιδεολογικά αποτέλεσε πρότυπο για τα ανάκτορα της ελληνιστικής επικράτειας. Δεν ήταν το σπίτι του βασιλιά, αλλά το κέντρο διοίκησης που αφορούσε σε όλους τους πολίτες των Αιγών, που η συμμετοχή τους στη λήψη των αποφάσεων ήταν το άλφα και το ωμέγα για να γίνει πράξη το στίλ διακυβέρνησης του Φιλίππου, αυτό που ονομάζεται Πρωτοπονητική Ηγεμονία, δηλαδή, και κατάφερε να το επιβάλει μαζί με την πεφωτισμένη ομάδα του. Οι Μακεδόνες είχαν ως πολιτεύμα τη Βασιλεία και η αρχή της Πεφωτισμένης Ηγεμονίας τους έλκει καταγωγή από τον Πλάτωνα.

» **Ο Πλάτωνας** μαζί με τον δάσκαλό του, Σωκράτη, ήταν οι καλύτεροι Αθηναίοι, δεν ήταν; Ειδικά ο Πλάτωνας που έζησε τον Πελοποννησιακό Πόλεμο και την πτώση της Αθηναϊκής Δημοκρατίας, εκεί δηλαδή όπου ο ηγέτης ήταν κληρωτός, οραματίστηκε μια άλλου τύπου ηγεσία. Αυτήν που ο επικεφαλής με τους συν αυτών συμβούλους της αυλής έπρεπε να εκπαιδεύτουν για να κυβερνήσουν. Ήταν πολύ πρωτοποριακός θεωρώ ο Πλάτωνας, γιατί σε αντίθεση με την καθεστηκυία αθηναϊκή αντίληψη, που ήθελε τις γυναίκες να λουφάζουν στον γυναικωνίτη σιωπηλές, εκείνος προασπιζόταν τη μόρφωση για όλους. Κοιτάξετε, λοιπόν, τη μορφή που παίρνει εμπράκτως μέρος της Πλατωνικής θεωρίας στο πεδίο της Μακεδονικής Πόλης. Όντως εδώ οι γυναίκες Μακεδόνισσες ήταν ελεύθερες και δυνατές, ενώ κάποιες τους αργότερα, στα χρόνια της ελληνιστικής οικουμένης, διοίκησαν κιόλας.

» Δείτε, επίσης, την επιρροή του Πλάτωνα και στο πεδίο της αρχιτεκτονικής. Στην Αθήνα, ο Παρθενώνας είναι ένας ναός αφιερωμένος σε μια θεότητα, ανηχημένος με προορισμό να τον βλέπει και να τον χαιρείται μόνο η θεά. Οι πολίτες να μην μπορούν να τον χρησιμοποιήσουν. Όμως το **ανάκτορο των Αιγών** δεν έχει προηγούμενο. Είναι λειτουργικό γιατί απευθύνεται στους πολίτες, που μπαίνουν μέσα και συναθροίζονται. Χωρά 8.000 ανθρώπους, διαθέτει αγορά και ανδρών για τους 300 καλεσμένους που συντρώνε στα συμπόσια, τους «Βασιλικούς ποτούς». Να σημειωθεί επίσης πως, σε αντίθεση με τα αθηναϊκά, στα μακεδονικά συμπόσια δεν συμμετέχουν μόνο οι πλούσιοι Ιππείς, που έχουν την πολυτέλεια και το χρήμα για να διαθέτουν άλογα, αλλά εταίροι του βασιλιά, επομένως και επί ίσοις όροις σύντροφοι, γίνονται και οι Πεζικάριοι ή και Πεζεταίροι, όπως τους αποκαλούν. Αυτή είναι η αρχή της Πεφωτισμένης Ηγεμονίας: ο **Φίλιππος** είναι πρώτος των πρώτων αλλά και ταυτόχρονα ένας ίσος μεταξύ άλλων ίσων. Το περιστύλιο, τόπος συνάθροισης του Ανακτόρου, συγκεντρώνει όλες τις δραστηριότητες που είχε την εποχή εκείνη μια πολιτική αγορά. Ο **Πύθεος** θεωρώ πως συγχώνευσε, με τρόπο εξαιρετικά εφευρετικό, παραδοσιακά στοιχεία και ριζοσπαστικές επινοήσεις σε ένα κτίριο που άρχισε να κατασκευάζεται στα μέσα του 4ου αι. και ολοκληρώθηκε το 336 π.Χ., όταν ο Φίλιππος Β', στο αποκορύφωμα του εορτασμού της παντοδυναμίας του, δολοφονήθηκε, καθώς έμπαινε στο γειτονικό θέατρο. Κτίριο λιτό και λειτουργικό και συγχρόνως μνημειακό και επιβλητικό, το αρχαιολογικό παλάτι χαρακτηρίζεται από πολυτέλεια υλικών, εφευρετικότητα και άρτια εκτέλεση. Με το μνημειώδες πρότυπο, που παραπέμπει σε ιερό, τις εντυπωσιακές διώροφες στοές της πρόσψης που ανοίγονται στην πόλη και προσκαλούν τους πολίτες να κάνουν χρήση του χώρου τους, το μέγα περιστύλιο, γύρω από το οποίο οργανώνονται οι χώροι των συμποσίων, τη θόλο που κατά τις επιγραφές ήταν ιερό του Πατρώου Ηρακλή, τη βιβλιοθήκη/αρχείο και το μικρότερο δυτικό περιστύλιο που εξυπηρετούσε βοηθητικές χρήσεις τύπου παλαίστρα, το «Βασίλειον» καθίδρυμα των Αιγών στόχευε όλες εκείνες τις δομές που ήταν απαραίτητες για την άσκηση της πολυεπίπεδης δημόσιας εξουσίας».

Εδώ, στο μέγαλο του περιστύλιο ανακηρύχθηκε βασιλιάς των Μακεδόνων ο **Αλέξανδρος Γ'** και έτσι ξεκινά η πορεία που θα αλλάξει τον κόσμο. Της ζητώ να ανακαλέσει εκείνες τις κρίσιμες μέρες και ώρες.

«Τη νύχτα που πέθανε ο Φίλιππος και στο κατόπι του στέφθηκε ηγέτης ο Μέγας Αλέξανδρος τη γνωρίζουμε καλά από δύο πηγές, με πρώτη τη μαρτυρία του Διόδωρου του Σικελιώτη. Δύο



χρόνια μετά το 336 και τη **Μάχη της Χαϊρώνειας**, ο Φίλιππος έστειλε στρατό που πολιορκούσε το Βυζάντιο και την Πέρση, μια πόλη στα παράλια του Μαρμαρά. Θέλοντας να ετοιμάσει την εκστρατεία ενάντια στον Δαρείο και ως φοβερός «image maker» του εαυτού του, προετοίμασε μια γιορτή που την ονειρεύτηκε σαν την εορτή των εορτών, διαλέγοντας επί τούτου να τελεστεί στα τέλη του Οκτωβρίου και τις αρχές Νοεμβρίου. Τότε δηλαδή που εορταζόταν η Μακεδονική Πρωτοχρονιά. Παντρεύει, λοιπόν, την Κλεοπάτρα, αδελφή του Αλέξανδρου και κόρη της Ολυμπιάδας (ομομήτρια και ομοπατρία του δηλαδή) με τον θείο της, Αλέξανδρο της Ηπείρου. Ο Ηπείρος ήταν αδελφός της Ολυμπιάδας – οι γάμοι τότε ήταν ένα καθαραίμο πολιτικό εργαλείο στόχευσης. Και έτσι λαμβάνει χώρα και εξελίσσεται το μεγάλο σόου. Δώδεκα νέοι κουβαλούν δώδεκα αγάλματα, ένα για κάθε θεό. Ένας δέκατος τρίτος κουβαλά το δικό του, αφού ο Φίλιππος λατρεύεται ως απόγονος του Δία. Άοπλος, ο βασιλιάς δέχεται ξαφνικά επίθεση από τον συνωμότη Πausανία. Ο Πausανίας τον μαχαιρώνει ανηλεώς, αιμάτα, αλαλούμ, ο προδότης εκμεταλλεύεται την αναμυπημένη αρπάζει ένα άλογο και καλπάζει για να εξαφανιστεί στο δάσος. Χάνει, όμως την ισορροπία του, πέφτει και, ω, η έκπληξη: Αντί οι Μακεδόνες να τον συλλάβουν, τον μαχαιρώνουν επίσης. Σημάδι πως η συνωμοσία εναντίον του Φίλιππου υφάνθηκε εκ των έσω του βασιλείου. Εκείνοι που φοβήθηκαν πως ο Πausανίας θα ομολογούσε ήταν εκείνοι που του έκλεισαν το στόμα. Ο δε Αλέξανδρος μη νομίζετε πως ήταν δεδομένο πως θα γινόταν βασιλιάς. Το δικαίωμα της διεκδίκησης του τίτλου μπορεί μεν να κυκλοφορούσε εντός της οικογένειας, όμως ο νέος Ηγεμόνας έπρεπε να γίνει πανηγυρικά αποδεκτός και από όλους τους υπόλοιπους, που αν δεν συμφωνούσαν μπορούσαν να τον καταψηφίσουν».

Στη Μακεδονία του παλιού καιρού

Η Αγγελική Κοτταρίδη συνεχίζει να φέρνει στο φως από τα έγκατα της γης και της λήθης ιστορίες και αγγίγματα, ψιθύρους και όνειρα, χαρές, καμμούς και πάθη προγόνων από μια αρχαία πόλη που όχι μόνο μας την αποκάλυψε, αλλά την έστρεψε ώστε να μας μιλά πλέον ολοένα και καθαρότερα για τα μεγαλειώδη που συντελέστηκαν εντός της. Η παλιόψηστη, μεγάλη εικόνα του Πολυκεντρικού Μουσείου αυτό ακριβώς πραγματεύεται οπτικά: τη διαδικασία ανάστασης των Αιγών που η ταυτότητά της ελευθερώθηκε. Η καθημερινότητα και οι ιερές μέρες/στιγμές/τελετουργίες της, το φως των λυχνariών της πόλης και η νυχτερινή μοναξιά της, οι γεννήσεις και οι θάνατοι, οι μάχες και οι ειρηνικές της περιόδοι, όλα ανασυντέθηκαν. Οι Αιγές επανασυστή-



ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΕΡΒΕΡΙΑΝΗΣ / MOTION TEAM

▲ Αεροφωτογραφία του αναστηλωμένου Ανακτόρου του Φιλίππου Β' στο Πολυκεντρικό Μουσείο Αιγών

νονται μέσα από αγάλματα και προτομές, καρφιά, σίδερα και πηλούς, ύλες που άλλες συναρμολόγησαν σπίτια και άλλες μεταμορφώθηκαν σε σπαθιά, τόξα, δόρατα και κράνη. Κοσμήματα και μαγειρικά σκεύη, αντικείμενα που το καθένα τους, χρησιμοποιημένο από εκείνους τους Μακεδόνες και τις Μακεδονίσσες που τα είδωλά τους κοσμούν τις σκηνές των αμφορέων, στήνουν ένα μεγαλειώδες σκηνικό. Η Κοτταριδή αναβίωσε σκηνές από τον δημόσιο χώρο της πόλης αλλά και τα εσωτερικά των σπιτιών της: τραπέζια και συμπόσια, κρατήρες και ανάκλινδρα, κανάτια και ποτήρια γεμάτα κρασί, στιγμές απόλαυσης με τις γυναίκες να φορούν τα καλύτερα μύρα και τους άντρες να γιορτάζουν την επιστροφή από το κυνήγι ή τον πόλεμο. Αργαλειοί και στημόνια, πόρνες και αρύβαλοι, αλάβαστρα και μαρμάρινα πινάκια, χρυσά διακοσμητικά επίπλων, χρυσόδετες σφραγίδες και λέβητες, τρίποδες και σκεύη λουτρού, τα πάντα στο Μουσείο των Αιγών είναι σημάδια και μαρτυρίες ενός πολιτισμού που, οργανωμένος με το αρχαϊκό σύστημα των γενεών, για να μη διαλυθεί, έπρεπε αμέσως μετά τη δολοφονία του Φιλίππου να εκλέξει για βασιλιά-ηγέτη τον πιο γενναίο, τον πιο σοφό, τον καλύτερο πολεμιστή. Και ο Μέγας Αλέξανδρος τα κατάφερε, η περιπέτεια συνεχίζεται. Μια περιπέτεια όμως που διχάζει. Μέγας στρατηλάτης ή σφαγέας των λαών;

Πέρα από τη δεξιά και πέρα από την αριστερά

«**Τα τελευταία 14 χρόνια**, λόγω του Ψηφιακού Μουσείου, το πρότζεκτ που θα ανασυστήσει όλη την πορεία του Μεγάλου Αλεξάνδρου με φιλομορφημένο όλο το ταξίδι, διάβασα σχεδόν ό,τι έχει γραφτεί για εκείνον και τον αφορά. Έτσι αυτό που κατάλαβα είναι πως ο Αλέξανδρος είναι μια θόνη προβολής, όπου άλλος προβάλλει τα βāsασά του και άλλος την ελπίδα του. Όμως, όλοι οι σοβαροί ερευνητές προσπαθούμε πρώτα να καθαρίσουμε το πεδίο της όρασής μας, βγάζοντας τα όποιοι χρώματος γυαλιά φοράμε, αν θέλουμε να θεωρούμαστε σοβαροί. Μόνο έτσι θα καταλάβουμε και θα αποκωδικοποιήσουμε τι μας λένε οι πηγές και μόνο οι πηγές. Αν και, μην ξεχνάτε, και οι πηγές απόψεις μεταφέρουν. Οι πηγές είναι μεν αρχαία κείμενα, αλλά και αυτές διαμεσολαβημένα μεταφέρουν το μήνυμα. Επομένως, μόνο με την αντικειμενική μαρτυρία διαπιστώνεται η αλήθεια τους και αντικειμενική μαρτυρία δεν είναι άλλη από τα αρχαία ευρήματα. Τουτέστιν, δεν

μπορώ να πάρω τις πέτρες και να τις κάνω ό,τι θέλω, γιατί, αν βάλω δυο παράταιρες τη μια πάνω στην άλλη, απλά δε θα καθίσουν. Το ίδιο συμβαίνει και με τους σπόνδυλους των κίονων και με αυτό θέλω να σας πω πόσο συγκεκριμένα είναι τα αρχαία ευρήματα και πόσο η αλήθεια τους θέτει όρια ως προς την ερμηνεία τους, αποδυναμώνοντας έτσι τον κίνδυνο της προβολής επάνω τους είτε ανύπαρκτων θεωριών είτε ενορχηστρωμένων φαντασιώσεων. Υπήρχε για χρόνια, φερειπείν, μια άλλη συζήτηση που είχε να κάνει με το αν ο **Μέγας Αλέξανδρος** καβάλησε το καλάμι, απαιτώντας να του απευθύνονται ως "θεός". Πως έπαθε μεγαλομανία, έτσι διέδιδαν διάφοροι. Και αρκετοί το ασπάσθηκαν, έως ότου η σκαπάνη έβγαλε επιγραφές από τα χώματα της εποχής που ζούσε, τεκμηριώνοντας πως το να σε αποκαλέσουν "θεός" τότε ισοδυναμούσε με μια εσασεί απόδοση τιμής προς το πρόσωπό σου. Μέσω δηλαδή της αιώνιας μνήμης σε καθιστούσαν τιμητικά αθάνατο, αφού αυτός ήταν ο σκοπός των αρχαίων μας: να νικήσουν τον θάνατο, να τον υπερβούν.

» Γενικά υπάρχουν πολλές παρεξηγήσεις για το τι συνέβη εδώ στις **Αιγές**, καθώς οι πολλοί σκέφτονται και ερμηνεύουν με τους όρους περί εθνικών κρατών. Από τον 10ο αιώνα και μετά σφράγισαν το μυαλό μας τα εθνικά κράτη: σκεφτόμαστε με όρους συνόρων και διαβατηρίων. Μάθαμε να ταυτίζουμε το έθνος με το κράτος, χωρίς να υπολογίζουμε πως οι Αρχαίοι Έλληνες δεν ήταν ποτέ ένα κράτος. Για τρία χρόνια, ναι, κατάφερε να τους συγκερτήσει ο Φίλιππος και για άλλα δύο το συνέχισε ο Αλέξανδρος, όμως δεν υπήρξε μια ενιαία εθνική ταυτότητα. Ειδικά ο Αλέξανδρος, παρότι προέλασε στην Ασία με Σπαρτιάτες, Θηβαίους, Αργίτες και Μακεδόνες, εκεί, στον Γρανικό, στην Ίσσο, τα Γαυγάμηλα, στις πιο σκληρές μάχες, τους πιο επικίνδυνους αντίπαλους του τους βρήκε στη φάλαγγα των Ελλήνων μισθοφόρων. Είχαν αρχηγό τον Μέμωνα, τον πιο αδίστακτο στρατηγό του Δαρείου, και ο Αλέξανδρος τους κατηγορούσε, πως είναι δυνατόν αυτόν, τον εντολοδόχο των Ελλήνων, να τον πολεμάνε άλλοι Έλληνες! Βέβαια, και αυτοί αργότερα αλλαξοπίστησαν και έγιναν δικοί του μισθοφόροι.

»Να άλλο στοιχείο που επίσης πρέπει να αποτάξουμε, αν θέλουμε να αντιληφθούμε επακριβώς τι άνηθε εδώ, είναι η μονοδοξία που εδραιώθηκε από τον 13ο και 14ο αιώνα και μετά. Πως δηλαδή υπάρχουν μόνο απόλυτες και μοναδικές θεότητες, είτε ο Χριστός, είτε ο Γιαχβέ, είτε ο Μωάμεθ. Ε, άλλη μια τρανή απόδειξη για το πόσο πιο ανοιχτός ήταν ο αρχαίος κόσμος, είναι ο Αλέξανδρος, που, όπου πηγαίνει, αποδέχεται και τιμή τον θεό του απέναντι. Δεν κάνει σταυροφορία, γιατί απλούστατα δεν υπήρχε η έννοια της σταυροφορίας και της μανικαϊστικής θρησκευτικής μισαλλοδοξίας στους Μακεδόνες».

Απλά μαθήματα πολιτικής οικονομίας

«**Η οικονομία της Μικράς Ασίας** μέχρι να εκστρατεύσει ο Αλέξανδρος ήταν ανταλλακτική, τουτέστιν ακερματική: έκοβαν νόμισμα μόνο για να πληρώνουν σε χρήμα τους μισθοφόρους. Ο στρατηλάτης, στο ξεκίνημά του, είχε οικονομικά καύσιμα μόνο για δυο-τρεις μήνες. Το φαντάζεστε; Άρα, έπρεπε να νικά και να επεκτείνεται συνεχώς και ευτυχώς που στις Σάρδεις βρήκε νομίσματα και στην Περόπελη κατάκτησε πολλούς θησαυρούς, φορτία με χρυσό και ασημί, που αυτά τον βοήθησαν να κόψει χρήμα και να συνεχίσει να προελαύνει. Γιατί, σε αντίθεση με τους Αθηναίους και τους Σπαρτιάτες, οι Μακεδόνες δεν έκαναν πλιάτσικο. Δεν εξόντωναν έναν τόπο εφορμώντας σαν ακριδες, το μόνο χρήμα που ερχόταν στη Μακεδονία ήταν αυτό που μου αρέσει να αποκαλώ "το εφάπαξ συνταξιοδοτικό πρόγραμμα των βετεράνων που αποσύρονταν". Έτσι ακόμα και μετά τον θάνατο του Αλέξανδρου, ακόμα και στα τρία ελληνιστικά βασίλεια που προέκυψαν, το σύστημα διακυβέρνησης που διαδέχτηκε την αυτοκρατορία του συνέχισε να μην είναι απομυζητικό. Τους το δίδαξε. Τα λεφτά χρσσιμευαν για τους μισθούς των μισθοφόρων αλλά και για να εκπαιδεύονται οι ντόπιοι, που τους ενσωμάτωνε στον στρατό του, όπως, για παράδειγμα, τους 30.000 επίγονους Πέρσες που μυήθηκαν στον ελληνικό τρόπο μάχης, μετά από σκληρή εκπαίδευση».

Αθήνα - Αιγές: Δύο εντελώς άλλες πόλεις και πολιτεύματα

Μας γυρίζει ξανά πίσω, σε εκείνη τη σημαδιακή μέρα της στέψης του Αλέξανδρου. «Ο **Αρριανός** διασώζει έναν λόγο συγκλονιστικό που ξεσηκώνει και συνεχίζει τους Μακεδόνες, παρότι ο Αλέξανδρος μίλησε σκληρά

και μαστιγωτικά. Τσομπαναραίους με γιδοπροβιές τους αποκάλυψε, ούτε λίγο ούτε πολύ, που φοβόντουσαν τους Θράκες και τις επιδρομές τους, μέχρι ο Φίλιππος να τους κατεβάσει από τα βουνά στους κάμπους και να τους κάνει πολίτες, αστούς που έμαθαν να φορούν χλαμύδες. Όμως, εκτός από τα στολίδια, ο Φίλιππος τους χάρισε νόμους και χρσστά ήθη. Αυτό για μένα είναι η πεμπτουσία για το τι έκαναν οι δυναστείες των Μακεδόνων στις Αιγές: έδιναν στον κόσμο τη δυνατότητα να ζήσει καλύτερα δημιουργώντας πόλεις και αναπτύσσοντας την οικονομία. Αυτή η πρωτοπορία στην πολιτική σκέψη είναι πρωτοφανής αλλά και έμπρακτα εφαρμοσμένη.

»Ο Αλέξανδρος, όπου πηγαίνει, ανοίγει δρόμους και χτίζει γέφυρες, ανοίγει τον Τίγρη, φτάνει ως τον Περσικό, βρίσκει νερό και φτιάχνει λιμάνια και εμπορικούς σταθμούς. Οι Ελληνίδες Πόλεις, όπως λέγονται, είναι πόλεις με αυτοδιοικητικό ελληνικό σύστημα, διαθέτουν Βουλή, Δήμο, άρχοντες, αξιώματα και φυσικά γυμνάσια, που είναι ο μοχλός που δημιουργεί την ελληνική οικουμένη. Δυστυχώς, όμως, όλα τα παραπάνω είναι γνώσεις που η αλήθεια τους τεκμηριώθηκε τον 21ο αιώνα, δεν πέρασαν ακόμα στο δημοτικό, το γυμνάσιο. Ακόμα και στο πανεπιστήμιο στηθροδερνόμαστε με γνώσεις από εγχειρίδια της δεκαετίας του '80. Ειδικά δε σήμερα, που μας κατατρύχει και το post-colonial syndrome, άσ' τα να πάνε με το τι ακούγεται. Μόνο που οι τύψεις των Αγγλων και των Γάλλων, που τον 19ο αιώνα οι πρόγονοί τους "οικειοποιήθηκαν" τον Αλέξανδρο και τις κατακτήσεις του, αφορούν αυτούς και όχι εμάς.

»Οι Μακεδόνες δεν πλιατσικολόγησαν ποτέ, όπως η Western India Company, μεταφέροντας τον πλούτο που βρήκαν στην Ινδία στις Αιγές. Γενικότερα, υπήρχε μια στρέβλωση ως προς τα έργα και τις ημέρες των Μακεδόνων, ειδικά αν διαβάσεις Δημοσθένη ή Πολύβιο. Και αυτό είναι πολύ λάθος, γιατί –πώς να σας το εφκράσω;- είναι σαν να μαθαίνεις την πολιτεία του Ελευθέριου Βενιζέλου από τις διηγήσεις των οπαδών του Βασιλιά. Ο Δημοσθένης δεν ήταν ιστορικός, αλλά πολιτικός και ρήτορας, οι επί πληρωμή λίβελοι του είχαν στόχο να χτυπήσουν τον Φίλιππο, γιατί υπήρχε ένα χάσμα ανάμεσα στην Αθήνα της αμεσοδημοκρατίας με τη Μακεδονία της Βασιλείας. Η Αθήνα όντως είχε μια πολιτική που σήμερα κάποιος μπορεί να την αποκαλέσει αποικιοκρατική, καθώς απομυζούσε τους συμμάχους της και έσφαζε ό,τι δεν τη βόλευε...»

Η κοιλιά του (Μακεδόνα!) αρχιτέκτονα

25 χιλιάδες θραύσματα έφερε στην επιφάνεια η ανασκαφή της. Κατά μόνας θραύσματα, κομμάτια που έπρεπε να συνδυαστούν και να συγκολληθούν, άπειρα ξενύχτια προκειμένου να λυθούν δυσεπίλυτα παζλ. Όπως εκείνο για την **Αθηναϊκή Στοά Αττάλου**. Θυμάται: «Το 2007, στο συνέδριο των αρχαιολόγων, τους δήλωσα πως η Αττάλου είναι αντίγραφο των Αιγών. Οι συνάδελφοι επιμένουν πως η Στοά είναι του 2ου αιώνα, αλλά επιμένω και εγώ τεκμηριώνοντας πως είναι του 4ου. Μάλιστα τα τιμμένα του ανακτόρου, από ελαφρόπετρα (θηραϊκή γη), ασβέστιο και άμμο, το υδατοστεγές δηλαδή κόνιαμα, έως τότε θεωρούσαμε πως το επινόησαν οι Ρωμαίοι. Μόνο που μετά τη χημική ανάλυση αποδείχτηκε ότι και αυτό το υλικό ήταν άλλη μια μακεδονική επινόηση του 350. Η θαυμαστή Μακεδονική αρχιτεκτονική γίνεται ακόμα πιο ορατή όταν πετά κανείς πάνω από τη Βόρεια Συρία. Βλέποντας από ψηλά την Αντιόχεια με αεροπλάνο, είναι σαν να βλέπεις την Ημαθία και την Πέλλα. Χαλέπι ίσον Βέροια, Ούρφα ίσον Έδεσσα!»

Η Κοτταριδή μιλά όπως γράφει: θερμά, ιδιόρρυθμα, ποιητικά, όλα όμως στο κελαρυστά ρέον λέγειν και γράφειν της είναι στηριγμένα και τεκμηριωμένα επακριβώς «ως και το τελευταίο κόμμα. Προσωπικά νιώθω τυχερή που μιλάω τη ίδια γλώσσα με εκείνον που πίστευε πως ο Ελληνισμός βασίζεται στη διάνοια και όχι στη γραμμή οποιουδήποτε αίματος. Και θέλω πάντα όλοι να θυμούνται πως όσα εξελίχθηκαν κάποτε εδώ, ήταν ζεματιστά σαν θέατρο και κορυφαία σαν τραγωδία».

Κι εμείς; Δυο ώρες με την Αγγελική Κοτταριδή και είναι σαν μια μαγική δύναμη να μας διακινίσει σε εκείνους τους χρόνους. Μιλούσε, περιέγραφε και ήταν σαν να άκουγα την κλαγγή των όπλων και τις επευφημίες που συνόδεψαν τη στέψη. Συνέντευξη τέλος, θερμές ευχαριστίες, ώρα για φωτογράφιση. Διαλέγει να σταθεί ενώπιον ενός Οθωμανικού μνημείου, εντός Βέροιας, που στα σπλάχνα του τρέχουν εργασίες αναστήλωσης. Κάτοικοι της πόλης περνούν από μπροστά μας. Άλλοι σταματούν και της δίνουν συχαρητήρια, μιας και λίγες ώρες πριν ο νομός τους πρωταγωνιστούσε εξαιτίας της στα κεντρικά δελτία ειδήσεων, ενώ άλλοι της χαμογελούν, νεύοντας και χαιρετώντας διακριτικά μέσα από τα διερχόμενα αυτοκίνητα. ●



Οικογενειακό πορτρέτο, πριν γεννηθώ

Μια συζήτηση με τον πατέρα μου για τη ζωή και τον θάνατο

«Το θέμα είναι να δεχθείς, ότι γεννήθηκες, ότι μεγάλωσες κι ότι θα φύγεις...»

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΓΚΡΟΥΣ

Πάντα αναρωτιόμουν –φοβόμουν– πώς θα διαχειριστεί ο ένας από τους δύο την απώλεια του άλλου. Το λογικό ήταν να φύγει πρώτα η μητέρα μου, ο πατέρας μου ήταν ο δυνατός, εκείνος τη φρόντιζε τα τελευταία λίγα χρόνια όσο εκείνη έχανε κάποιες από τις δυνάμεις της χωρίς ωστόσο να καταβληθεί εντελώς. Έτσι είχα μια ησυχία μέσα μου ότι η μαμά μου είναι σε καλά χέρια κι όταν έκλεινε η πόρτα και τους άφηνα με το χαμόγελο, στην κρυφή τους χαρά, πλημμύριζα ευγνωμοσύνη που της πρόσφερε ασφάλεια και αγάπη μέχρι το τέλος, που ήρθε ξαφνικά ένα μεσημέρι του Αυγούστου στο μπάνιο τους, μέσα στη θάλασσα, πριν από ενάμιση χρόνο. Λένε πως οι γυναίκες είναι πιο ανθεκτικές στο πένθος. Δεν το ξέρω. Όλο αυτό τον καιρό όμως, βλέποντας το πένθος του πατέρα μου που μόλις μετά τον ένα χρόνο άρχισε να γλυκαίνει –σαν να φεύγει κάποιος από το βάρος, όχι όμως και η μελαγχολία της έλλειψης–, σαν να μου αποκαλύφθηκε ένας άλλος άνθρωπος που τον γνώρισα από την αρχή.

Το παρηγορητικό με τις προσωπικές ιστορίες είναι πως συναντιούνται σε ένα σύμπαν συναισθημάτων στο οποίο καθρεφτιζόμαστε. Δεν είναι λοιπόν παράξενο που μέσα από τη δική του ιστορία συναισθάνθηκα τους μεγάλους ανθρώπους που προς το τέλος της ζωής τους μένουν μια μέρα μόνοι, παίρνοντας μια –συμπνευτική– γεύση από τη μοναξιά τους που δεν μοιάζει με καμία, αόρατη όπως μένει στο περιθώριο του κύκλου της ζωής. Κάπως έτσι το σκέφτηκα και τον ρώτησα αν θα ήθελε να δώσουμε φωνή στους ανθρώπους σαν κι εκείνον. Σε ανύποπτο χρόνο, ένα πρωί στο σπίτι του, με φώναξε: *Βάλε το κινητό να γράφει, τι θέλεις να ρωτήσεις;* Απάντηση: *Να πούμε για τη μοναξιά των ανθρώπων που πενθούν.* Τη συνέχεια θα τη διαβάσετε. Ο πατέρας μου, Μάρκος Γκρουσ, γεννημένος το 1936, ήταν καπετάνιος σε ποντοπόρα πλοία – κι ίσως έχει κάτι από τη σοφία των ανθρώπων που έχουν γυρίσει όλο τον κόσμο με φουρτούνες και ήρεμα νερά στους ωκεανούς. Τα λόγια του χρειάστηκαν ελάχιστη επιμέλεια μετά την απομαγνητοφώνηση. Μαζί μας ήταν η Μπλάκι, το σκυλάκι του που τον ακολουθεί όπου κι αν πάει, και το βλέμμα της μαμάς μου που δεν τον εγκαταλείπει ποτέ.



Οι γονείς μου τη δεκαετία του '60

Σκέφτομαι ότι δεν θα την ξαναδώ, ότι δεν θα ξαναμιλήσω μαζί της, ότι δεν θα την ξαναπιάνω. Συμβιβάζομαι με το γεγονός ότι πέθανε ήρεμα. Δεν έζησε την αγωνία του θανάτου που έχει πολύς κόσμος στα κρεβάτια του νοσοκομείου. Με τους αγαπημένους της. Από τότε που άρχισαν τα προβλήματα ήμουν δίπλα της, έφευγα να πάω να ψωνίσω και κοιτούσα να γυρίσω γρήγορα. Μου 'λεγε, πήγαινε να πιεις καφέ, και της έλεγα, αφού περνάω πιο καλά μαζί σου... Δεν έμεινε καθόλου μόνη εκτός από τις ώρες που περνούσε στην κρεβατοκάμαρα ξαπλωμένη κι εγώ στην πολυθρόνα στο σαλόνι και βλέπαμε διαφορετικά κανάλια στην τηλεόραση. Κι είχα όμως τη συντροφούλα της. Εγώ την άλλη, το 'βλεπα ότι η κακοκαιρία ερχόταν, το βαρόμετρο είχε πέσει πολύ και πόσο θα άντεχε δεν ξέρω, πώς θα το άντεχε αυτό το πράγμα, ενώ τώρα έφυγε στο φτερό, χωρίς να το καταλάβει. Πήγαμε, καθίσαμε εκεί, μπήκαμε στο νερό... έτσι έπρεπε ίσως, έτσι της έγραφε, που λένε.

— Είχαμε πει να μιλήσουμε για τη μοναξιά των μεγάλων ανθρώπων...

Η μοναξιά των ηλικιωμένων είναι ένα βίωμα που θα το ζήσετε όλοι. Τον παλιό καιρό η διαμόρφωση της κοινωνίας ήταν τέτοια που οι νέοι κρατούσαν στα σπίτια τους γονείς τους, στα μικρά μέρη συμβαίνει ακόμα. Στις μεγαλουπόλεις τους πάνε στο γηροκομείο, αν δεν έχουν τη δυνατότητα να έχουν έναν άνθρωπο στο σπίτι να τους φροντίζει. Αυτοί οι άνθρωποι είναι αόρατοι, οι άνθρωποι μεγάλης ηλικίας που έχουν χάσει τον σύντροφό τους και ζουν στο περιθώριο της μοναξιάς. Απλώς έχεις την ύπαρξή σου και τίποτα άλλο. Δεν έχεις ερεθισμούς, μόνο τις αναμνήσεις σου, κι εκεί μετράει το πώς έχεις ζήσει τη ζωή σου. Υπάρχουν πολλοί, όπως εγώ, που ήταν με τη σύντροφό τους για 60 χρόνια. Οι άνθρωποι της γενιάς μου δεν χώριζαν, καλή ή κακή η σχέση, έμειναν μαζί.

— Τι σημαίνει να ζεις στο περιθώριο της μοναξιάς;

Δεν έχεις προοπτική. Αν και αυτό δεν το πολυσκέφτεσαι. Δεν σε αφήνει η φύση να το σκεφτείς, ότι είσαι κοντά στο αδιέπραστο πλέον, εκεί που δεν μπορείς να συνεχίσεις. Δεν σε απασχολεί ιδιαίτερα ο θάνατος. Αλλά δεν ζεις... Εγώ κάνω τα ψώνια, μαγειρεύω, πηγαίνω στην καφετέρια, μετά έρχομαι να φάω, βλέπω ίσως κάποιον από εσάς, μετά ξαπλώνω – το πιο δύσκολο είναι το απόγευμα, όταν κλείνει η πόρτα. Ενδιάμεσα η μάνα σου είναι δίπλα μου, μαζί της ζω, για αυτό καμιά φορά θέλω να είμαι μόνος. Δεν βλέπω να διαβάσω, αν δω κάτι στην τηλεόραση θα περάσω τον χρόνο μου, δεν υπάρχει κάτι άλλο. Δεν με ενδιαφέρει η επόμενη μέρα – απλώς υπάρχω. Υπάρχω γιατί δεν μπορώ να κάνω διαφορετικά, γιατί και να θέλεις να τελειώσεις δεν είναι εύκολο. Η αυτοκτονία δεν είναι κάτι που μπορείς να το κάνεις, θα πρέπει να σου έχει σαλέψει το μυαλό ή να ζήσεις κάτι τόσο ακραίο που να πεις πάω να φουντάρω, αλλιώς δεν έχεις το θάρρος – αν το είχαμε ο μισός κόσμος θα είχε φύγει έτσι, η φύση όμως δεν σε αφήνει, ο Θεός, όπως το έχει ο καθένας μέσα του... Πατί, εντάξει, βιολογικά μπορεί από το κύτταρο να δημιουργήθηκε η ζωή, να φτιάχτηκε η καρδιά, το συκώτι, τα νεφρά... από εκεί και πέρα; Η σκέψη; Το συναίσθημα; Η αρμονία εκεί έξω; Ας πάρουμε τον ουρανό, μπορείς να υπολογίσεις ποια θα είναι η σχετική θέση ήλιου και γης μετά από 10 χρόνια με ακρίβεια δευτερολέπτων. Υπάρχει όμως μια απορία, πώς λειτουργεί όλο αυτό, από ένα κύτταρο; Και βλέπεις ότι η φύση δεν σε αφήνει να κάνεις αυτό που θέλεις, έχει κόκκινες γραμμές και σου λέει, ωπ, μέχρι

εδώ πας. Είναι πολλά τα ερωτηματικά. Από τη μια λες ότι έφυγε ο άνθρωπός μου, τα άφησε όλα εδώ. Από την άλλη, τι είναι η ψυχή; Πού πηγαίνει;

— Και ο χρόνος;

Δεν υπάρχει χρόνος, όλα είναι σαν χθες. Τον χρόνο δεν τον μετρώ ούτε με τις συντάξεις μου γιατί μπαίνουν αυτόματα. Έχω την ανάγκη όμως να πάω να πληρώσω, τότε καταλαβαίνω ότι πέρασε ο μήνας. Μετά σταματάει. Δεν έχω καμία σχέση αυτή τη στιγμή εγώ με τον χρόνο. Τον ψάχνω πίσω. Βλέπω τις φωτογραφίες, έρχονται στο μυαλό μου γεγονότα, η ζωή μας όλη. Ο τρόπος της ζωής μας δεν μας άφηνε στην κανονικότητα, έλειπα εγώ στα ταξίδια κι εκείνη ερχόταν μαζί μου, σας έπαιρνε κι εσάς...

— Επειδή ήσουν καπετάνιος ήταν ξεχωριστή η σχέση σας...

Εγώ είχα το προνόμιο να έχω μια γυναίκα που με ακολουθούσε, δεν ήταν εύκολο για μια μάνα να αφήνει τα παιδιά της. Ερχόταν, την περίμενα, με περίμενε, μεσολαβούσαν 4-5 μήνες, δεν είχαμε ρουτίνα όπως ένας δημόσιος υπάλληλος: ξυπνάς, δουλεύεις, τρως, κοιμάσαι, μετά από χρόνια παθαίνεις κόπωση. Όταν δεν έχεις αντικείμενο τριβής αρχίζουν τα προβλήματα διαχείρισης της ζωής σου, αυτό εμείς δεν το είχαμε, μέχρι την τελευταία μέρα, το πρωί πριν φύγει, ήμασταν αγκαλιά στο κρεβάτι πόση ώρα, με χάιδευε, λες και το ήξερε... Ήταν μια ζωή γεμάτη ένταση, δεν έπληττα ποτέ, ύστερα κι εκείνη ήταν ένας άνθρωπος που δεν κούραζε, ποτέ δεν μου είπε πού ήσουν, γιατί άργησες. Είχε βέβαια κι αυτή τα «δικά της», όπως όλοι.

— Ήσουν τυχερός, δηλαδή.

Ήμουν πολύ τυχερός, αυτά τα οποία είχα στοχεύσει σε ποσοστό 90% τα έκανα. Δεν το καταλαβαίνεις όταν το ζεις, όταν είσαι ευτυχισμένος δεν δίνεις σημασία. Ξαναγυρνώντας πίσω καταλαβαίνω ότι ήμασταν πολύ δεμένοι με τη σύντροφό μου, και αυτό μου λείπει τώρα που την έχασα. Καμιά φορά λέω πως ίσως είναι μια ιδιαίτερη επιτυχία το ότι δεν αισθάνθηκε ότι τελειώνει ο χρόνος της. Παρά την κατάσταση της έκανε σχέδια, να φτιάξουμε το πάτωμα που έχει χαλάσει, να βάψουμε τη βεράντα, δεν πρόλαβε να νιώσει τη δυσκολία, αυτόν τον φόβο για το πού πάω, ρε παιδί μου; όπως το νιώθω εγώ τώρα. Την αγαπούσατε όλοι και όλα τα μετρούσε, έλεγε στη φίλη της, ακόμα και τον τελευταίο καιρό, είμαι ευτυχισμένη. Όλα αυτά στριφογυρίζουν στο μυαλό μου. Και δεν μοιάζει με τη στενοχώρια που μπορείς να έχεις για κάποιο συμβάν, συνέβη κάτι, ακόμα και τραγικό, κάρκε το σπίτι σου. Είναι μια ξεχωριστή στενοχώρια, της έλλειψης. Εκεί που λειτουργείς κάπως φυσιολογικά, ξαφνικά σου έρχεται η θύμηση ότι σου έφυγε, ότι δεν θα την ξαναδείς, κι είναι σαν να σου ρίχνουν μαχαιριές. Κατάλαβες; Φτάνεις σε ένα σημείο να λες την έχασα, έφυγε, θα την ξαναβρω αν θέλω κάποτε; Κάπου; Ακούγεται ακραίο, αλλά το ψάχνεις κι αυτό, ελπίζεις. Από την άλλη σκέφτεσαι ότι τα άφησε όλα εδώ, το κορμάκι της, την καρδιά της – και πώς θα είναι αν θα την ξαναδώ;

Πάω να πλύνω τα πιάτα.

Έλα κάτσε, τι άλλο θέλεις να πούμε; Είχε χάσει τη φρεσκάδα της αλλά δεν με ενοχλούσε, μέχρι το τέλος της έλεγα είσαι όμορφη, παλιά ένιωθα τα βλέμματα να πέφτουν πάνω της και δεν έδινε σημασία. Πάντα την έβλεπα όμορφη, κι ας είχε αρχίσει να συρρι-

κνώνεται, ήταν κοκέτα η μάνα σου, μέχρι το τέλος πρόσεχε να στέκεται στυπητή, να φτιάχνει τα μαλλιά της, να βάζει τα νύχια της...

— Θα πούμε κι άλλα για τη μοναξιά;

Τι είναι η μοναξιά; Μια έννοια η οποία δεν έχει ερμηνευτεί, και το λέω εγώ αυτό που έχω ζήσει πολλές μοναξιές. Ήταν η μοναξιά της δουλειάς μου, ότι ήμουν ναυτικός και έλειπα από το σπίτι μου. Δεν ένιωθε την ίδια μοναξιά όμως και ο ναύτης, ο λοστρόμος, ο μηχανικός. Πατί εγώ είχα θέματα τα οποία με απασχολούσαν και δεν μου έδιναν ελεύθερο χρόνο για να αρχίσω να σκέφτομαι ότι είμαι μακριά σας. Ο άλλος, όταν τελείωνε τη δουλειά του, πήγαινε στην καμπίνα του ή στην τραπέζα και άρχιζε να σκέφτεται τι του λείπει. Εγώ έπεφτα στο κρεβάτι μου και έλεγα έχω φουρτούνα, πώς θα την αντιμετωπίσω; Θα φτάσουν τα καύσιμα μέχρι το λιμάνι γιατί έχω καθυστερήσει; Έχω πρόβλημα με τα αφεντικά, τι θα κάνω; Πατί ήμουν και αφεντικό και εργαζόμενος, είχα 25 άτομα κάτω από μένα και κάποια άλλα από πάνω που έπρεπε να τα φέρω σε έναν λογαριασμό. Αυτή η μοναξιά είναι πιο διαχειρίσιμη, δεν είναι τελειωμένη, θα περάσει ο χρόνος και θα επανέλθεις στην κανονική σου ζωή.

Είναι όμως κι η άλλη μοναξιά, που χάνεις κάποιον πολύ δικό σου και έναν τρόπο ζωής που τον στερείσαι. Εκεί είμαι κι εγώ τώρα. Δεν είμαι ο μοναδικός. Όμως είναι μια σκληρή μοναξιά αυτή που δεν έχει τέλος, από την εξαφάνιση της συντρόφου σου. Πώς αντιμετωπίζεται; Δύσκολα. Αν μπορείς να γυρίσεις πίσω και να ξαναζήσεις όσα ζούσες που σου δημιουργούν αυτή την απαραίτητη ανάγκη, αν είναι τέτοια που να τα αναπολείς, είναι μεγάλη παρηγοριά. Όμως, τότε, και η μοναξιά γίνεται πιο σκληρή από ό,τι αν δεν έχεις να θυμάσαι ωραία πράγματα. Όταν έχεις περάσει καλά μια ολόκληρη ζωή είναι μια μοναξιά με πόνο. Τα υπόλοιπα, οι φιλόσοφοι.

— Έχεις γίνει κι εσύ φιλόσοφος.

Μια περιγραφή κάνω... Όταν βιώνουμε τέτοια συναισθήματα ανοίγουν κι άλλες πλευρές του μυαλού, αποκτάς ένα βάθος που μπορεί και να μην είχες. Το θέμα είναι πως όταν ζεις καλά δεν σκέφτεσαι ότι κάποτε μπορεί να ζήσεις και δύσκολα. Ήταν επιθυμία μας να γεράσουμε μαζί και το καταφέραμε, είναι πολύ ωραίο να γερνάς με τον σύντροφό σου, να βλέπεις τη φθορά του χρόνου επάνω του. Από εκεί παίρνεις είδηση και για τη δική σου φθορά. Πατί ο καθρέφτης σε ξεγελάει, μέσα από τον άλλο όμως βλέπεις και για σένα. Είναι δύσκολη αυτή η ιστορία της απόλητης μοναξιάς σου. Πατί όταν φτάσεις στα 86 δεν έχεις να ασχοληθείς με πολλά πράγματα, παρακολουθείς τα παιδιά σου, χαίρεσαι όταν περνάνε καλά, όταν έχουν επιτυχίες, στενοχωριέσαι με τις δυσκολίες τους... όταν δεν τα έχεις κι αυτά είναι πολύ χειρότερα. Εγώ είμαι από τους τυχερούς. Και κάπως έτσι τελειώνει το ταξίδι σου. Πατί όλοι κάνουμε ένα ταξίδι. Αν έχεις πάει κάπου και περάσες καλά, όταν επιστρέψεις αρχίζεις και κουβεντιάζεις πόσο όμορφα ήταν, τι ωραίο το τοπίο, πόσο ωραία εκείνη η μέρα... Το δικό μου το ταξίδι έχει τελειώσει, αυτά σκέφτομαι τώρα και ετοιμάζω τις αποσκευές. (γαβ, γαβ!) Να, η Μπλάκι δεν τα έχει αυτά, είναι ένα σκυλάκι που κοιμάται, ζει τρώγοντας και παίζοντας μαζί μας.

— Μέσα από σένα, συνειδητοποιώ πόσο δύσκολο είναι για τους ανθρώπους μεγάλης ηλικίας που πενθούν.

Το θέμα είναι να δεχθείς ότι γεννήθηκες, ότι μεγάλωσες κι ότι θα φύγεις... Αυτή τη

Εγώ λέω για τον εαυτό μου ότι είμαι πολύ τυχερός και να μην είμαι αχάριστος – έκανα τη δουλειά που ήθελα, παντρεύτηκα τη γυναίκα που ερωτεύθηκα, πραγματοποίησα πάρα πολλά όνειρά μου μαζί της. Έζησα χωρίς δυσκολίες, ε... ήρθε το τέλος. Αυτή είναι η διαδικασία. Γεννιέσαι, μεγαλώνεις, γερνάς. Έρχεται η ώρα που θα κάνεις τον απολογισμό, όλοι πρέπει να τον κάνουμε, αυτό το έκανα καλά, αυτό στραβά, αυτό κατά τύχη έγινε. Έτσι είναι η ζωή, πώς να το κάνουμε;

— Γιατί τότε είσαι τόσο θλιμμένος; Δεν τα έχω με την τύχη μου. Είμαι θλιμμένος επειδή έχασα κάτι που με ευχαριστούσε, που μου έδινε ευτυχία. Αισθάνομαι την έλλειψη, την απουσία, αυτό με στενοχωρεί. Ούτε ακόμα ότι η μάνα σου πέθανε, έρχεται η ώρα που κι αυτό το αποδέχομαι. Γεράσαμε, το λέγαμε, 80 plus... και μετά λέγαμε να βάψουμε αυτό τον τοίχο. Αυτό είναι όλο. Πάρε ένα παιδάκι που έχει ένα παιχνιδάκι και το παίζει, και περνάει ωραία και χαμογελάει, και το χάνει το παιχνιδάκι του, αυτή τη στενοχώρια νιώθω. Σαν ένα μικρό παιδί, όπως γεννήθηκα, εκεί βρίσκομαι τώρα. Μου λείπει η γυναίκα μου. Το ξέρω, δεν είμαι ο μόνος, εκατομμύρια κόσμος περνάει ό,τι κι εγώ, ο καθένας για τον δικό του σύντροφο, για το παιδί του, τη μάνα του, τον αδελφό του, τον φίλο του. Τι να κάνω, πες μου. Να πάω να διασκεδάσω; Αφού δεν έχω διάθεση. Να βρω άλλη σύντροφο; Αποτυχία, γιατί δεν θα είναι η σύντροφος του ονείρου μου. Δεν υπάρχει διέξοδος και αυτό είναι ένα στοιχείο της θλίψης μου. Έχουν διαλυθεί τα πάντα. Φύσηξε ένας έραρας και τα ρήμαξε. Υπάρχει ψυχή; Έτσι λένε. Και επειδή η ελπίδα πεθαίνει τελευταία, όλοι ελπίζουμε κάπου.

— Εσύ τι εύχεσαι για το μέλλον σου; Έλεγαν οι αρχαίοι, κοινή γαρ η τύχη και το μέλλον αόρατο. Το μέλλον το δικό μου ποιο είναι; Να φύγω ήσυχος και αξιοπρεπής από αυτή τη ζωή. Το εύχομαι αυτό. Και όμως το μέλλον είναι μια ανύπαρκτη έννοια, μια κούφια λέξη. Δεν ξέρω καν αν θα προλάβω να πάω στο κρεβάτι μου, εγώ και ο ποιοσδήποτε άλλος. Κι όμως όλη την ώρα ονειρευόμαστε...

συνέχεια του χρόνου. Οι πιο πολλοί άνθρωποι ασχολούνται με το παρελθόν και με το μέλλον. Ειδικά το μέλλον είναι μια στιγμή που μπορεί να μην έρθει, αύριο μπορεί να μην υπάρχεις. Εμείς πήγαμε να κάνουμε το μπάνιο μας και δεν γύρισε πίσω, ενώ καθόμασταν εδώ το πρωί και λέγαμε θα κάνουμε εκείνο, το άλλο... πότε; Μας απασχολεί συνέχεια το μέλλον, τρέχουμε, κάνουμε σχέδια, είναι ο τρόπος μας για να ζήσουμε, σιγουριά όμως δεν υπάρχει. Καλό είναι οι άνθρωποι να ζει και να χαίρεται στο παρόν, να περνάει καλά και με σύνεση.

Εγώ λέω για τον εαυτό μου ότι είμαι πολύ τυχερός και να μην είμαι αχάριστος – έκανα τη δουλειά που ήθελα, παντρεύτηκα τη γυναίκα που ερωτεύθηκα, πραγματοποίησα πάρα πολλά όνειρά μου μαζί της. Έζησα χωρίς δυσκολίες, ε... ήρθε το τέλος. Αυτή είναι η διαδικασία. Γεννιέσαι, μεγαλώνεις, γερνάς. Έρχεται η ώρα που θα κάνεις τον απολογισμό, όλοι πρέπει να τον κάνουμε, αυτό το έκανα καλά, αυτό στραβά, αυτό κατά τύχη έγινε. Έτσι είναι η ζωή, πώς να το κάνουμε;

— Γιατί τότε είσαι τόσο θλιμμένος;

Δεν τα έχω με την τύχη μου. Είμαι θλιμμένος επειδή έχασα κάτι που με ευχαριστούσε, που μου έδινε ευτυχία. Αισθάνομαι την έλλειψη, την απουσία, αυτό με στενοχωρεί. Ούτε ακόμα ότι η μάνα σου πέθανε, έρχεται η ώρα που κι αυτό το αποδέχομαι. Γεράσαμε, το λέγαμε, 80 plus... και μετά λέγαμε να βάψουμε αυτό τον τοίχο. Αυτό είναι όλο. Πάρε ένα παιδάκι που έχει ένα παιχνιδάκι και το παίζει, και περνάει ωραία και χαμογελάει, και το χάνει το παιχνιδάκι του, αυτή τη στενοχώρια νιώθω. Σαν ένα μικρό παιδί, όπως γεννήθηκα, εκεί βρίσκομαι τώρα. Μου λείπει η γυναίκα μου. Το ξέρω, δεν είμαι ο μόνος, εκατομμύρια κόσμος περνάει ό,τι κι εγώ, ο καθένας για τον δικό του σύντροφο, για το παιδί του, τη μάνα του, τον αδελφό του, τον φίλο του. Τι να κάνω, πες μου. Να πάω να διασκεδάσω; Αφού δεν έχω διάθεση. Να βρω άλλη σύντροφο; Αποτυχία, γιατί δεν θα είναι η σύντροφος του ονείρου μου. Δεν υπάρχει διέξοδος και αυτό είναι ένα στοιχείο της θλίψης μου. Έχουν διαλυθεί τα πάντα. Φύσηξε ένας έραρας και τα ρήμαξε. Υπάρχει ψυχή; Έτσι λένε. Και επειδή η ελπίδα πεθαίνει τελευταία, όλοι ελπίζουμε κάπου.

— Εσύ τι εύχεσαι για το μέλλον σου;

Έλεγαν οι αρχαίοι, κοινή γαρ η τύχη και το μέλλον αόρατο. Το μέλλον το δικό μου ποιο είναι; Να φύγω ήσυχος και αξιοπρεπής από αυτή τη ζωή. Το εύχομαι αυτό. Και όμως το μέλλον είναι μια ανύπαρκτη έννοια, μια κούφια λέξη. Δεν ξέρω καν αν θα προλάβω να πάω στο κρεβάτι μου, εγώ και ο ποιοσδήποτε άλλος. Κι όμως όλη την ώρα ονειρευόμαστε...

Αυτά, Δήμητρα. Κλείς' το. **A**





Α
Ν
Ν
Ν

Βαριέμαι τις Κυριακές!

Δουλεύει από 6 χρονών. Παντρεύτηκε και χώρισε τρεις φορές. Έζησε τη φτώχεια και τον πλούτο. Με το πείσμα της κατάφερε να φτιάξει το Σπίτι του Ηθοποιού. Η Άννα Φόνσου μιλάει για τη ζωή της, τις συνεργασίες της και αφηγείται την πραγματική ιστορία με τον Γιώργο Μαρίνο.

Φ
Φ
Φ
Φ
Σ
Σ
Σ
Σ

Συνέντευξη στον ΓΙΩΡΓΟ Θ. ΠΑΥΡΙΑΝΟ

ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΕΝΑΝ ΜΗΝΑ ΑΝΑΚΑΛΥΨΑ στο αρχείο μου ένα ανέκδοτο τραγουδι του σπουδαίου συνθέτη Τάκη Μπουγά, ο οποίος άφησε τον μάταιο τούτο κόσμο την 1η Νοεμβρίου του 2021. Τους στίχους τους είχα γράψει εγώ και λεγόταν «Μοναχή μου παλεύω». Έψαξα να βρω ποιος είχε τα δικαιώματα του τραγουδιού και επειδή ήξερα ότι η Άννα Φόνσου είχε παντρευτεί τον Μπουγά, την πήρα τηλέφωνο. Όταν της είπα τον τίτλο του τραγουδιού έβαλε τα κλάματα. «Το ξέρω αυτό το τραγούδι, το είχα ακούσει πολλές φορές, το αγαπούσε πολύ!» «Θέλεις να το πεις;» «Αν θέλω λέει!» Το ηχογραφήσαμε, ο Κωνσταντίνος Μάνης, φίλος αλλά και συμπαραστάτης του Μπουγά μέχρι το τέλος, το άκουσε, μας έδωσε την άδεια και ο Νίκος Σούλης έκανε ένα συγκλονιστικό βίντεο κλιπ.

Όλο το διάστημα που ετοιμαζόταν το τραγούδι, έζησα την Άννα Φόνσου από κοντά. Κατάλαβα πως είχε να αφηγηθεί μια συναρπαστική ζωή. Έτσι, ένα απόγευμα, στο αγαπημένο Αθήναις, πίνοντας ένα ποτήρι κρασί αυτή κι ένα μπουκάλι εγώ, την άκουσα να μου διηγείται σαν παραμύθι, πώς κατόρθωσε από «Κοριτσάκι με τα σπύρτα» να γίνει η «Χιονάτη».

Η ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ, Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ Η ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

Γεννήθηκα στην Καισαριανή. Γονείς μου ήταν η Ασπρίνα και ο Γιώργος. Φόνσου είναι το πραγματικό μου επίθετο. Ο πατέρας μου ήταν ένας κούκλος. Η μητέρα μου ήταν κι αυτή όμορφη γυναίκα, αλλά η κλασική γυναίκα που υποτάσσεται στον άντρα της, μια νοικοκυρά. Εγώ δεν πήρα από τη μάνα μου, πήρα από τον πατέρα μου. Ήταν ο γόνος της Καισαριανής. Πριν όμως έρθουμε στην Καισαριανή ήταν ένας σπουδαίος γλύπτης στην Τήνο, είχε κάνει σχεδόν όλους τους περισσότερους του νησιού. Όμως τα φρονήματά του τον πρόδωσαν γιατί έναν κομμουνιστή είχε η Τήνος κι αυτός ήταν ο πατέρας μου. Οπότε πήγε στην εξορία 6 χρόνια και μας άφησε μόνες μας. Η μητέρα μου με την αδελφή μου έπαθαν φυματίωση και μπήκαν στο Σωτηρία, και έτσι έμεινα τελείως μόνη. Με έστειλαν στην Τήνο όπου έμεινα με τη γιαγιά μου εσωτερική στις καλόγριες. Η γιαγιά ήταν μια σκληρή γυναίκα, που αρκετή από τη σκληράδα της έχω κληρονομήσει και εγώ. Ήταν καθαρίστρια και καθολική και είχε το δικαίωμα να έχει και την εγγονή της στο σχολείο. Στις καλόγριες έβγαλα το δημοτικό σχολείο, έμαθα γαλλικά, αλλά έπρεπε και να δουλέψω. Δεν πλήρωσα διδασκτρα, αλλά έπρεπε να βοηθήσω τη γιαγιά μου.

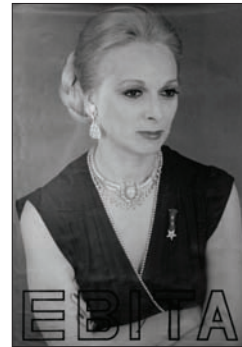
ΕΝΑΣ ΓΑΪΔΑΡΟΣ ΠΟΥ ΛΕΓΟΤΑΝ ΑΔΟΛΦΟΣ ΑΛΦΟΝΣΟ

Είχα ένα γαϊδουράκι, τον Αδόλφο Αλφόνσο. Τον είχα βγάλει έτσι γιατί τον θεωρούσα βασιλιά, άρχοντα, και πάνω του ανέβαινα μόνο εγώ που φανταζόμουν πως ήμουν βασίλισσα. Άσε που το «ΑλFonso» για μένα, στο μυαλό μου, σήμαινε της Φόνσου! Τέτοια φαντασία είχα από μικρή. Με τον Αδόλφο, λοιπόν, πηγαινοερχόμουν στη Χώρα και έφερνα στα παιδιά του σχολείου ψωμί, ντομάτες, φρούτακι ό,τι άλλο μου είχαν παραγγείλει και έβγαζα έτσι ένα μικρό μεροκάματο.

Όταν τελείωσα το δημοτικό, γύρισα πίσω και έμεινα μόνη μου στην Καισαριανή. Η μητέρα μου και η αδελφή ήταν στο Σωτηρία και ο πατέρας μου εξόριστος στον Αν-Στράτη, μαζί με τον Λειβαδίτη, τον Ρίτσο, τον Θεοδωράκη και άλλους γνωστούς καλλιτέχνες. Μου τους γνώρισε όλους αυτούς μετά, κι εγώ που ήμουν τότε μικρό κορίτσι, γκρίνιαζα και του έλεγα: «Μπαμπά έλεος! Βαριέμαι να μιλάω με τον κύριο Ρίτσο και τον κύριο Θεοδωράκη. Έχω να κάνω άλλα πιο σοβαρά πράγματα». «Και ποια είναι αυτά τα πιο σοβαρά πράγματα;» με ρωτάει. «Να διαβάζω τα περιοδικά, να μιλάω για τη μόδα, να γνωρίσω ανθρώπους της υψηλής κοινωνίας!» Πληγώθηκε. Όπως πληγώθηκε και από ένα γράμμα που του έστειλα, όταν ήταν στην εξορία. Του έγραφα: «Όταν η γυναίκα σου και η κόρη σου είναι φυματικές και εγώ στους πέντε δρόμους, δεν έχεις το δικαίωμα να είσαι κομμουνιστής. Να υπογράψεις και να γυρίσεις πίσω!» Πληγώθηκε πολύ αλλά δεν υπέγραψε. Τον άφησαν να φύγει λόγω ανηκέστου βλάβης της υγείας του και μερικά χρόνια αργότερα πέθανε.

ΑΠΟ ΤΟ ΑΧΥΡΕΝΙΟ ΣΤΡΩΜΑ, ΣΤΑ ΠΟΥΠΟΥΛΑ

Φυσικά στην Καισαριανή είχα πάρει μαζί μου και τον Αδόλφο Αλφόνσο. Έπρεπε να κάνω κάτι για να ζήσω. Έτσι, σπκωνόμουν στις 2 τη νύχτα και πήγαιναν στη Λαχαναγορά. Ο Αδόλφος ήξερε όλη τη διαδρομή και όταν φτάναμε εκεί, πήγαινα στον πατέρα του Τόλη Βοσκόπουλου, ο οποίος ήταν μεγαλομανάβης, μου έδινε διάφορα πράγματα και μου έλεγε: «Αννούλα, άμα τα πουλήσεις θα μου δώσεις τα λεφτά, άμα δεν τα πουλήσεις εγώ δεν θέλω λεφτά». Εγώ όμως τα πούλαγα, έβαζα και κάτι παραπάνω στην τιμή και έτσι τον πλήρωνα και έβγαζα και κέρδος! Στην Λαχαναγορά όλοι με αντιμετώπιζαν με περιέργεια – ήμουν τότε 12 χρονών αλλά έδειχνα μεγαλύτερη. Δεν τους έδινα σημασία, έπαιρνα τον Αδόλφο Αλφόνσο και επιστρέφαμε στην Καισαριανή. Εκεί που είναι τώρα το Κάραβελ υπήρχε ένα ρέμα. Βρήκα λοιπόν μια τρύπα σε αυτό το ρέμα, έβαλα



Το 1979, δύο χρόνια πριν τη Βουγιουκλάκη, έπαιξε την «Εβίτα» σαν πρόζα, στο θέατρο Ορβό

Αγκάθα Κρίστι» λέει ο Πλωρίτης. Το έπαιξα, τους άρεσε και λέει η κυρία Κατερίνα: «Εγώ αυτήν την κοπέλα θα την κάνω πρωταγωνίστρια!» Και έτσι έπαιξα σε όλες τις παραστάσεις της.

Η ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΡΟΝΤΗΡΗ ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΑΥΡΟΣ

Από εκεί και πέρα, η κυρία Κατερίνα με πήρε υπό την προστασία της. Βοήθησε πολύ τους δικούς μου, μας πήρε από εκεί που μέναμε και μας πήγε σε ένα άλλο σπίτι που είχε το μπάνιο μέσα – μεγάλη πολυτέλεια για τότε! Αφού έπαιρνα τις φίλες μου και τους έλεγα: «Για να καταλάβετε, έχει το μπάνιο μέσα στο σπίτι!» Επειδή ήξερα γαλλικά από τις καλόγριες, με έπαιρνε μαζί της στο Παρίσι, εμπιστευόταν το γούστο μου και, το σπουδαιότερο, με έγραψε στη Δραματική Σχολή ενός σπουδαιού θεατρικού ανθρώπου, του Δημήτρη Ροντήρη. Προτού πάω να γραφτώ, η κυρία Κατερίνα με προειδοποίησε: «Πρόσεξε, θα πας ο εαυτός σου!» Τι ήταν να μου το πει; Φόρεσα κι εγώ ένα μίνι μικρότερο από της Μαιρης Κουάντ, έβαλα κάτι μπότες ψηλές που ήταν τότε στη μόδα, μακιγιαρισμένη, με βαμμένα μαλλιά και πήγα με τα εξώφυλλα από τα περιοδικά που είχα ποζάρει με μαγιώ. Μόλις τα είδε ο Ροντήρης μου λέει: «Ήρθες με τα τρόπαιά σου; Αυτά είναι που έχεις κάνει στη ζωή σου;» Τά έχασα, δεν ήξερα τι να πω. «Λοιπόν» μου λέει, «θα φύγεις και θα έρθεις ξανά, με ένα απλό φόρεμα και με ίσια παπούτσια, κι εγώ θα σου δώσω να παίξεις έναν ρόλο σαν να φοράς μια μακριά τουαλέτα και ψηλά τακούνια. Πότε μπορείς να έρθεις;» «Αύριο» του λέω. Και από τότε ακολουθούσα πάντα ό,τι μου έλεγε. Ήταν σπουδαίος δάσκαλος, από τη Σχολή του βγήκαν πολλοί γνωστοί ηθοποιοί, με πρώτη και καλύτερη την Αλίκη Βουγιουκλάκη.

Με αγαπούσε πολύ ο Ροντήρης, έχω και ένα γράμμα του που μου γράφει «Αν δεν παίζεις τραγωδία, τζάμπα βγήκες στο θέατρο». Εμένα δεν με έπαιρναν να παίξω τραγωδία, κανείς δεν μου πρότεινε να παίξω έστω και στον Χορό. Έτσι μια μέρα, νοίκιασα ένα πουλμανάκι, έβαλα τους φίλους μου μέσα και πήγαμε στο αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου. Ήταν χειμώνας, ο φύλακας με γνώρισε μόλις με είδε, μου άνοιξε το θέατρο και εκεί, μέσα στο κρύο, έπαιξα αποσπάσματα από τραγωδίες, για να κάνω το χατίρι του δασκάλου μου και να μου φύγει και εμένα το μεράκι ότι έπαιξα στην Επίδαυρο! Φυσικά όλοι οι φίλοι μου, μετά την παράσταση, έφυγαν με περιπνευμονία.

σανό στον Αλφόνσο να μασουλάει και δίπλα έβαλα κι εγώ άχυρα, από πάνω μια κουβέρτα, και εκεί κοιμόμουν. Πού να κοιμηθώ; Η μητέρα μου και η αδελφή μου είχαν γυρίσει σπίτι, αλλά ήταν ακόμα άρρωστες, θα κόλλαγα φυματίωση. Με είδε μια μέρα μια κυρία, ήταν η μητέρα του Τσιριγκούλη του ζωγράφου, με λυπήθηκε και με πήρε σπίτι της. Και με έβαλε να κοιμάμαι σε κανονικό κρεβάτι, στα πούπουλα, μου έστρωσε τα σεντόνια από την προίκα της, κάθε πρωί είχα το γάλα μου, το αυγό μου – εγώ πια νόμιζα πως ήμουν η βασίλισσα Σίσσυ. Αλλά τη δουλειά μου δεν τη σταμάτησα. Κάθε πρωί η βασίλισσα Σίσσυ ανέβαινε στον γάιδαρό της και πήγαινε στη Λαχαναγορά.

Η ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ Η ΚΥΡΙΑ ΚΑΤΕΡΙΝΑ

Όμως μια μέρα έδειρα έναν αστυφύλακα, διαδλώνωμε για την Κύπρο και είχε βάλει κάτω μια φίλη μου και την πάταγε. Αφού του έδωσα κλοτσιές και μπουνιές, έβγαλα τη σφεντόνα μου, που την είχα πάντα μαζί μου, και του πέταξα μια πέτρα. Τον πήρε στο μάτι και παρ' ολίγον να τυφλωθεί. Δεν τυφλώθηκε τελικά, αλλά εμένα με απέβαλαν από όλα τα σχολεία της Ελλάδας. Έπρεπε να βρω χρήματα για να σπουδάσω σε ιδιωτικό, τα λεφτά όμως που έβγαζα από τη μαναβική ίσα που έφταναν να ζήσω. Μου λέει μια φίλη μου: «Να πας κομπάρσα στο θέατρο. Εκεί κάθεσαι και δεν μιλάς και όταν τελειώνει η παράσταση σε πληρώνουν. Έχω μάθει ότι η κυρία Κατερίνα ανεβάζει ένα έργο

της Αγκάθα Κρίστι και ψάχνει για κομπάρσους, να κάνουν τους ενόρκους. Εκεί να πας!» Ήταν η πρώτη φορά, δεν είχα ξαναδεί θέατρο, έπαιζαν πολλοί γνωστοί ηθοποιοί. Στο διάλειμμα σηκώνομαι, πάω και χτυπάω την πόρτα του καμαρινού της κυρίας Κατερίνας. Η Κατερίνα Ανδρεάδη ήταν μια σπουδαία ηθοποιός και πολύ πλούσια γυναίκα. Στο θέατρο όλοι την έλεγαν κυρία Κατερίνα, κανένας δεν την έλεγε κυρία Ανδρεάδη. Χτυπάω, λοιπόν, την πόρτα του καμαρινού και την ακούω με τη χαρακτηριστική φωνή της να λέει: «Ναι-αι;» Λέω «Γεια σας, μπορώ να σας απασχολήσω για ένα λεπτό;» «Όοοοχι!» μου απαντάει. Δεν έδωσα σημασία, άνοιξα την πόρτα και της άρχισα ένα κατεβαστό γρήγορα γρήγορα για το ποια είμαι και τι θέλω – τρελάθηκε η γυναίκα. Έβαλε τις φωνές «Βοήθεια! Βοήθεια! Μια τρελή στο καμαρίνι μου!» Έρχεται ο Πλωρίτης και άλλοι ηθοποιοί, τους λέω πάλι το κατεβαστό ότι θέλω να μαζέψω λεφτά για να πάω σε ιδιωτικό σχολείο. «Και από εμάς τι θέλεις;» με ρωτάει η κυρία Κατερίνα. «Να παίξω κομπάρσα και να με πληρώνετε! Πόσα θα παίρνω;» «Πόσο χρονών είσαι;» «Δεκαοχτώ!» – ψέματα, ήμουν μικρότερη. Μου λέει: «Έλα εδώ. Μπορείς να διαβάσεις κάτι;» Και μου δίνει ένα απόσπασμα από ένα έργο της Αγκάθα Κρίστι: «Αυτός είναι ο ένοχος! Μια ώρα με έχετε έξω να περιμένω. Αυτός είναι ο ένοχος κι εσείς έχετε ενοχοποιήσει όλους τους άλλους ανθρώπους!» Μου λέει: «Πόσο θα κάνεις να το μάθεις;» «Τρία λεπτά» «Για παιξ' το!» Λέω: «Με συγχωρείτε, πριν το παίξω, μπορείτε να μου πείτε αν στο έργο αυτός που λέω είναι ο πραγματικός ένοχος;» Γέλασαν όλοι. «Αυτή θα διορθώσει και την

ΕΙΜΑΙ
ΓΙΑΤΡΟΣ,
ΕΙΜΑΙ ΣΤΗ
ΝΕΑ ΜΑΚΡΗ
ΚΑΙ ΕΧΩ
ΑΣΘΕΝΗ ΤΟΝ
ΓΙΩΡΓΟ
ΜΑΡΙΝΟ.
ΑΥΤΗ ΤΗ
ΣΤΙΓΜΗ ΕΙΝΑΙ
ΣΤΟΝ ΔΡΟ-
ΜΟ ΜΕ ΕΝΑ
ΜΠΟΥΚΑΛΙ
ΝΕΡΟ ΚΑΙ
ΘΕΛΕΙ ΝΑ
ΠΕΣΕΙ ΠΑΝΩ
ΣΤΑ ΑΥΤΟΚΙ-
ΝΗΤΑ ΝΑ ΑΥ-
ΤΟΚΤΟΝΗΣΕΙ,
ΕΙΝΑΙ ΣΕ
ΑΣΧΗΜΗ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ,
ΚΑΝΤΕ ΚΑΤΙ!

«ΤΟ ΑΓΟΡΟΚΟΡΙΤΣΟ» ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΞΗ-ΓΗΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΑΛΙΚΗ ΒΟΥΓΙΟΥΚΛΑΚΗ

Η πρώτη μου ταινία ήταν «Το αγοροκόριτσο». Ήταν να την παίξει η Αλίκη Βουγιουκλάκη, αλλά προτίμησε να παίξει στη «Μουσίτσα». Είχαν μείνει χωρίς πρωταγωνίστρια. Τότε με πρόσεξαν, ήμουν εγώ πραγματικό αγοροκόριτσο, με είδε ο Αντρέας Μπάρκουλης και του άρεσα. Έπαιξα μαζί του, το έργο είχε επιτυχία, έπαιξα και σε άλλες ταινίες, με έβαζαν στα εξώφυλλα των περιοδικών, έγινα πολύ γνωστή. Μια μέρα με ρωτάει ένας δημοσιογράφος: «Την Αλίκη Βουγιουκλάκη την ξέρετε;» «Όχι, δεν την ξέρω» του απάντησα εννοώντας ότι δεν την γνωρίζω προσωπικά. Ο δημοσιογράφος έγραψε ότι είπα: «Ποια είναι αυτή;» Η Αλίκη το διάβασε και έγινε μπαρούτι. «Δεν φτάνει που της έδωσα την ευκαιρία να παίξει στο “Αγοροκόριτσο”, τώρα λέει πως δεν με ξέρει;», φώναζε έξαλλη.

Μια μέρα, ντύθηκε σαν την Αλίκη, βάφτηκε σαν την Αλίκη και πήγα και της χτύπησα το κουδούνι. Άνοιξε η μητέρα της. «Γεια σας. Είμαι η Άννα Φόνσου, θα ήθελα να δω την Αλίκη» της λέω. «Όπως είσαι, κάνε στροφή και φύγε!», μου απαντάει εχθρικά. Από μέσα η Αλίκη άκουσε τη συζήτηση. «Μαμά, ποιος είναι;» της λέει. «Το αγοροκόριτσο, η Άννα Φόνσου και θέλει να σε δει». «Για πες της να έρθει μέσα». Μόλις με είδε τα έχασε. «Μα εσύ είσαι ίδια εγώ!» μου λέει. Αρχίζω να της εξηγώ πόσο τη λατρεύω, πως ντύνομαι σαν κι αυτήν, πως είναι το είδωλό μου, πως τρελαινομαι για αυτήν, δεν σταμάταγα... Κάποια στιγμή με διεκοψε και μου λέει: «Δεν θέλω άλλο να μου μιλάς, θέλω μόνο

να με αγκαλιάζει!» Και από τότε μείναμε φίλες, μέχρι το τέλος.

○ ΤΙ ΕΙΠΕ Ο ΦΕΝΤΕΡΙΚΟ ΦΕΛΙΝΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΘΑΝΑΣΗ ΒΕΓΓΟ

Αλλά ο φίλος της ζωής μου ήταν ο Θανάσης Βέγγος. Ο Θανάσης με αγαπούσε τόσο πολύ που όταν ήταν να κάνει ταινία με τον Φίνο, του έλεγε: «Αν δεν παίζει η Αννούλα, εγώ δεν την κάνω την ταινία!» Ο Φίνος δεν με ήθελε – δεν με συμπαθούσε, δεν ήθελε να έχει γκρίνιες από την Αλίκη; Δεν ξέρω γιατί, πάντως δεν με έπαιρνε στις ταινίες του. Και τη μοναδική φορά που έπαιξα σε ταινία της Φίνος Φίλμ, στο «Βιετνάμ», ήταν γιατί το ζήτησε ο Βέγγος. Θα ήθελα να είχα παίξει και στο θέατρο μαζί του, τον αγαπούσα τόσο πολύ, τον θαύμαζα, ήταν τόσο σπουδαίος κωμικός! Μια φορά ήμουν στη Ρώμη με τον Σπύρο Φωκά και συναντήσαμε τον Φελίνο. Εμένα μου κόπηκαν τα πόδια, ο Σπύρος άρχισε να του λέει πως είναι πρωταγωνιστής στην Ελλάδα, πως έχει μεγάλη επιτυχία και τον θαυμάζουν στο εξωτερικό. Τότε του λέει ο Φελίνο: «Εγώ έναν ηθοποιό θαυμάζω στην Ελλάδα και είναι ο σπουδαιότερος κωμικός που έχω δει. Λέγεται Βέγγος, Βέγγας, δεν θυμάμαι καλά το όνομα». Όταν γύρισα τα είπα στον Θανάση. «Αντε» του λέω «ετοιμάσου να πάμε στην Ιταλία να κάνουμε ταινία με τον Φελίνο». «Απαπαπα! Εγώ δεν φεύγω από την Ελλάδα! Πού θα αφήσω τη γυναίκα μου την Ασημίνα;»

○ 20 ΧΡΟΝΙΑ ΠΑΡΕΞΗΓΗΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΝΤΙΝΟ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟ

Ο πρώτος άντρας που γνώρισα ερωτικά ήταν ο Ανδρέας Μπάρκουλης. Ήμουν 16 χρονών, είχε τα διπλάσια χρόνια από εμένα, ήταν όμορφος, ευγενικός, περιποιητικός. Πάντοτε άφραγκος και πάντα διατεθειμένος να σου χαρίσει τον κόσμο όλο. Και πώς τα φέρνει η ζωή; Τα τελευταία του χρόνια τα έζησε στο Σπίτι του Ηθοποιού που είχα ήδη φτιάξει! Μετά ήταν ο Ντίνος Ηλιόπουλος. Τον αγάπησα πολύ τον Ντίνο και με αγάπησε κι αυτός. Στην καθημερινή ζωή του ήταν όπως και στις ταινίες: πανέξυπνος, παιχνιδιάρης, αστείος. Με έκανε να γελάω συνέχεια. Ο Ντίνος με έκανε πρωταγωνίστρια στο θέατρο και μου έμαθε πολλά μυστικά της δουλειάς. Όμως έγινε κάτι που τον θύμωσε και έκανε να μου μιλήσει 20 χρόνια.

Παίζαμε στο θέατρο Βεάκν που το είχε ο Κώστας Παλτόγλου. Εγώ ήμουν 19, εκείνος 23, όμορφος άντρας – τον ερωτεύτηκα κεραυνοβόλα. Τα φτιάξαμε, αλλά δεν μου άρεσε που είχα παράλληλη σχέση με τον Ντίνο. Του το είπα και αυτός, για να μην υπάρχει ο Ντίνος στη μέση, έκλεισε το θέατρο Βεάκν! Αποζημίωσε βέβαια τους ηθοποιούς, αλλά ο Ντίνος, όταν έμαθε ότι όλο αυτό έγινε γιατί είχα σχέση με τον Παλτόγλου, έκανε να μου μιλήσει 20 χρόνια. Και κάποια στιγμή μετά, αφού πια είχε παντρευτεί, εγώ είχα χωρίσει και ξαναπαντρευτεί, τον έπασα και του λέω: «Μα είναι δυνατόν εμείς να μη μιλήσουμε;» Γελάσαμε κι οι δύο και από τότε ξαναγίναμε φίλοι. Τον λάρτρεα τον Ντίνο, αλλά και αυτός με αγαπούσε τόσο που όταν πέθανε, άφησε ένα καρτί που έλεγε να πάμε όλοι στην κηδεία του ντυμένοι στα λευκά, να εκφωνήσω μόνο εγώ τον επικήδειο, να βάλουν στον τάφο του την παιδική του μπάλα και πάνω στο μνήμα να γράψουν: «Συγγνώμη, κυρίες μου, που δεν μπορώ να σηκωθώ!» Όπως και έγινε.

○ ΠΩΣ Ο ΜΑΝΟΣ ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ «ΔΩΡΟΔΟΚΗΘΗΚΕ» ΜΕ ΚΟΚ

Παρ' όλο που είχα κάνει 67 ταινίες και ήμουν γνωστή, δεν έκανα ποτέ μου τουρνέ, αντίθετα έφτιαξα ένα θεατρικό οργανισμό, το Προσκήνιο, με διευθυντή τον Αλέξη Σολωμό. Είναι κάτι για το οποίο είμαι περήφανη γιατί το σκέφτηκα και το έκανα, όπως όλα τα πράγματα στη ζωή μου, μοναχή μου. Ο Αλέξης Σολωμός ήταν σκηνοθέτης



στο Εθνικό, τον πήραμε, πήραμε και τον Αιμίλιο Χουρμούζιο καλλιτεχνικό διευθυντή, πήραμε τον ζωγράφο Γιάννη Μόραλη. Μας έλειπε ένας μουσικός. Ήθελα τον Μάνο Χατζιδάκι. Μου είπαν πως είναι πολύ δύσκολο, τον πήρα τηλεφώνω, μου λέει: «Δεν με ενδιαφέρει». Αλλά εγώ είμαι πολύ πεισματάρα, δεν το βάζω εύκολα κάτω. Μαθαίνω ότι έτρωγε στον Μαγεμένο Αυλό και ότι του άρεσαν τα κοκ. Πήγαινα λοιπόν κάθε μέρα, καθόμουν στο διπλανό τραπέζι και όταν έφευγα άφωνα το κουτί με τα γλυκά και έλεγα στο γκαρσόνι: «Αυτά είναι για τον κύριο Χατζιδάκι». Μια δυο τρεις, ο Χατζιδάκις με κάλεσε στο τραπέζι του. «Ελπίζω τα κοκ που αφήνεις να είναι φρέσκα!» μου λέει, «Τι θέλεις από μένα;» Του εξήγησα ότι είχα κάνει το Προσκήνιο, ότι ο άντρας μου είναι ο επιχειρηματίας του θεάτρου, ότι είχαμε κλείσει τους καλύτερους συνεργάτες και θέλαμε κι αυτόν για να μας γράψει τη μουσική. «Θα στη γράψω» μου λέει, «γιατί είσαι τολμηρή και επιμονή». «Για τα χρήματα όμως θα πρέπει να συνηνοθηθείτε με τον άντρα μου» του λέω. «Οχι» μου απαντάει, «τη μουσική θα σου τη γράψω δωρεάν. Γιατί αν ζητήσω αμοιβή, ο άντρας σου, όσο πλούσιος και να είναι, δεν θα μπορεί να με πληρώσει». Έτσι, μου έκανε τη μουσική δωρεάν και εκεί τραγούδησα σε πρώτη εκτέλεση το τραγούδι «Στην οδό του Φλαμαντώ».

○ ΤΡΕΙΣ ΑΝΤΡΕΣ, ΤΡΕΙΣ ΓΑΜΟΙ ΚΑΙ ΤΡΕΙΣ ΧΩΡΙΣΜΟΙ

Έτσι περνούσε ο καιρός... έκανα τρεις γάμους, χώρισα και με τους τρεις, για να πούμε την αλήθεια δεν είμαι ο τύπος της νοικοκυράς που θα αφοσιωθεί στο σπίτι της, στα παιδιά της και στον άντρα της. Μπορώ να πλένω, να σφουγγαρίζω, να καθαρίζω, και τα κάνω όλα αυτά στο Σπίτι του Ηθοποιού, αλλά τα κάνω επειδή το θέλω εγώ, όχι γιατί πρέπει. Παιδιά δεν ήθελα και όσο και να αγαπούσα τους άντρες μου, δεν τους ήθελα συνέχεια στα πόδια μου. Ήταν όλοι επιστήμονες, καλλιτέχνες, επιχειρηματίες και, εκτός από τον Τάκη Μπουγά, ήταν πολύ πλούσιοι. Δεν τους παντρεύτηκα γι' αυτό, ούτε έκανα ποτέ σχέση για τα χρήματα. Τους αγάπησα. Αγάπησα τον Σωκράτη, αγάπησα τον Κώστα, αγάπησα τον Νίκο, αγάπησα τον Τάκη και όλους τους άλλους που γνώρισα, αλλά μόνο με τον Μπουγά τα βρήκαμε. «Κοίτα» του λέω, «εσύ είσαι μουσικός, μπορεί να γυρνάς στις 3 τα ξημερώματα και εγώ θα πρέπει να ξυπνήσω». Έχω ένα σπίτι στην Πλάκα, θα στο φτιάξω και θα μένεις εκεί». Φυσικά όταν δεν δούλευε ή τα μεσημέρια για να φάμε, βρισκόμασταν. Ήταν πολύ ωραίος ο δεσμός με τον Τάκη, ήταν αυτό ακριβώς που ήθελα να ζω με έναν άντρα. Δεν ήθελε κι αυτός να κάνουμε παιδιά και ήθελε πάθος στη σχέση μας. Μου στοίχισε πολύ ο θάνατός του. Δεν πρόκειται να τον ξεχάσω ποτέ. Λένε πολλοί πως ο Μπουγάς το τραγούδι «Αννα» το έγραψε για μένα. Δεν είναι αλήθεια, το έγραψε για μια άλλη Άννα που είχε αγαπήσει. Για μένα έγραψε το «Ετοιμάζω ταξίδι μοναχά για πάρτη σου». Πόσο θα ήθελα να ζούσε, για να με ακούσει τώρα να τραγουδάω το «Μοναχή μου παλεύω»!

○ ΠΩΣ ΕΓΙΝΕ ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΗΘΟΠΟΙΟΥ

Το Σπίτι του Ηθοποιού το έκανα από ένα τυχαίο περιστατικό. Ήμουν στο Κολωνάκι και συνάντησα έναν ηθοποιό, τον Κώστα Σαντοριναίο. «Τι κάνεις; Πώς περνάς;» τον ρωτάω. «Έχω έρθει να πληρώσω έναν λογαριασμό». «Να σε πάω σπίτι σου;» Εμενε στον Βοτανικό. Είχα μια Τζάγκουαρ τότε, τον πάω σπίτι του, μια χαρά σπίτι ήταν, αλλά μεγάλο για έναν μοναδικό άνθρωπο. «Και τι κάνεις, βρε Κώστα μου, όλη την ημέρα σε αυτό το σπίτι;» Μου έδειξε το τηλέφωνο. «Το βλέπεις; Όλη μέρα περιμένω να χτυπήσει και δεν με παίρνει κανένας. Βρε, Άννα μου, εσύ που είσαι δραστήρια, γιατί δεν φτιάχνεις ένα μαγαζί, ένα καφενείο, να συναντιόμαστε εμείς οι συνταξιούχοι ηθοποιοί;» μου λέει. Μέχρι να επιστρέψω στο Κολωνάκι τα λόγια του τριγύριζαν στο μυαλό μου. Συναντάω την αδελφή μου: «Σκέφτομαι να φτιάξω ένα καφενείο που να μαζεύονται οι ηθοποιοί» της λέω. «Και γιατί να φτιάξεις καφενείο;» μου λέει η αδελφή μου. «Θα

φτιάξεις το Σπίτι του Ηθοποιού. Θα πάρεις ένα μεγάλο σπίτι, θα το χωρίσεις σε δωμάτια, να έρχονται να τρώνε και να κοιμούνται οι άποροι ηθοποιοί. Θα βάλεις λεφτά εσύ, θα σε βοηθήσει και το κράτος και θα το κάνεις». Έτσι ξεκίνησε η περιπέτεια. Είχα μια μπουτίκ, την πούλησα, πρόσφεραν και όλοι οι ηθοποιοί και με τα χρήματα κάναμε Σωματείο. Ο τότε δήμαρχος Δημήτρης Αβραμόπουλος μας έδωσε ένα ακίνητο τέρμα Πατησίων, έγιναν τα εγκαίνια, άρχισαν οι εργασίες και μετά από 4 χρόνια μας λένε: «Δεν μπορείτε να συνεχίσετε, διαφωνεί η γειτονιά». Στο μεταξύ ο Νιάρχος μας είχε στείλει μια επιταγή 70.000.000 δραχμές, την οποία όμως δεν μπορούσαμε να εισπράξουμε γιατί είμαστε σωματείο. Αν ήμασταν ίδρυμα θα μπορούσαμε. Τα είχα μάθει όλα τα οικονομικά – 6 μήνες έκανα λογιστικά για να ξέρω τι μου γίνεται. «Και ποιος μπορεί να μας κάνει ίδρυμα;» ρωτάω. «Μόνο ο Πρόεδρος της κυβερνήσεως». Τότε ήταν ο Κωστής Στεφανόπουλος. Πάω στο Προεδρικό Μέγαρο, λέω: «Έχω ραντεβού με τον κύριο Στεφανόπουλο». Με κοιτάει παραξενεμένη η γραμματέας: «Μια στιγμή» μου λέει, παίρνει τηλέφωνο. «Ο Πρόεδρος είπε να περάσετε». Ανεβαίνω στον δεύτερο όροφο, με υποδέχεται ο Στεφανόπουλος με ανοιχτές αγκάλες: «Φονσάκι!» μου λέει, «Τι ευχάριστη έκπληξη! Είμαι θαυμαστής σου, σε έχω δει και στο θέατρο, τι μπορώ να κάνω για σένα;». Του εξηγώ την κατάσταση. «Μπορώ να βοηθήσω αλλά πρέπει να έχεις εγγυητική επιστολή 40.000.000 δραχμές. Έχεις;» «Έχω!» του λέω ψέματα, «Αύριο θα τη φέρω». Παίρνω έναν φίλο μου πολύ πλούσιο και μου έδωσε την εγγυητική επιστολή. Υπογράφει ο Στεφανόπουλος το διάταγμα και το στέλνουν στη Βουλή για επικύρωση. Περιμένα μία, περίμενα δύο, την τρίτη μέρα πάω στη Βουλή και βρίσκω τον υπεύθυνο. «Ναι, μας έστειλε ο Πρόεδρος το διάταγμα, κάπου εδώ θα είναι», και μου δείχνει μια στοιβα χαρτιά. Βλέπω πως το δικό μας ήταν τελευταίο. «Αχ» λέω στον υπάλληλο, «με έπιασε μια χαλάδα. Μήπως μπορείτε να μου φέρετε ένα ποτήρι νερό;» Πάει αυτός να φέρει το νερό, βγάζω το διάταγμα από τη στοιβα και το βάζω πάνω πάνω. Την επομένη είχε υπογραφεί και το Σπίτι του Ηθοποιού έγινε επίσημα μια ίδρυμα!

Είναι πολύ δύσκολη η διαχείρισή του, κάθε μέρα ψάχνουμε για σπόνσορες, για χορηγούς, για δωρεές, σχεδόν ζητιανεύουμε για να καλύψουμε τα έξοδά μας. Το κράτος μας βοηθάει τα 3 τελευταία χρόνια. Ήρθε μια μέρα η υπουργός Πολιτισμού, η κ. Μενδώνη, είδε το έργο που έχει γίνει και μας δίνει κάθε χρόνο ένα επίδομα. Αυτό όμως που με κάνει περήφανη είναι ότι επηρεάσαμε και άλλους και έτσι υπάρχει τώρα Σπίτι του Ηθοποιού στη Ρουμανία και στην Ισπανία. Στην Ισπανία, μάλιστα, γραμματέας είναι ο Αντόνιο Μπαντέρας, ο οποίος θα έρθει στα εγκαίνια της καινούργιας μας πτέρυγας!

Έχω πολλά σχέδια για το Σπίτι του Ηθοποιού, έχω σχέδια για παραστάσεις, έχω σχέδια για τη θεατρική ομάδα που έχουμε φτιάξει με τα ΑΜΕΑ, έχω σχέδια για τους νέους ηθοποιούς που έρχονται από την επαρχία και δεν έχουν κάπου να μείνουν. Κάθε μέρα μαζί με τους αγαπημένους συνεργάτες μου, την Άντα Αγοραστου και τον Δημήτρη Μανιάτη, μοιράζουμε γεύματα σε ανθρώπους που είναι κατάκοιτοι ή άποροι. Όλη την ημέρα τρέχω στις τράπεζες, στα διοικητικά συμβούλια, στα υπουργεία. Αυτά με κρατούν ζωντανή και δημιουργική. Η Κυριακή, που δεν έχω δουλειές, είναι η χειρότερη μου μέρα!

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ ΜΑΡΙΝΟ

Στο Σπίτι του Ηθοποιού έχουν μείνει κατά διαστήματα γνωστοί ηθοποιοί. Ποτέ δεν δημιουργήθηκε κανένα πρόβλημα. Όμως επειδή μερικοί είπαν πως εκμεταλλεύτηκα τον Γιώργο Μαρίνο, θα ήθελα εδώ να φέρω την αληθινή ιστορία χωρίς φόβο και πάθος. Είχα πρεμιέρα σε ένα έργο που το αγαπώ πολύ, «Ο Μανώλης». Το μεσημέρι μου τηλεφωνεί στο Σπίτι του Ηθοποιού μια κυρία και μου λέει: «Είμαι γιατρός, είμαι στη Νέα Μάκρη και έχω ασθενή τον Γιώργο Μαρίνο. Αυτή τη στιγμή είναι στον δρόμο με ένα μπουκάλι νερό και θέλει



να πέσει πάνω στα αυτοκίνητα να αυτοκτονήσει. Είναι σε άσχημη κατάσταση, κάντε κάτι!» Της λέω «κυρία μου, είστε σίγουρη ότι είναι ο Γιώργος Μαρίνος;» «Ναι» μου λέει, «αυτό είναι το τηλέφωνό μου και αυτό είναι το όνομά μου. Ελάτε να τον πάρετε». Λέω «δεν μπορώ να έρθω, σήμερα έχω πρεμιέρα, μήπως να τηλεφωνήσετε σε κάποιον φίλο του;» Μου λέει «τηλεφωνώ και δεν βρίσκω κανένα». Σκέφτομαι ότι μπορεί να έχει μεγάλη ανάγκη, παίρνω μια φίλη μου και ξεκινάμε για το Νέο Βουτζά. Φτάνουμε, συναντώ αυτήν την κυρία, πάμε έξω το σπίτι του Γιώργου, ήταν κλειδωμένο. Φωνάζω: «Κύριε Μαρίνο, κύριε Μαρίνο!» Καμία απάντηση. Παίρνω τηλέφωνο την αστυνομία, λέω: «Πρέπει να ανοίξετε το σπίτι, η κυρία εδώ είναι γιατρός και ο κύριος Μαρίνος μπορεί να βρίσκεται σε κίνδυνο».

Πράγματι η αστυνομία άνοιξε την πόρτα, μπήκα μέσα, άρχισα να τον φωνάζω πάλι. Ήρθαν κάτι σκυλιά και γάβγιζαν, τους λέω: «Ουσ! Φύγετε από εδώ», οπότε ακούω από κάτω τη φωνή του Μαρίνου, «δεν μιλάνε ελληνικά τα σκυλιά!» Λέω «το ουστ πρέπει να το ξέρουν, είναι διεθνές!» Είχα και τα νεύρα μου, κατεβαίνω έναν όροφο και τον βλέπω κούκλο, αδυνατισμένο, φορούσε μια μπαντάνα στο κεφάλι και ήταν λίγο σαν χαμένος. Μου λέει «ποια είσαι;». Λέω «Η Άννα Φόνσου». «Αχ, βρε Άννα μου, συγγνώμη που δεν σε γνώρισα, είμαι ζαλισμένος, δεν μπορώ να αναπνεύσω». Λέω «να φωνάξουμε το Πρώτων Βοηθειών». Φωνάζουμε το Πρώτων Βοηθειών, τον πάνε στον Ευαγγελισμό που εφημέρευε, τον βάζουν στην εντατική γιατί είχε πάθει έμφραγμα – η ώρα ήταν 6, στις 8 είχα πρεμιέρα. Αφήνω τη φίλη μου και φεύγω σαν την τρελή.

Τελείωσε η παράσταση, πάω ξανά στον Ευαγγελισμό. «Καλά που ήρθατε. Έχει αναστατώσει την εντατική και θέλει να φύγει. Λέει πως έχει ιδιωτική ασφάλιση στο Υγεία». Παίρνω την ασφαλιστική εταιρεία και ρωτάω: «Έχει ασφάλιση. Ερχόμαστε να τον παραλάβουμε». Έρχονται. Ο Γιώργος έλεγε «δεν πάω πουθενά αν δεν έρθει και η κυρία Φόνσου μαζί». Παίρνω τη φίλη μου, τους ακολουθούμε στο Υγεία, τον βάζουν στην εντατική, ήταν και χειρουργός ο Παττακός εκεί: «Μην ανησυχείτε, αύριο θα του κάνω μπαλονάκι». Μου λέει ο Γιώργος «θέλω να τηλεφωνήσω στους φίλους μου». Τους πήρα όλους, όλους όσους μου είπε, οι μισοί είπαν «καλά» και οι άλλοι μισοί δεν απάντησαν, εκτός από τον κύριο Βασίλη, που τον έχει ο Γιώργος 40 χρόνια στο σπίτι του, του έχει

βαφτίσει το παιδί, είναι ο πιο κοντινός του άνθρωπος. Ήρθε αμέσως, ήταν ανήσυχος, μου λέει «τι θα κάνουμε;» Λέω «υπομονή μέχρι αύριο που θα του κάνει ο Παττακός το μπαλονάκι». Πράγματι την άλλη μέρα έκανε μπαλονάκι, όλα πήγαν καλά, έπρεπε να μείνει λίγες μέρες για να συνέλθει. Η μόνη που ήρθε να τον δει ήταν η Δανδουλάκη. Τέλος πάντων. Ξαφνικά μου τηλεφωνούν από την ασφαλιστική και μου λένε «πρέπει να τον πάρετε από εκεί γιατί μας χρωστάει λεφτά». Λέω «πόσα λεφτά είναι;» Μου λένε «27.000 ευρώ» Αμάν! Ο Βασίλης τότε μου λέει «εγώ είμαι φτωχός άνθρωπος, δεν έχω τόσα λεφτά, αλλά ξέρω ότι ο Γιώργος περιμένει κάτι λεφτά, μήπως μπορείτε να τα πληρώσετε εσείς και να σας τα επιστρέψει;» Λέω «καλά, θα τα πληρώσω εγώ». Τα πλήρωσα και πράγματι, μετά από λίγες μέρες, ο Γιώργος μου τα έδωσε πίσω.

Όταν βγήκαμε από το νοσοκομείο μου λέει «Και τώρα εγώ πού θα πάω;» «Να σας πάω στο σπίτι σας». «Α, εγώ δεν θέλω να πάω σπίτι μου, θέλω να έρθω στο Σπίτι του Ηθοποιού». Όμως ο κανονισμός λέει ότι στο Σπίτι δεν μπορούν να μείνουν όσοι έχουν χρήματα και περιουσία, πρέπει να είναι άποροι. Τι να έκανα όμως; Τον φιλοξένησα περίπου έναν μήνα, ήταν ήσυχος, δεν έβλεπε κόσμο, μόνο εμένα και τον κύριο Βασίλη. Μια μέρα μου λέει «Δεν θέλω να καταχραστώ τη φιλοξενία σου, θα φύγω, θα πάω σε ένα ίδρυμα που έχει φτιάξει η κυρία Λάτση. Ήρθε και τον πήρε ο κύριος Φασουλής. Την άλλη μέρα μου τηλεφώνησε από το ίδρυμα. «Αγάπη μου, εδώ είναι καταπληκτικά! Έχει πισίνα, κήπο, υπέροχα δωμάτια. Να έρθεις οπωσδήποτε να με επισκεφτείς!» Μετά από λίγες μέρες μου ξανατηλεφωνεί. «Θα φύγω από εδώ. Θα πάω στο σπίτι του Βασίλη. Μη με πάρεις εσύ τηλέφωνο, άμα είναι θα σε πάρω εγώ!» Όμως για να σου ανταποδώσω τη φιλοξενία θα χαρίσω στο Σπίτι του Ηθοποιού όλα τα κοστούμια από τις παραστάσεις μου». Και πραγματικά τα έστειλε και τα έχουμε τώρα στο βεστιάριο.

Έτσι ο Μαρίνος μένει τώρα με την οικογένεια του κυρίου Βασίλη, τον περιποιούνται εκεί, τον βγάζουν βόλτες, τον φροντίζουν, από ό,τι μαθαίνω είναι καλά και στην υγεία του και στα μυαλά του, αλλά έχει επιλέξει να μη βλέπει ανθρώπους. Είναι δικαίωμά του και το σέβομαι. Κάθε άνθρωπος, αλλά ιδιαίτερα ένας μεγάλος καλλιτέχνης σαν τον Γιώργο Μαρίνο, έχει δικαίωμα να ζήσει όπως θέλει.

ΟΙ ΕΡΩΤΙΚΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ ΚΑΙ Ο ΑΛΕΞΗΣ ΜΙΝΩΤΗΣ

Όλοι μιλάνε για τις ερωτικές ταινίες. Χαίρομαι που τις θυμούνται μετά από τόσα χρόνια, αλλά εγώ ερωτικές σκηνές έχω γυρίσει, πορνό δεν γύρισα ποτέ μου. Τις είχαν ντουμπλάρει. Αφού, να φανταστείτε, σε μια από αυτές με ντουμπλάρει μια κοντρίν με μαύρα μαλλιά. Αν είναι δυνατόν! Τους πήγα στα δικαστήρια, δικαιώθηκα και οι ταινίες αποσύρθηκαν. Δεν είχαν ντουμπλάρει μόνο εμένα, αλλά και άλλους γνωστούς ηθοποιούς. Εγώ, έχω τέτοιο χαρακτήρα, που όταν θέλω να κάνω ερωτική ταινία έκανα το «Κορίτσι και το άλογο», την οποία θεωρώ μια από τις καλύτερες ταινίες μου. Είναι διασκευή του θεατρικού «Πόθοι κάτω απ' τις λεύκες» του Ο' Νηλ. Και για να παίξει ο Γιάννης Αργύρης, που ήταν εκείνη την εποχή στο Εθνικό Θέατρο, το σενάριο το είχε εγγραφεί ο ίδιος ο Αλέξης Μινωτής. Αλλά πόσοι ξέρουν τι μεγάλος θεατράνθρωπος ήταν ο Αλέξης Μινωτής; Τι μεγάλοι ηθοποιοί ήταν η κυρία Κατερίνα, ο Ροντήρης, η Έλλη Λαμπέτη, ο Θανάσης Βέγγος και τόσοι άλλοι; Αυτά θέλω να μάθουν οι νέοι ηθοποιοί. Όχι πως κατόρθωσα να καθαλώ το άλογο δίχως σέλα στο «Κορίτσι και το άλογο!» Μια και το έφερε όμως η κουβέντα, τόσα χρόνια με τον γάιδαρο μου χωρίς σέλα πήγαινα, είχα συνηθίσει. Κι αν έχω να δώσω ένα δίδαγμα ζωής είναι αυτό: Πρέπει πρώτα να συνηθίσεις να πηγαίνεις με τον γάιδαρο και ύστερα να πας στον ιππικό όμιλο! **A**

Ευχαριστούμε τον Δημήτρη Μανιάτη που μας παραχώρησε τις φωτογραφίες από το αρχείο της Άννας Φόνσου.

ΠΗΓΑΙΝΑ
ΣΤΟΝ
ΠΑΤΕΡΑ
ΤΟΥ ΤΟΛΗ
ΒΟΣΚΟΠΟΥ-
ΛΟΥ,
Ο ΟΠΟΙΟΣ
ΗΤΑΝ
ΜΕΓΑΛΟΜΑ-
ΝΑΒΗΣ, ΜΟΥ
ΕΔΙΝΕ ΔΙΑ-
ΦΟΡΑ ΠΡΑΓ-
ΜΑΤΑ ΚΑΙ
ΜΟΥ ΕΛΕΓΕ:
“ΑΝΝΟΥΛΑ,
ΑΜΑ ΤΑ ΠΟΥ-
ΛΗΣΕΙΣ ΘΑ
ΜΟΥ ΔΩΣΕΙΣ
ΤΑ ΛΕΦΤΑ,
ΑΜΑ ΔΕΝ ΤΑ
ΠΟΥΛΗΣΕΙΣ
ΕΓΩ ΔΕΝ ΘΕ-
ΛΩ ΛΕΦΤΑ”

CITY GUIDE



Στο εικαστικό «Στερέωμα» της Χριστιάνας Σούλου

23 νέα έργα της γνωστής ζωγράφου παρουσιάζονται στην γκαλερί Bernier Eliades

Της ΙΩΑΝΝΑΣ ΓΚΟΜΟΥΖΑ

Με γραμμή λεπτοφυή αποτυπώνει στο χαρτί ανθρώπινες φιγούρες, ζώα και άλλα στοιχεία, επιδιώκοντας να μιλήσει για την απουσία, τη βία, το κακό, τον έρωτα, τη σαγήνη, τον θάνατο. Η Λώρα Χόπμαν, διευθύντρια στο Drawing Centre της Νέας Υόρκης, σημειώνει πως «στα έργα της Χριστιάνας Σούλου ο μύθος και η ακραία υποκειμενικότητα συναντιούνται σε εικόνες που λειτουργούν ως μέρος του μαγικού, ως τελετουργικές επωδοί».

Από τις 12 Ιανουαρίου η καλλιτέχνης διαμορφώνει στη γνωστή γκαλερί του Θεσσαίου μία διάταξη αποτελούμενη από 23 νέα έργα, μέρος των οποίων βασίζεται στα σχέδια της προηγούμενης σειράς της με τίτλο «Water» και συμπληρώνεται από μια επιλογή σχεδίων της ενότητας «Φανταστικά Όνια - μετά τον Borges». Κοινός παρονομαστής είναι το ζήτημα της σχέσης κίνησης - έμφυξης μορφής. Ο τίτλος της έκθεσης «Στερέωμα» προκύπτει από την απόσταση που παίρνει η καλλιτέχνη από κάθε αναπαραστατική αφήγηση για να φτάσει σε μια αλήθεια που δεν διαδραματίζεται μέσα στον χρόνο, αλλά σε μια στιγμή που ξεφεύγει από κάθε διάρκεια.

INFO Γκαλερί Bernier/Eliades: Επταχάλκου 11, Θεσσαίο, 2103413935

Εγκαίνια: 12 Ιανουαρίου στις 18:00-21:00 - Διάρκεια έκθεσης έως 29 Φεβρουαρίου



ΕΠΙΛΟΓΕΣ

Μη χάσετε αυτή την εβδομάδα



1 Το... φούτερ της Laura Jane Grace

Υποψήφια για EMMY, συγγραφέας, ΛΟΑΤΚΙ+ ακτιβίστρια, η επικεφαλής της πανκ ροκ μπάντας **Against Me!** έρχεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα με τον νέο της δίσκο «*Dysphoria Hoodie*». Όπως εξηγεί η ίδια: «*Πρόκειται για ένα τραγούδι σχετικά με τη δυσφορία φύλου και το αγαπημένο σου φούτερ με κουκούλα. Είναι το φούτερ που φοράς όταν αισθάνεσαι άσχημα και σε καταλαμβάνει η δυσφορία και δεν θέλεις οι άλλοι να μαντέψουν το φύλο σου. Θέλεις να κρύψεις τον σωματότυπό σου, να κρύψεις το κεφάλι σου, να εξαφανιστείς, όσο αυτό είναι δυνατόν*».

Στέγη Ιδρύματος Ωνάση, 13 Ιανουαρίου στις 21:00

©BELLA PETERSON

12

Θέατρο, συναυλίες, εκθέσεις. Πολιτιστικές προτάσεις που μας εντριγκάρουν αυτό το επταήμερο

Της ΙΩΑΝΝΑΣ ΓΚΟΜΟΥΖΑ



2 Μπίρμπα και Σερβετάλης στην «Καρδιά του σκύλου»

Με το σατιρικό έργο του Μιχαήλ Μπουλγκάκοφ επιστρέφει στη δράση το ιδιοσυγκρασιακό θεατρικό δίδυμο, μετά τα επιδαύρια «*Βατράχια*» τους. Στο μεταίχμιο επιστημονικής φαντασίας και ρεαλισμού, η ιστορία θίγει θέματα που αφορούν στη φύση και στην ατομική ταυτότητα, καθώς δύο επιστήμονες επιχειρούν να δημιουργήσουν ένα νέο μοντέλο ανθρώπου, αλλά το πείραμά τους δεν έχει την αναμενόμενη έκβαση.

Θέατρο Κιβωτός, από 11 Ιανουαρίου

3 Το «Ρεμπέτικο» 40 χρόνια μετά

Μετά το διπλό sold out στο Ηρώδειο, ο Σταύρος Ξαρχάκος μετατρέπει σε ρεμπέτικο πάλκο τη σκηνή της Αίθουσας Αλεξάνδρα Τριάντη στο Μέγαρο. «*Καίγομαι*», «*Μάνα μου Ελλάς*», «*Το δίχτυ*», «*Το πρακτορείο*», «*Στου Θώμα*», «*Στης πίκρας τα ξερόνησα*»: τα αγαπημένα τραγούδια του που σφράγισαν τη θρυλική ταινία του Κώστα Φέρρη θα ερμηνεύσουν η ορχήστρα του, η Ηρώ Σαΐα, ο Ζαχαρίας Καρούνης και οι ψάλτες Θανάσης Ανδρεάδης και Χάρης Τρασάνης.

Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, 17 & 18 Ιανουαρίου στις 20:00

4 Η Ιοκάστη Γιουξουάν στη χώρα της κλιμακτηρίου

Πρεμιέρα για το νέο μονόλογο της Κικής Μαυρίδου, που σκηνοθετεί η Βάνα Πεφάνη. Η Αντρία Ράπτη υποδύεται μια γυναίκα που, καθώς πεννταρίζει, αποφασίζει να βγει από τον κοινωνικό κλοιό του καθωσπρεπισμού και να κοιτάξει στα μάτια όσους της είπαν «μη». Να αφηγηθεί γεγονότα που την έκαναν να συνειδητοποιήσει πως οι άλλοι μπορούν να σε σταματήσουν μόνο αν εσύ φροβάσαι να προχωρήσεις.

Πολυχώρος VAULT, από 13 Ιανουαρίου



©MAPITA AMOFTANOU

Για να καταχωριστείτε στους οδηγούς της Α.Υ., στείλτε δελτία Τύπου 2 εβδομάδες πριν από την προγραμματισμένη ημερομηνία. Ταχυδρομικώς στη διεύθυνση Χαρ. Τρικούπη 22, 10679 Αθήνα ή στο fax 210 3617310 ή στο avguide@athensvoice.gr

ΜΗΝ ΤΟ ΣΑΣΕΙΣ

8 Από τις ΗΠΑ στο Μεταξουργείο

Τα δίπολα μεταξύ ατομικού και συλλογικού, υποκειμένου και αντικειμένου, απομόνωσης και ενσωμάτωσης διερευνά στην πρώτη της ατομική στην Ελλάδα η **Lyn Liu**. Στην έκθεση με τίτλο «**Mocking Game**» η Κινέζα εικαστικός, η οποία σπούδασε και ζει στη Νέα Υόρκη, παρουσιάζει εννέα ζεύγη ζωγραφικών έργων δημιουργώντας ένα σύμπαν συμβολισμών και αλλόκοτων εικόνων. Παράλληλα, στο ορειν στούντιο του δεύτερου όροφου της γκαλερί, θα δουλεύει με ζωντανά μοντέλα και θα συναντά το κοινό η ζωγράφος **Ireland Wisdom** από το Λος Άντζελες.

The Breeder, 13 Ιανουαρίου-2 Μαρτίου (εγκαινία στις 18:00-20:00)



© ΠΑΤΡΟΚΛΟΣ ΣΚΑΦΙΔΑΣ

11 Τα απόκοσμα τοπία του Λέοντα Μιχαήλ

Έξι χρόνια από την τελευταία του ατομική έκθεση, ο 44χρονος καλλιτέχνης ξεδιπλώνει τη ζωγραφική του «**Innerland**». Απλώνει λεπτές στρώσεις ακρυλικού χρώματος στην ανεπεξέργαστη και τραχιά επιφάνεια του καμβά και, δίνοντας έμφαση στη διαφάνεια των υλικών του, δημιουργεί φαντασιακά τοπία με μια θαμπή ατμόσφαιρα.

a.antopoulou.art, 13 Ιανουαρίου-10 Φεβρουαρίου (εγκαινία στις 12:00-16:00)

12 Στον «Αιθέρα» του Max Cooper

Εμπνέεται από τη Γενετική και μέσα από τις μουσικές δημιουργίες του προσεγγίζει έννοιες όπως η ανάδυση, η ταυτότητα και το άπειρο. Σε συνεργασία με το **Architecture Social Club**, ο καινοτόμος παραγωγός ηλεκτρονικής μουσικής δημιούργησαν και παρουσιάζουν το «**Aether**», μια τρισδιάστατη εγκατάσταση ηχητικού-οπτικού πεδίου φωτός που επιδιώκει να αναδείξει την ένταση και τα συναισθήματα που προκαλούν θεμελιακές μορφές και ήχοι: κύματα, επιφάνειες, συμμετρικές, σουρεαλιστικά τοπία.

Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, 16 Ιανουαρίου στις 20:30



© KATIE SILVESTER

9 Η Anna B Savage στο Γκάζι

Οι *New York Times* και το *Rolling Stone* έχουν παινέψει τα δύο άλμπουμ που έχει κυκλοφορήσει μέχρι τώρα («**A Common Turn**» και «**in/FLUX**»), ενώ οι *Orbital* μόλις την επέλεξαν να τραγουδήσει στο νέο τους σινγκλ «**Home**». Αυτό το Σάββατο η Λονδρέζα μουσικός της alternative σκηνής τραγουδά για τον έρωτα, την απώλεια και την ανασφάλεια. Διαβάστε στο www.athensvoice.gr όσα μας είπε πριν την πρώτη της συναυλία της στην Αθήνα.

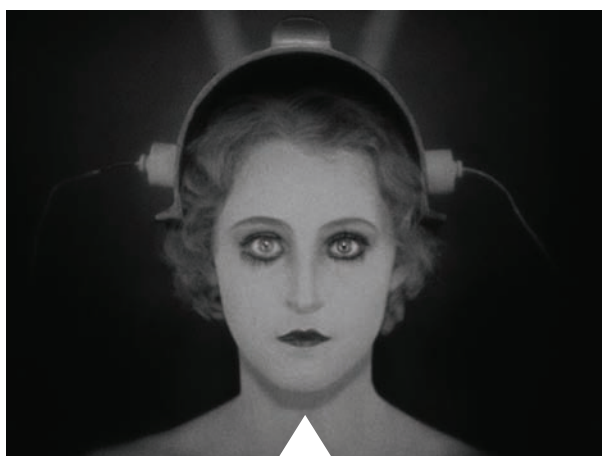
Temple, 13 Ιανουαρίου, στις 21:00



6 Ο Σωτήρης Χατζάκης και «Ο επιστάτης»

«**Η τραγωδία φοράει το σκουφί της κωμωδίας και σας υποδέχεται στο τραινάκι του τρόμου**», δηλώνει ο γνωστός σκηνοθέτης καθώς ετοιμάζεται να μπει στο σύμπαν του Νομπελίστα Χάρολντ Πίντερ, με συνοδοιπόρους τον **Αιμιλιανό Σταματάκη** και τον **Γιώργο Φριντζήλα**. Θα είναι ο πονηρός ήρωας ο οποίος εισβάλλει στη ζωή δυο αδερφιών, που ζουν σ' ένα δωμάτιο αποθήκη, εκμεταλλεύεται τα αδύνατα σημεία τους και παίζει μαζί τους παιχνίδια διάσπασης και συμμαχιών.

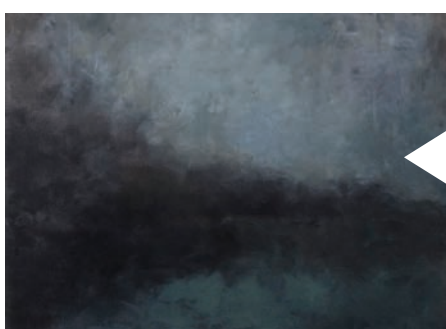
Θέατρο Αργώ - Studio, από 13 Ιανουαρίου

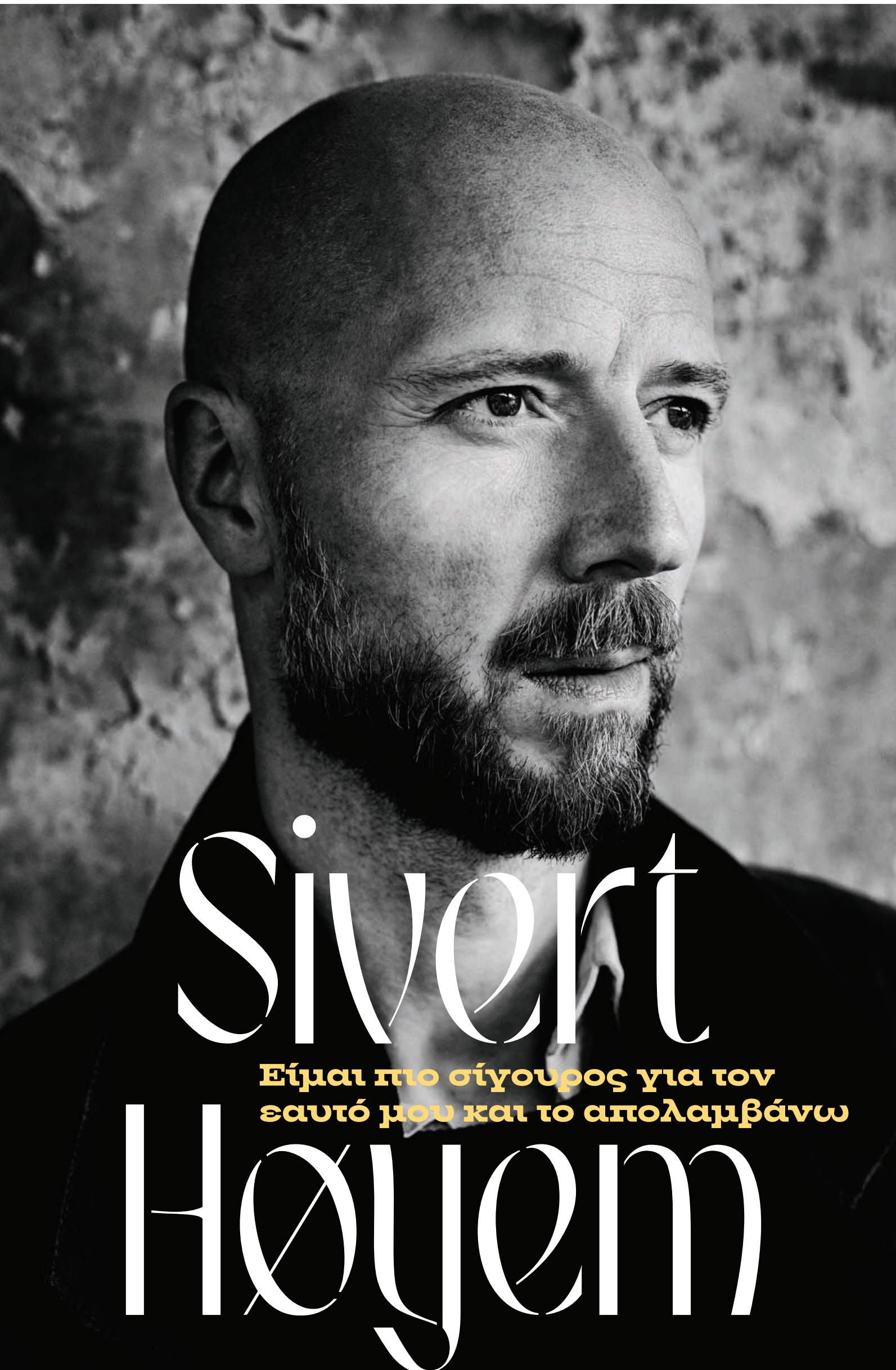


7 «Metropolis» με ζωντανή μουσική

Ένας παράδεισος που απολαμβάνουν λίγοι προνομιούχοι και, στα έγκατα της γης, στρατιές κατάκοπων εργατών που φροντίζουν όλα να λειτουργούν ρολόι στην επιφάνειά της. Τι θα γίνει, όμως, όταν ο γιος του διοικητή της «**Μητρόπολης**» ερωτευθεί την κόρη ενός εργάτη; Το βωβό αριστούργημα του Φριτς Λανγκ προβάλλεται αποκατεστημένο στην ολοκληρωμένη, μη λογοκριμένη εκδοχή του, με τη συνοδεία ζωντανής μουσικής από την **Babylon Orchester Berlin**, υπό την ηγεσία του **Στέφανου Τσιαλιή**.

Ολύμπια - Δημοτικό Μουσικό Θέατρο Μαρία Κάλλας, 16 Ιανουαρίου στις 20:30





Sivert

Είμαι πιο σίγουρος για τον
εαυτό μου και το απολαμβάνω

Høyem

Στον πρώτο συναρπαστικό δίσκο της νέας χρονιάς, ο Sivert Høyem φέρνει πολύ κοντά το indie rock με τη folk μουσική δημιουργώντας τραγούδια για την αυτο-ανακάλυψη, την απώλεια και την αγάπη. Εσωστρέφεια και στίχοι που προέκυψαν έπειτα από ενδοσκόπηση πρωταγωνιστούν στο καθηλωτικό ηχητικό τοπίο που δημιουργούν οι ντελικάτες ακουστικές και οι βαρύτονες κιθάρες σε συνδυασμό με την ατμοσφαιρική ενορχήστρωση. Λίγες ώρες μετά την Πρωτοχρονιά, ο **Sivert Høyem** άνοιξε την κάμερα και την καρδιά του.

— Καλή χρονιά! Έχουν περάσει τρία χρόνια από την τελευταία φορά που συζητήσαμε για το EP «*Roses Of Neurosis*». Έχουν συμβεί τόσα πολλά από τότε και ο νέος χρόνος μάς βρίσκει με μία νέα επερχόμενη προσωπική σας κυκλοφορία, το άλμπουμ «*On An Island*» που θα ξεκινήσει το ταξίδι του στις 26 Ιανουαρίου. Κοιτώντας πίσω στο 2023, τι θα λέγατε και τι περιμένετε από τη χρονιά που μόλις ξεκίνησε;

Είμαι αισιόδοξος για το νέο άλμπουμ και ανυπομονώ να βρεθώ ξανά στον δρόμο. Το 2023 με βρήκε με αρκετό ελεύθερο χρόνο, κάτι που δεν συμβαδίζει με την προσωπικότητά μου. Δεν κάναμε περιοδεία με τους Madrugada την άνοιξη, παρά μόνο μία έντονη και περιεκτική καλοκαιρινή τρίμηνη περιοδεία, και το φθινόπωρο με βρήκε επίσης λιγότερο παραγωγικό και σε υπολειτούργια, οπότε πραγματικά ανυπομονώ να ξαναβγώ εκεί έξω. Όσο μεγαλώνω, τόσο συνειδητοποιώ ότι «πρέπει» να είμαι σε κίνηση. Το performing παίζει σημαντικό ρόλο στη ζωή μου. Για τον εαυτό μου έχω υψηλές προσδοκίες για τη νέα χρονιά, για την περιοδεία που έχουμε προγραμματίσει και για όσα θα συμβούν αργότερα. Λόγω και της σύνθεσης κομματιών —έχω γράψει αρκετά— υπάρχει έντονος ενθουσιασμός. Ο κόσμος είναι ένα τρομακτικό μέρος για την ώρα. Αλλά υποθέτω θα μιλήσουμε γι' αυτό στην πορεία, ίσως.

— Πώς προέκυψε ο τίτλος του άλμπουμ; Ποιο ήταν το «νησί» για αυτήν την έμπνευση, κυριολεκτικά ή μεταφορικά; Έχει να κάνει με το Nyksund, το ψαροχώρι στο οποίο μαζί με τους συνεργάτες σου μετακομίσατε στο παλιό σπίτι της ενορίας Zoar, τον Σεπτέμβριο του 2021, αν δεν κάνω λάθος, στήνοντας ένα αυτοσχέδιο στούντιο;

Ναι, κατέληξα στον τίτλο πολύ γρήγορα. Αμέσως μόλις βρήκαμε πώς θα κινηθούμε με τον δίσκο και αποφασίστηκε να πάμε στο Nyksund. Στη μουσική και τους στίχους μου δεν έχω επηρεαστεί πολύ από το μέρος που μεγάλωσα, γιατί το ξεκίνημά μου στη μουσική ήταν ταυτόχρονα και η έξο-



ΒΙΒΛΙΟ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΠΙΡΜΠΛΗ

Βανέσσα Λαμπροπούλου

«Αγέλαστος πέτρα»: Μια ιστορία για τα παιδιά που δεν τους επιτράπηκε
να ζήσουν την παιδική τους ηλικία

Του ΤΑΚΗ ΣΚΡΙΒΑΝΟΥ



ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ /
ΕΚΔΟΣΕΙΣ /
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ /
ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Βραβευμένη με το πανελλήνιο βραβείο Λογοτεχνίας από την Πανελλήνια Ένωση Λογοτεχνών, η «Αγέλαστος πέτρα» (εκδ. Πηγή) αναφέρεται στη σεξουαλική κακοποίηση και εργασιακή εκμετάλλευση παιδιών σε οίκους ανοχής και εργοστάσια της Νοτιοανατολικής Ασίας. Η συγγραφέας του βιβλίου, Βανέσσα Λαμπροπούλου, μας το συστήνει.

Η «Αγέλαστος πέτρα» είναι ένα μυθιστόρημα για τη σεξουαλική κακοποίηση και εργασιακή εκμετάλλευση παιδιών σε οίκους ανοχής και εργοστάσια της Νοτιοανατολικής Ασίας. Πώς εμπνευστήκατε τη συγγραφή του;

Η λογοτεχνία αναπαριστά τη ζωή και δεν θα μπορούσε να μείνει αδιάφορη σε αυτή τη σκληρή πραγματικότητα. Η ιστορία της «Αγέλαστου πέτρας» είναι μυθοπλασία, όμως είναι εμπνευσμένη από αληθινά γεγονότα. Αρχικά, αυτό που πυροδότησε το ενδιαφέρον μου ήταν ένα ταξίδι μου στην Ταϊλάνδη. Υπήρξα αυτόκοος μάρτυρας σοκαριστικών αφηγήσεων για τη σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση παιδιών. Αντίκρισα εικόνες, που με συνοδεύουν έκτοτε ανεξίτηλες. Στη συνέχεια, διεξήγαγα μια εκτενή έρευνα για το παγκόσμιο κοινωνικό αυτό φαινόμενο, η οποία αποτέλεσε και το εφελτήριο για τη συγγραφή του βιβλίου. Το ερέθισμα για να ξεκινήσω να το γράφω ήταν μια φράση που διάβασα κάπου: «ήμουν μονάχα ένα παιδί». Αυτή η φράση και μόνο μου προκάλεσε τέτοια εσωτερική δόνηση, που ενεργοποίησε όλα τα αθροιστικά συναισθήματα, τα σχετικά αναγνώσματα και ακούσματα που είχα μέχρι τότε για τη διακίνηση παιδιών στα σύγχρονα σκλαβοπάζαρα. Ήταν σαν μια κλήση αφύπνισης, σαν να είχαν κατά κάποιον τρόπο γραφτεί όλα ήδη μέσα μου, πριν γράψω λέξη.

Πρωταγωνιστής της ιστορίας είναι ο 9χρονος Σαρούτ. Θέλετε να μας συστήσετε τον ήρωά σας;

Ο Σαρούτ Σατζαμούνιν γεννήθηκε στα μέσα της δεκαετίας του 1960, στη βιομηχανική επαρχία Τσον Μπουρί, νοτιοανατολικά της Μπανγκόκ. Μεγαλώνει σε μια κοινωνία που καταδυναστεύεται από τη σωματεμπορία και την παιδική εργασία σε συνθήκες σύγχρονης δουλείας, όπου η κουλτούρα της βίας έχει βαθιές ρίζες. Από τα πρώτα τρυφερά χρόνια της ζωής του γνωρίζει την ανθρώπινη ένδεικα και θρησιωδία. Η οικογένειά του, το σχολείο, η κοινωνία, είναι ένας κόσμος ψυχικής και σωματικής βίας. Εκπαιδεύεται να αντιλαμβάνεται ως φυσιολογική την όποια κακοποίηση του ασκείται. Μυείται στην ανοχή και στην υποταγή του πεπρωμένου. Σε ηλικία 9 ετών η μητέρα του, ανήμπορη να πληρώσει τα χρέη της, τον πουλά σε έναν διακινητή για λίγα μόλις δολάρια και ο Σαρούτ καταλήγει σε πορνείο. Παρά τις απάνθρωπες συνθήκες διαβίωσής του, τα στερεότυπα και το νεαρό της ηλικίας του, αγωνίζεται με τέτοιο πάθος και εσωτερική δύναμη για δικαιοσύνη και ελευθερία, σαν να κουβαλά στις πλάτες του τη μοίρα όλων των κακοποιημένων παιδιών.

Μέσα από την αφήγηση της ιστορίας, αποτυπώνεται η κακοποίηση και εκμετάλλευση παιδιών, οι απάνθρωπες συνθήκες κάτω από τις οποίες εργάζονται μικρά παιδιά και φτωχές οικογένειες με καθεστώς κληρονομικής δουλείας, η κατάφωρη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η διαφθορά. Ποια άλλα στοιχεία, λιγότερο ίσως

προφανή, μπορεί να διακρίνει ο αναγνώστης;

Η «Αγέλαστος πέτρα» είναι, θαρρώ, ένα πολυδιάστατο μυθιστόρημα. Μέσα από την αφήγηση, πλέον των όσων αναφέρατε, αποτυπώνεται ο πόνος που βιώνει ένα ανήλικο παιδί στο σώμα και στην ψυχή του από τη σεξουαλική κακοποίηση και τα δεινά που υφίσταται από το οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον, το μακροχρόνιο παιδικό τραύμα που διαμορφώνει και καθορίζει ζωές, η υπαρξιακή αναζήτηση του ήρωα, η κουλτούρα της βίας και πώς αυτή βιώνεται από τη μια γενιά στην επόμενη σε οικογενειακό και συλλογικό επίπεδο, η οικογένεια ως μήτρα των περισσότερων δεινών του ανθρώπου, αλλά και η αγάπη, η τρυφερότητα, η ελπίδα, η λύτρωση που φέρει η συγχώρεση, η διαφορά που μπορεί να κάνει ο Ένας και πολλά άλλα θέματα που πιθανόν διακρίνει και διηθεί ο κάθε αναγνώστης, ανάλογα με το προσωπικό του φίλτρο.

Η «Αγέλαστος πέτρα» είναι η φωνή όλων των κακοποιημένων παιδιών που ζητά ακρόαση, απάντηση και ετυμηγορία για τα απάνθρωπα εγκλήματα που υφίστανται. Το βιβλίο είναι αφιερωμένο σε όλα τα παιδιά που δεν τους επιτράπηκε να ζήσουν την παιδική τους ηλικία και έχασαν την αγνότητά τους για πάντα. Είναι ακόμη, ένας φόρος τιμής στη δύναμη της ανθρωπίνης ψυχής σ' έναν άνισο αγώνα επιβίωσης, να ορθώσει κάποιος ανάστημα σε μια εξουσία που έχει προκαθορίσει τα πάντα και να πάρει τη μοίρα στα χέρια του.

Πόσο εύκολο είναι να ορθώσει κάποιος ανάστημα σε μια εξουσία που έχει προκαθορίσει τα πάντα;

Ποτέ δεν είναι εύκολο. Το κάνουν μόνο οι ήρωες. Σε ακραίες συνθήκες διαβίωσης, έρχεται για κάποιους η στιγμή που «η ιδρωμένη αξιοπρέπεια δεν κρατιέται άλλο με αλυσίδες».

Τα γεγονότα βίας και κακοποίησης που αναφέρετε στο βιβλίο σας, είναι πραγματικά. Τι νομίζετε πως πυροδοτεί αυτή τη βαρβαρότητα;

Η μελέτη της ιστορίας μας οδηγεί στο συμπέρασμα πως η βάρβαρη αγριότητα υπήρχε ανά τους αιώνες. Να αναφέρω τη βία και αβυσσίδα στη Ρωμαϊκή αυτοκρατορία, σε κοινωνίες αρχαϊκής εποχής, δουλεμπορία μαύρων, τον ναζισμό, φασισμό, σταλινισμό, τα στρατόπεδα θανάτου, Γκούλαγκ, ολοκαυτώματα, ή και την αγριότητα των θεών διαφορετικών εποχών. Ίσως, αυτό το διαγενεακό τραύμα από βιωμένη βαρβαρότητα, να πυροδοτεί τέτοιου είδους ένστικτα. Νομίζω πως κάθε ον, αν οι συνθήκες ευνοήσουν, μπορεί να γίνει τόσο βάρβαρο όσο και πολιτισμένο, είτε εξουσιάζει είτε εξουσιάζεται.

Γιατί «Αγέλαστος πέτρα»; Γιατί δώσατε αυτόν τον τίτλο στο βιβλίο σας;

Καθώς περιέγραφα στο βιβλίο τον σπαρακτικό θρήνο μιας ηρωίδας, της Κανίκα, σ' έναν βράχο, όταν ένας δουλέμπορος άρπαξε με βία το μωρό από την αγκαλιά της, σχηματίστηκε συνειρμικά στο μυαλό μου η εικόνα της θεάς Δήμητρας στον ιερό βράχο της Αγέλαστου πέτρας στην Ελευσίνα, όπου, σύμφωνα με τον μύθο, θρηνούσε γοερά την αρπαγή της κόρης της, Περσεφόνης, από τον Πλούτωνα. Εκείνη τη στιγμή συνειδητοποίησα ότι αυτός ο τίτλος συμπυκνώνει όλες τις πτυχές του έργου μου.

Αναφέρετε σε κάποιο σημείο στο βιβλίο σας «δεν είμαστε δούλοι επειδή υπάρχουν αφέντες, αλλά επειδή επιλέξαμε να παραμείνουμε δούλοι και επειδή οι θεομοί το επιτρέπουν. Η δύναμη του κάθε αφέντη προέρχεται από τη συγκατάθεσή μας». Θέλετε να μας το σχολιάσετε;

Η δουλεία είναι συνυφασμένη με την ιστορία της ανθρωπότητας. Προϋπήρχε σε όλους τους αρχαίους πολιτισμούς του κόσμου. Η δουλική φύση έχει δομηθεί στη συνειδηση ακόμη και από την κολυμπήθρα, «βαπτίζεται ο δούλος του Θεού...». Η δουλεία καθαγιάζεται από την Εκκλησία, κυβερνήσεις την επιτρέπουν, νομοθεσίες την εξυπηρετούν, δημόσιοι

ες αρχές γίνονται συνεργοί. Κάποιοι άνθρωποι αδυνατούν να διαχειριστούν την ελευθερία τους, οπότε είναι προτιμότερο να ανήκουν σε άλλους, να τους υπακούουν και να παραμένουν δούλοι, γιατί η ανυπακοή είναι ο κίνδυνος, η περιπέτεια, η αλλαγή. Είναι η λεγόμενη εθελοδοουλεία, που μεταβάλλει σταδιακά τον άνθρωπο σε πράγμα. Θέλει αρετή και τόλμη η ελευθερία, και δη η εσωτερική, για να κατακτηθεί. Το βλέπουμε διαχρονικά, το βλέπουμε παντού.

Θεωρείτε, πως, η παιδική πορνεία και εργασιακή οφείλεται στο γεγονός ότι οι κοινωνίες κυρίως της ΝΑ Ασίας βιώνουν ακραία φτώχεια συγκριτικά με τις πιο πολιτισμένες και πλούσιες κοινωνίες της Δύσης;

Καμία χώρα της δικής μας πολιτισμένης Δύσης δεν μπορεί να μιλά για πλούτο και επιτυχία, όταν αυτή έχει οικοδομηθεί σε πλάτες φτωχών και ανυπεράσπιστων παιδιών. Κλείνω την παρενθετική αυτή αναφορά για να απαντήσω αδρομερώς ότι η πηγή της εξαρτημένης παιδικής εργασίας σε μορφή δουλείας και της παιδικής πορνείας είναι, τουλάχιστον φαινομενικά, η ακραία φτώχεια. Θα μπορούσε όμως κάποιος να αντιτείνει ότι η φτώχεια δεν είναι η αιτία, αλλά το αποτέλεσμα της παιδικής εργασίας. Με το σκεπτικό ότι εφόσον παιδιά 6-14 ετών στερούνται την εκπαίδευση και κάθε πρόσβαση στη γνώση επειδή εργάζονται 15ωρα για ένα κομμάτι ψωμί, δεν θα μπορούν ποτέ να έχουν εφόδια και μια καλύτερη προοπτική. Θα είναι πάντα φτωχοί και εκμεταλλεύσιμοι εργάτες, που θα οδηγούν σε φαύλους διαγενεακούς κύκλους φτώχειας και παιδικής εργασίας.

Στα βιβλία σας θίγετε κοινωνικά φαινόμενα, τι σας εμπνέει;

Οι συγγραφείς έχουν μια ιδιαίτερα ευαίσθητη κεραία. Συλλαμβάνουν τα μηνύματα του καιρού τους και μετουσιώνουν λογοτεχνικά μια κοινωνική πραγματικότητα ή τη μεταβολή της. Η έμπνευση, η αφορμή της δημιουργίας και ο σκοπός συγγραφής, είναι καθαρά υποκειμενικός για τον κάθε συγγραφέα και διαφορετικός ανά περίπτωση. Προσωπικά, αναπτύσσω στα έργα μου κοινωνικής υφής προβληματισμούς, που μου προκάλεσαν μια έντονη εσωτερική δόνηση και βαθιά συγκίνηση. Στο βιβλίο μου «Το μεγάλο παιχνίδι» με ενεργοποίησε ο προβληματισμός μου για την ανεξέλεγκτη χρήση των προσωπικών μας δεδομένων από ιδιωτικές εταιρίες και κρατικούς μηχανισμούς και θέλησα να μοιραστώ τις σκέψεις μου για το άυλο αποτύπωμα της ραγδαίας εξέλιξης της τεχνολογίας στην κοινωνία. Με την «Αγέλαστο πέτρα» συγκλονίστηκα και συγκινήθηκα βαθιά, όταν πληροφορήθηκα και συνειδητοποίησα την πραγματική διάσταση του φαινομένου. Αισθάνθηκα μια αβίαστη ανάγκη να ενώσω τη φωνή μου με τη φωνή των ανήλικων θυμάτων κακοποίησης, να ευαισθητοποιήσω τους αναγνώστες κοινωνώντας αληθινά γεγονότα κακοποιημένων παιδιών, αλλά και να επισημάνω τη διαφορά που μπορεί να κάνει ο ΕΝΑΣ.

Ποιο ήταν το πρώτο μυθιστόρημα που διαβάσατε και σας συνεπήρε και γιατί;

Το «20.000 λέυγες κάτω από τη θάλασσα». Εκτός από τη λογοτεχνική του αξία, με συνεπήρε για τους συμβολισμούς στην ανθρώπινη διαφορετικότητα, την υπόγεια οικολογική ανησυχία, τα πραγματολογικά του στοιχεία που είναι μπροστά από την εποχή τους, κι επειδή ο Νέμο υποστήριζε τον κόσμο που διώκεται ή καταπατάται.

Τρεις αγαπημένοι συγγραφείς και γιατί;

Κλαρίσε Λισπέκτορ, γιατί δεν γράφει αλλά βιώνει, δεν σκέφτεται αλλά αναζητά, επειδή χωρά πάντα στην πιο μικρή λεπτομέρεια και την εξερευνά σε βάθος. Κάφκα και Ντσοτογιέφσκι για τη φιλοσοφική διάσταση των βιβλίων τους, την ψυχολογική ανάλυση χαρακτήρων, για τα ερωτηματικά και τους προβληματισμούς που θέτουν. **Α**

Η Αγέλαστος πέτρα είναι η φωνή όλων των κακοποιημένων παιδιών που ζητά ακρόαση, απάντηση και ετυμηγορία για τα απάνθρωπα εγκλήματα που υφίστανται



ΒΑΝΕΣΣΑ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ
Αγέλαστος πέτρα
Εκδ. Πηγή

Δύο ακτιβιστές της ειρήνης από την Παλαιστίνη και το Ισραήλ

Του ΑΡΗΣ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

Όταν πριν από κάμποσα χρόνια είχα επισκεφτεί το Ισραήλ και φιλοξενήθηκα σε ένα μοναστήρι στα Ιεροσόλυμα, είδα με έκπληξη να περιφέρονται στην ιερή πόλη νεαρές κοπέλες ντυμένες στα χακί με το όπλο περασμένο χιαστί. Γυναίκες δεν υπηρετούσαν ακόμη τότε στον ελληνικό στρατό. Γύρω από τον Ναό της Αναστάσεως, περιπολούσαν άλλες ομάδες ενόπλων. Κάπου κάπου ακουγόταν ένας πυροβολισμός στο βάθος. Ωστόσο, καθώς δεν βρέθηκα στη μέση κάποιας βίαιης αναμπουμπούλας, μπόρεσα να δω με άνεση τη Βηθλεέμ, την Ιερικώ, τη Νεκρά Θάλασσα και να κολυμπήσω στα θολά νερά της Πάφας. Αυτό που μου έκανε μεγαλύτερη εντύπωση ήταν η αίσθηση ότι βρισκόμουν στα μέρη που βάδισε ο Ιησούς. Μια αίσθηση οικειότητας και θαλπωρής. Για την ιστορία του σύγχρονου Ισραήλ δεν είχα ιδέα. Γιατί δεν αποδέχτηκαν οι Παλαιστίνιοι το διπλό κράτος όταν έληξε η Βρετανική Εντολή το 1948; Γιατί δεν το δέχονται σήμερα; Γιατί αποδέχονται να ζουν σε συνθήκες προσφυγιάς στον ίδιο τους τον τόπο;

Το βιβλίο που διαβάζω αυτές τις μέρες εξηγεί κάποια πράγματα. Δεν είναι βιβλίο ιστορικό, ούτε ιστορικό μυθιστόρημα είναι. Πρόκειται για την ιστορία δυο ανδρών, ενός Ισραηλινού κι ενός Παλαιστίνιου, που έχασαν τις κόρες τους σε κάποια συμπλοκή ανάμεσα στις δύο

φυλές. Είναι ακτιβιστές της ειρήνης κι έχοντας σαν βάση τον χαμό των παιδιών τους συνεργάζονται ώστε να δοθεί ένα τέλος στην αιματοχυσία που κρατάει κοντά 75 χρόνια τώρα.

Ο συγγραφέας του βιβλίου «Απειρόγνω», ο Ιρλανδός Κόλουμ ΜακΚαν, δεν παίρνει θέση για το ποιος έχει δίκιο και ποιος άδικο. Βάζει τον αναγνώστη στην καρδιά των γεγονότων και τον αφήνει να βγάλει μόνος του συμπεράσματα. Τα γεγονότα του θανάτου των δύο κοριτσιών περιγράφονται με σπαραχτική ακρίβεια. Όμως, με την ίδια ακρίβεια περιγράφονται και οι μετοικεσίες των πουλιών πάνω από την Παλαιστίνη, οι υπόγειες σήραγγες των μαχητών της Χαμάς, η αφέλεια του Γασέρ Αραφάτ όταν του κάνουν δώρο ένα μπισκότο σε σχήμα

περιστεριού, το τελευταίο δείπνο του Φρανσουά Μιτεράν, ο τρόπος που οι νεαροί Βεδουίνοι αιχμαλωτίζουν τα γεράκια, οι δύο όψεις του Θεού όπως τις περιγράφουν οι καβαλιστές στην προσπάθειά τους να διερευνήσουν τη θεϊκή φύση, οι θεωρίες για τη θαυματουργή εμφάνιση της φλόγας στον Ναό του Πανάγιου Τάφου.

Κοντολογίς πρόκειται για ένα υβριδικό μυθιστόρημα που αναπτύσσεται σε μικρές ενότητες, σαν σεκάνς του ενός λεπτού, γεγονός που ξεκουράζει τον αναγνώστη κι ως πηδαίει ο συγγραφέας από το ένα θέμα στο άλλο – σαν εκείνη την περιφημη σαύρα της ερήμου. Εξάλλου, όλα ενώνονται τελικά.

Από το Τείχος των Δακρύων έως το Τέμενος Αλ Ακσά, κι από τη Βηθλεέμ ως το Τελ Αβίβ, περνάει ένα νήμα που ενώνει τους κατοίκους της περιοχής. Είναι ένα κόκκινο νήμα, ένα αιμάτινο νήμα. Τα εβραϊκά κείμενα διδάσκουν τη δικαιοσύνη, ενώ το Κοράνι μιλάει για ελεημοσύνη. Κανένα τους δεν μιλάει για την αγάπη. Αλλά μήπως βρήκαν πρόσφορο έδαφος και οι χριστιανικές διδαχές περί αγάπης; Αν υπάρξει κάποτε κάποιος Μεσσίας, αυτός ίσως ακούει στο όνομα Τεχνική Νοημοσύνη.

Στο μεταξύ, όπως γράφει κι ο συγγραφέας του «Απειρόγνω», «Για να δοθεί ένα τέλος, πρέπει να μιλήσουμε».

Πώς αλλιώς;



Κόλουμ ΜακΚαν
Απειρόγνω
Εκδ. Καστανιώτη

Κατσαρόλες με βιβλία

Για να μην παχαίνεις, για να μη σε «τρώει» το φαγητό

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΚΑΚΑΟΥΝΑΚΗ



Γιατί παχαίνεις; Γιατί αφού έχεις αδυνατίσει με τόσο κόπο ξαναπαχαίνεις; Στα ερωτήματα αυτά επιχειρεί να απαντήσει η διατροφολόγος Αλίκη Πανοπούλου με σειρά άρθρων της στην *Εφημερίδα των Συντακτών* τα οποία έγιναν στη συνέχεια βιβλίο για τις αγαπημένες πολυφαγίες. Τρώμε από ανάγκη ή από συνήθεια, και πώς σταματάμε; Πώς ορίζεται, κατά την Καλλιόπη Εμμανουιλίδου, η «ψυχογαστρονομία»;

«Η διατροφή μας αναμφισβήτητα αντανάκλα τον ψυχικό μας κόσμο. Η ποσότητα και η ποιότητα της τροφής, όπως και ο τρόπος που την καταναλώνουμε, είναι αλληλένδετα με τη συναισθηματική μας κατάσταση, την προσωπικότητα, τα βιώματά μας, αλλά και με το κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο. Από τον θηλασμό κιόλας η τροφή αποκτά έντονο συναισθηματικό φορτίο – γεγονός που ενισχύει την απόλαυση της κατανάλωσής της, αλλά μπορεί και να οδηγήσει σε προβληματικές καταστάσεις», γράφει η ψυχολόγος Καλλιόπη Εμμανουιλίδου. «Η ψυχολογία της διατροφής είναι ένα επιστημονικός κλάδος στον οποίο η διατροφική μας πράξη προσεγγίζεται ως συμπεριφορά», σημειώνει υπογραμμίζοντας την ανάγκη «να συμπεριληφθεί στη γαστρονομική ενασχόληση με το φαινόμενο και η ψυχολογική του διάσταση, αλλά και να δοθεί έμφαση σε μια πιο υγιή διατροφική συμπεριφορά».

Τι γίνεται, λοιπόν, όταν τρώμε πέρα από κάθε όριο; «Η πολυφαγία έχει να κάνει με τη συναισθηματική ανάγκη που καταπατά τη λογική, γι' αυτό και γίνεται ανεξέλεγκτη. Για να φτάσει κανείς στο να αδυνατίσει, βασική προϋπόθεση είναι να αντικρίσει τις πολυφαγίες του. Πρέπει να επιτρέπονται κατά τη διάρκεια του αδυνατίσματος – μόνο έτσι θα έχει τη δυνατότητα να καταλάβει ο άνθρωπος με παραπάνω βάρος ότι οι πολυφαγίες του είναι σύμμαχοι και όχι εχθροί του», εκτιμάει η Αλίκη Πανοπούλου.

Με αυτές τις σκέψεις κάνουμε την αλλαγή και πάμε στην κουζίνα να φτιάξουμε κεφτεδες χωρίς κιμά κρέατος. Θα φάμε κεφτεδάκια της... φακής!

Τα κεφτεδάκια φακής της Βιβής

Υλικά

½ φλιτζάνι φακές
1 πατάτα
1 αυγό
1 κρεμμύδι
1-2 σκελίδες σκόρδο
1-2 κ.σ. ελαιόλαδο
1 κ.σ. πελτέ ντομάτας
1 κ.γ. αλατοπίπερο
½ κ.γ. κύμινο
½ κ.γ. πάπρικα γλυκιά
1 κ.γ. κάρι
½ φλιτζάνι καλαμποκάλευρο

Για τη σος

100 γρ. γιαούρτι στραγγιστό
1 κ.σ. ελαιόλαδο
1 κ.σ. μουστάρδα
1 κ.σ. λεμόνι
1 πρέζα αλάτι
1 πρέζα πιπέρι

Η εκτέλεση

Βράζουμε τις φακές και την πατάτα (κομμένη σε κύβους). Μαραίνουμε το κρεμμύδι σε 1 κ.σ. ελαιόλαδο και προσθέτουμε την πάπρικα και τον πελτέ, ανακατεύοντας για 1 λεπτό. Πολτοποιούμε τις φακές και την πατάτα και πλάθουμε τα κεφτεδάκια σε ό,τι σχήμα θέλουμε. Τα ψήνουμε σε λαδόκολλα στον φούρνο ή σε αντικολητικό τηγάνι σε 1 κ.σ. ελαιόλαδο. Ετοιμάζουμε τη σος που θα τα συνοδεύσει, ανακατεύοντας όλα τα υλικά σε μπολ.

Τα βιβλία

«Ψυχολογία της διατροφής» της Καλλιόπης Εμμανουιλίδου, εκδόσεις Μεταίχιμο

«Ψυχογαστρονομία» της Καλλιόπης Εμμανουιλίδου, εκδόσεις Μεταίχιμο

«Αγαπημένες μου πολυφαγίες» της Αλίκης Πανοπούλου, από την *Εφημερίδα των Συντακτών*

* Η Δημήτρα Κακαουνάκη είναι δημοσιογράφος και ραδιοφωνικός παραγωγός. Παρουσιάζει κάθε βράδυ, τα μεσάνυχτα, στο *Kosmos* την εκπομπή «Οίκος Αντοχής» και το podcast της με τίτλο «Οι συνταγές του Κόσμου» με μουσικές, συνταγές και βιβλία, βρίσκεται στο *Ertecho*.



Σημειώσεις Ενός Μονομανούς CLLVII

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΦΛΩΡΑΚΗ



Το skateboarding και ο Tommy Guerrero που έρχεται τον Απρίλιο στην Αθήνα

» Ένας από τους πιο ενδιαφέροντες μουσικούς της σύγχρονης παγκόσμιας σκηνής και ταυτόχρονα ένας σπουδαίος skater, δημιουργεί με την επερχόμενη συναυλία πολλούς συνειρμούς.

Το skateboarding είναι ένα άθλημα, ένα action sport πιο σωστά, που γεννήθηκε λόγω μιας έλλειψης: τη δεκαετία του '40 και του '50 οι surfers της California είχαν ανάγκη να βρίσκονται σε κίνηση τις εποχές που τα κύματα του Ειρηνικού δεν εννοούσαν τις θαλάσσιες δραστηριότητές τους. Έτσι, πήραν την ιστιοσανίδα, την μίκρυναν δραστικά, της φόρεσαν τέσσερις μικρές ρόδες και την έβγαλαν στους δρόμους. Στο πέρασμα του χρόνου, το skateboarding μπήκε στη ζωή μας με δεκάδες τρόπους. Το άθλημα του δρόμου έφτασε να συμπεριλαμβάνεται ακόμη και στο πρόγραμμα της Ολυμπιάδας με την αρχή να γίνεται στο Τόκιο το 2021.

Σε πρώτο επίπεδο η κουλτούρα του surf, πέρα από τη σύνδεση που μπορεί να έχει για κάποιους από εμάς με τα τραγούδια των Beach Boys, μοιάζει κάπως μακρινή από τα δικά μας πράγματα. Έτσι, όπως δεν είμαι active στα κάθε είδους σπορ, ήρθα σε επαφή μ' αυτόν τον πολύ ιδιαίτερο κόσμο μέσα από τη δουλειά ενός από τους πιο σημαντικούς γραφίστες-σχεδιαστές του 20ού αιώνα, ενός ανθρώπου που συνάντησα αρχικά λόγω των σπουδών και των δυο μας πάνω στην... Κοινωνιολογία, του David Carson. Ο Carson ήταν ένας μανιώδης surfer, αλλά και ο άνθρωπος

που σχεδίαζε, τη δεκαετία του '90, το εξαιρετικό μουσικό περιοδικό Raygun, του οποίου κάθε εξώφυλλο, αλλά και κάθε σελίδα, ήταν ένα μοναδικό έργο τέχνης. Η δική του αγάπη για το surf αλλά και το skateboarding –καθώς σχεδίαζε για πολλά χρόνια και το περιοδικό Transworld Skateboarding– μ' έκανε να αρχίσω να εξερευνώ εκείνα τα μονοπάτια.

Καθώς το skateboarding γίνεται στο πέρασμα του χρόνου μια subculture με στοιχεία εξέγερσης, έρχεται σε πρώτη φάση να συνδεθεί μουσικά με τη reggae και με ονόματα όπως ο Jeff Hartsel, που δεν έγινε ιδιαίτερα γνωστός πέραν των ορίων του skating. Στη συνέχεια ήρθαν οι Specials και το hardcore punk με σχήματα όπως οι Black Flag, οι Descendents και οι Faction, οι οποίοι ήταν και οι ίδιοι skaters. Το hip hop έφερε τους Nas, Gang Starr και Mobb Deep, όμως το μελωδικό punk της επόμενης γενιάς ήταν αυτό που συνδέθηκε στενότερα με το skateboard. Με ειρροές από τους Buzzcocks και τους Adolescents σχήματα όπως οι NOFX, Pennywise, και οι πολύ μεγάλοι Green Day και Offspring ήρθαν να σχετιστούν στενότερα με το skateboarding.

Ο Tommy Guerrero που θα εμφανιστεί ζωντανά στο Gazarte στις 6 Απριλίου, αν και κυκλοφορεί δίσκους από το 1997 είναι γνωστότερος ως skater παρά ως μουσικός. Γεννημένος στο κέντρο των εξελίξεων, το San Francisco, μπήκε από το 1984 στην ομάδα των Powell Peralta και στη συνέχεια ήταν ένα από τα ιδρυτικά μέλη της περίφημης ομάδας BONES Brigade, που στάθηκε η σημαντικότερη ομάδα στην ιστορία του skateboarding, για την οποία μάλιστα υπάρχει και δίωρη

ταινία ντοκιμαντέρ, στην οποία συμμετέχει κι εκείνος (www.redbull.com/my-en/films/bones-brigade).

Όπως ο ίδιος λέει, η μουσική του δεν είναι ούτε το μελωδικό punk ούτε το hip hop. Τα αγαπάει, αλλά μεγάλωσε με τη soul, τη jazz και το κλασικό rock και αυτά αναπαράγει παίζοντας κιθάρα, προσθέτοντας έναν αέρα ειρηνικής ελευθεριακής εξεγερσιακής διάθεσης και μιας αποφασιστικής δόσης off the wall αίσθησης – όπως θα το έθετε και η εμβληματική εταιρεία του skateboarding, Vans.

Σήμερα που η μουσική του skateboarding δεν υπακούει σε κανέναν στιλιστικό κανόνα, ο Tommy Guerrero μοιάζει να ανήκει σ' ένα ιδίωμα που χρωστάει πολλά στην ποικιλομορφία των ήχων που δημιουργήσε ο Gabor Szabo και περιλαμβάνει πέρα από τον ίδιο τον Guerrero, σχήματα όπως οι Khruangbin, οι Hermanos Gutierrez και οι El Michels Affair, οι παλαιότεροι Budos Band, οι κάπως αλλιώτικοι Sven Wunder και Huw Marc Bennett, οι αρκετά πιο άγνωστοι Offthewally από την Αυστραλία και Ikebe Shakedown, για να αναφέρουμε μερικά από τα ονόματα μόνο. Ένα ιδίωμα που δεν αποτελεί σκηνή με τη στενή έννοια –καθώς οι ίδιοι οι μουσικοί δεν γνωρίζονται και κατά πάσα πιθανότητα δεν νιώθουν κάτι τέτοιο– που έχει όμως κάποιες κοινές αφετηρίες, αλλά και κοινές απολήξεις ήχων αλλά και διαθέσεων.

Είμαι σίγουρος ότι ο Tommy Guerrero θα δώσει ρεσιτάλ φρεσκάδας στις 6 Απριλίου στο Gazarte.

P.S.: Καλή και δημιουργική χρονιά! Υγεία, αγάπη και μουσική

ΚΥΤΤΑΡΟ ΠΡΟΣΕΧΩΣ

ΗΛΙΑΣ ΑΣΒΕΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
2002GR
GUESTS: ΕΚΕΙΝΟΣ & ΕΚΕΙΝΟΣ, ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΑΔΗΣ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΕΤΣΕΛΟΣ (ΗΜΙΣΚΟΥΜΠΡΙΑ), ΚΑΤΙΑ ΣΑΜΑΝΤΖΗ (X-G REAL), ΦΙΛΙΟΙ ΓΙΑ ΠΑΝΤΑ, ΑΓΓΕΛΟΣ ΑΝΔΡΙΩΤΗΣ
Support Bands: ORIZONTES, REVMA, DIMENSIONS
ΣΑΒΒΑΤΟ 13 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
ΔΕΥΤΕΡΕΣ 15 & 22 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ
ΜΑΡΘΑ ΦΡΙΝΤΖΗΛΑ
THE KUBARA PROJECT
2003-2023
ΕΙΚΟΣΙ ΧΡΟΝΙΑ ΕΠΙΤΥΧΙΩΣ ΑΛΛΩΝ

ΜΗΤΣΟΣ ΠΟΥΛΙΚΑΚΟΣ
& "ΤΕΙΑ ΣΟΥ ΤΑΚΗ"
Guest: Μάρια Αριστάρχου, ΔΗΡΟΣΙΑΡΜΟΣΤΟΙ Α 2.1, Three Holy Strangers, ΚΟΙ Ο Μανώλης Μητσιάς (19/01)
ΠΑΡ & ΣΑΒ 19 & 20 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2024
ΠΟΡΤΕΣ 21:00

ΒΑΣΙΛΗΣ ΡΑΛΛΗΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΓΕΝΑΡ
ΛΑΪΒ ΣΤΟ ΚΥΤΤΑΡΟ

MAGIC DE SPELL
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ
(ΕΝΔΕΛΕΚΕΙΑ)
ΥΠΟΓΕΙΑ ΡΕΥΜΑΤΑ
26 & 27 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2024

ΦΟΙΒΟΣ ΔΕΛΗΒΟΡΙΑΣ
ΜΑΖ ΤΟΥ: ΣΩΤΗΡΗΣ ΝΤΟΥΒΑΣ, ΚΩΣΤΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ, YOEL SOTO, ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΑΪΝΑΣ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΗΧΟΥ: ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΤΡΟΛΙΑΣ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΦΩΤΩΝ: ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΕΡΒΕΝΗΣ
ΕΝΑΡΞΗ ΣΑΒΒΑΤΟ 3 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ & ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΘΕΜΗΣ ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ
Έτσι... κι Αθηνά
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 9 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2024

ΜΩΡΑ ΣΤΗ ΦΩΤΙΑ
16 ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2024

website: www.kyttarolive.gr f/b page: KYTTARO Live Club / KYTTARO tel. 210 8224134 / 6977641373 e-mail: info@kyttarolive.gr



ΣΙΝΕΜΑ

ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΪΜΑΚΗ



Ονειρικό σενάριο (DREAM SCENARIO) ***

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Κρίστοφερ Μπόργκλι ΠΡΩΤΑΓΟΝΙΣΤΟΥΝ: Νίκολας Κέιτζ, Τζούλιαν Νίκολσον, Λίλι Μπρεντ

JUST THE NOTES

Ονειρικό σενάριο ***

Η παραίτηση της ζωής κι ο Νίκολας Κέιτζ σε φουλάκι φόρμα

Το δέντρο με τις χρυσές πεταλούδες ***

Βιετναμέζικη υπαρξιακή οδύσσεια

Ο φίλος μου το ρομπότ ***

Τρυφερό και σινεφιλικό animation

Οι τρεις σωματοφύλακες: Μιλαίδη *1/2

Όλοι για την Εύα

Ο μελισσοκόμος *

Καμιά σχέση με εκείνον του Θόδωρου Αγγελόπουλου

Θαύμα: Λευκό πουλί *

Στη ναζιστική Γαλλία αναζητείται το θαύμα

Ο Πολ Μάθιους είναι ένας καθηγητής βιολογίας που ζει μια τυπική καθημερινότητα με τη σύζυγο και τις δύο έφηβες κόρες τους. Η ζωή του αλλάζει απότομα όταν όλο και περισσότεροι άνθρωποι αρχίζουν να τον βλέπουν συνεχώς στον ύπνο τους. Χάρη στα συλλογικά αυτά όνειρα, ο Πολ γίνεται από τη μια στιγμή στην άλλη απρόσμενα δημοφιλής στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Με την προ τριετίας κατάμαυρη σάτιρα «*Σικάθκα τον εαυτό μου*», ο Νορβηγός σκηνοθέτης Κρίστοφερ Μπόργκλι κέρδισε αρκετή φήμη, αλλά και μια πρόσκληση να γυρίσει την επόμενη ταινία του στο Χόλιγουντ. Το πρώτο αγγλόφωνο φιλμ του, βέβαια, δεν είναι μια τυπική ταινία στούντιο, αλλά ένα ακόμη αντισυμβατικό φιλμ για την έννοια της δημοφιλίας, χτισμένο πάνω σε ακόμη πιο σουρεαλιστικά –και κωμικά– θεμέλια σε σχέση με το προηγούμενο φιλμ. Ο μονοδιάστατος καθηγητής του, Νίκολας Κέιτζ, ο οποίος παραδίδει την πιο τολμηρή αλλά και ολοκληρωμένη ερμηνεία του εδώ και καιρό, είναι η αρχή και το τέλος στην ιστορία που αφηγείται το «*Dream Scenario*». Ένας χαρακτήρας που είναι προφανώς πολλά περισσότερα από όσα μαρτυρά η συνηθισμένη εμφάνισή του, αλλά και μια τραγική υπενθύμιση ότι τα πάντα είναι ρευστά στη ζωή και η μεγαλύτερη παγίδα είναι να θεωρήσεις κάτι ως δεδομένο. Η μονοδιάστατη φιγούρα του Πολ προσφέρεται για πολλές περαιτέρω αναλύσεις εκτός εκείνης της ψυχαναλυτικής (σε μια σκηνή ακόμη έναν ειδικό να λέει πως αυτό που συμβαίνει είναι ο ορισμός του κατά Γιουνγκ συλλογικού ασυνείδη-

του) και ο σκηνοθέτης τη χρησιμοποιεί με παροιμιώδη καπατσουσύν, αλλά και ιδανικό τσίμινγκ στην ισορροπία χιούμορ-δράματος. Από τη στιγμή που ο μέχρι πρότινος απαθής βιολόγος βλέπει τη ζωή του να γίνεται επίκεντρο του παγκόσμιου ενδιαφέροντος, χωρίς να χρειαστεί καν να κουνήσει το δαχτυλάκι του, αλλάζει συμπεριφορά αλλά και «πρόσωπο». Γίνεται ο ίδιος το αντικείμενο της επιστημονικής μελέτης του. Σαν τις ασπρόμαυρες ζέβρες –τι εύστοχος παραλληλισμός– που χάνονται μέσα στην ομοιομορφία του κοπαδιού για να μπερδέψουν τον θηρευτή τους, όπως λέει στους φοιτητές του, οι οποίοι από τη στιγμή που ο καθηγητής τους έγινε viral αρχίζουν να γεμίζουν το αμφιθέατρο. Όμως ο κυνικός, ευφυής, αλλά και με ψυχολογικά προβλήματα (που πηγάζουν από μια σειρά ματαιώσεων και συμβιβασμών στην καθώσπρεπει και ρουτινιάρικη ζωή του) άντρας δεν μπορεί να διαχειριστεί κατάλληλα το δώρο που του δόθηκε. Θα το συνειδητοποιήσει με τον πιο σκληρό και επώδυνο τρόπο όταν οι θολές γραμμές μεταξύ ονείρων και πραγματικότητας γίνουν απρόσμενα καθαρές και τον οδηγήσουν στο επόμενο στάδιο της ασήμαντης ύπαρξής του.



▶▶▶ Στον «*Μελισσοκόμο*» (*) του Ντέιβιντ Άγκερ, ο Τζέισον Στέιθαμ κάνει ό,τι γνωρίζει καλύτερα: μοιράζει σφαλιάρες και σκορπά τον θάνατο σε ένα απόλυτα μονοδιάστατο σενάριο που έχουμε δει πολλάκις στο παρελθόν.

▶▶▶ Το «*Θαύμα: Λευκό πουλί*» είναι η συνέχεια της ταινίας «*Θαύμα*» του Μαρκ Φόρστερ, βασισμένη στο ομώνυμο best seller της Ρ. Τζ. Παλάτσιο, με πρωταγωνιστές τους Αριέλα Γκλέισερ, Ορλάντο Σβουέρντ, Μπράις Γκάι-σαρ και Έλεν Μίρεν.

* ΑΔΙΑΦΟΡΗ
 ** ΜΕΤΡΙΑ
 *** ΚΑΛΗ
 **** ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ
 ***** ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗ

✎ Χρυσός Γιώργος Λάνθιμος

Το δέντρο με τις χρυσές πεταλούδες (L' ARBRE AUX PAPILLONS DOR/ INSIDE THE YELLOW COCOON SHELL) ***

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Φαμ Τιεν Αν ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Λε Φονγκ Βου, Νγκιούεν Θι Τρουκ Κουίν, Νγκιούεν Θιν

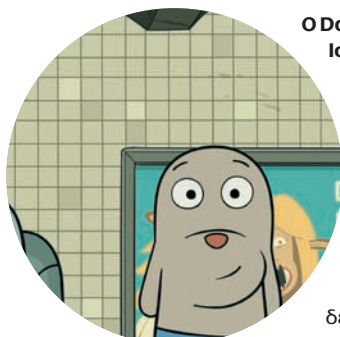


Ύστερα από ένα τροχαίο που προκαλεί τον θάνατο της σύζυγής του, ένας τριαντάχρονος άντρας από τη Σαϊγκόν αναλαμβάνει τη φροντίδα του ορφανού πεντάχρονου ανιψιού του.

Το υπνωτιστικό δράμα του Βιετναμέζου Φαμ Τιεν Αν είναι ένα ντεμπούτο που δεν περνά απαρατήρητο χάρη στους τελετουργικούς, αργούς αφηγηματικούς ρυθμούς και την αποστασιοποιημένη δραματουργία. Μέσα από μια συνθήκη διττής απώλειας, ο ενήλικας άντρας και το μικρό αγόρι, καλούνται να βρουν τους κώδικες επικοινωνίας που θα τους ενώσουν, παρ' ότι κάτι τέτοιο δεν φαίνεται να είναι στις αρχικές προθέσεις του ήρωα. Η ταϊνία ξεκινά όπως και τελειώνει. Με έναν προβληματισμό πάνω στην πίστη –θρησκευτική και μη– αλλά κι έναν στοχασμό στις καθοριστικές επιλογές της ζωής. Ο σκηνοθέτης, όσο προχωρά η ιστορία, πυκνώνει την υπαρξιακή οδύσσεια του ήρωά του με έντονη φιλοσοφική χροιά. Ακόμη, παραθέτει στα πιο κομβικά κομμάτια της πλοκής, ποιητικές νινελιές με γνήσια τρυφερότητα, κάνοντας το ιδιότυπο τούτο road monie, αληθινή μουσταγωγική εμπειρία. Χρυσή Κάμερα για το καλύτερο ντεμπούτο στο φεστιβάλ Καννών του 2023.

Ο φίλος μου το ρομπότ (ROBOT DREAMS) ***

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ - ΣΕΝΑΡΙΟ: Πάμπλο Μπέρκερ ΜONTAZ. Φερνάντο Φράνκο ΜΟΥΣΙΚΗ: Αλφόνσο ντε Βιλαρόνγκα



Ο Dog είναι ένας μοναχικός σκύλος που ζει στο Ιστ Βίλατζ του Μανχάταν και βλέπει με θλίψη τα γειτονικά ζευγάρια να έχουν μια γεμάτη συντροφικότητα ζωή. Ένα βράδυ που τρώει για πολλοστή φορά μόνος στο διαμέρισμά του τα αγαπημένα του μακαρόνια, βλέπει μια τηλεοπτική διαφήμιση που δίνει τη λύση για όσους αισθάνονται και κυρίως για όσους είναι μόνοι.

Στο ισπανογαλλικό animation, η Νέα Υόρκη της δεκαετίας του '80 κατοικείται αποκλειστικά από ζώα που συμπεριφέρονται σαν άνθρωποι. Με σαφείς υπαιγμούς για την αστική αποξένωση, έντονα σημάδια μιας ζωής αποκλεισμένης στους τέσσερις τοίχους, αλλά και με φάρο την ελπίδα που χαρίζει ένα ρομπότ που μαγεύεται από τις δυνατότητες που προσφέρει η μεγαλούπολη (σινεμά, λούνα παρκ, εκδρομές κ.λπ.), το μινιμαλιστικό και φτιαγμένο από τα πιο απλά υλικά animation που δεν έχει διαλόγους, αποτελεί μια ωδή στη φιλία και στη χαρά της ζωής. Βραβείο Καλύτερης Ταϊνίας Animation Μεγάλου Μήκους στα Ευρωπαϊκά Βραβεία Κινηματογράφου 2023.

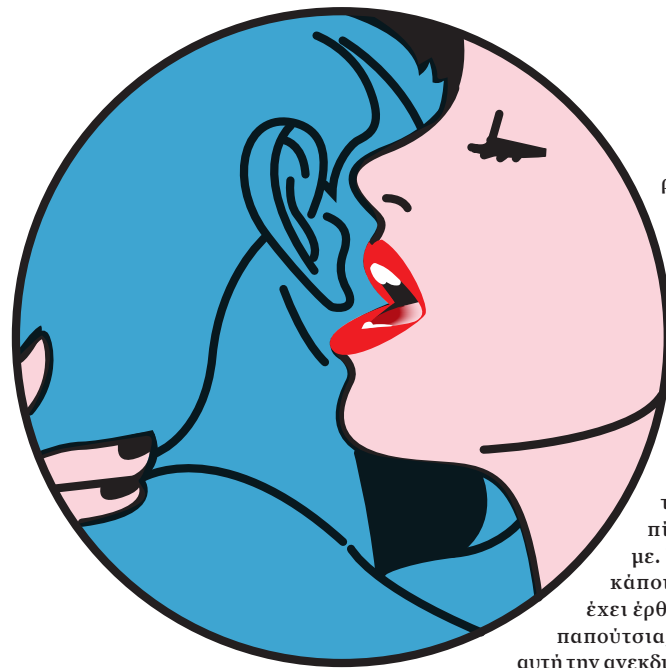
Οι τρεις σωματοφύλακες: Μιλαϊδη (LES TROIS MOUSQUETAIRES: MILADY) **

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Μαρτάν Μπουρμπουλόν ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Φρανσουά Σιβίλ, Εύα Γκριν, Βενσάν Κασέλ, Ρομέν Ντουρίς, Πίο Μαρμάι



Μετά από την απόπειρα δολοφονίας του Γάλλου βασιλιά, οι τρεις σωματοφύλακες και ο Ντ' Αρτανιάν μπλέκουν σε νέες δοκιμασίες. Όμως τον νεαρό σωματοφύλακα απασχολεί περισσότερο τι συνέβη στην αγαπημένη του Κονστανς.

Συνεχίζοντας ακριβώς από εκεί που σταμάτησε η προηγούμενη ταϊνία και με μια εκτενή εισαγωγή 2-3 λεπτών από τα όσα προηγήθηκαν (προκειμένου να μπει πιο εύκολα στο κλίμα του έργου ο θεατής που δεν έχει δει το πρώτο φιλμ), η νέα γαλλική υπερπαραγωγή δεν έχει να παρουσιάσει πολλές εκπλήξεις. Η σημαντικότερη ίσως αφορά στην αναβάθμιση του χαρακτήρα της Εύα Γκριν που από δευτεραγωνίστρια στο πρώτο φιλμ μετατρέπεται σε αδιαφιλονίκητη σπαρ του σίκουελ. Ταυτόχρονα αποκαλύπτεται το μυστικό της που σχετίζεται με το παρελθόν των σωματοφυλάκων, με το σενάριο να ξεφεύγει άκομψα από το πνεύμα του Δουμά, για να δώσει στη σπαρ το ελεύθερο να κάνει τα δικά της. Ποια είναι αυτά; Κυρίως η αποπλάνηση του ήρωα με πιασάρικες –και σέξι– χορογραφίες πάλης, καθώς και η ενίσχυση του μυστηρίου πριν οδηγηθούμε στο αποκαλυπτικό φινάλε.



ρα, του είπα να βγάλει τα παπούτσια στην είσοδο, γιατί είχα μόλις σφουγγαρίσει, για να μη λερώσει. Έλα, όμως, που τα πόδια του μύριζαν ποδαρίλα –σε φάση ήθελα να κλείσω τη μύτη μου– και δίπλα από το πόδι του στο τραπεζάκι ήταν οι πίτσες που θα τρώγαμε. Να σημειώσω ότι και κάποιες άλλες φορές που έχει έρθει και έχει βγάλει τα παπούτσια, πάλι αντιμετώπισα αυτή την ανεκδιήγητη μυρωδιά.

Μανεκέν μου όμορφο, είμαι πάρα πολύ προβληματισμένη και γι' αυτό πήρα την απόφαση να σου στείλω. Έχω γνωρίσει ένα ωραίο γκομενάκι εδώ και καιρό, αλλά έχω παρατηρήσει κάτι που δεν μου αρέσει και με έχει βάλει σε σκέψεις. Όσες φορές έχουμε βγει, καταλήγει πάντα μεθυσμένος, αλλά άσχημο μεθύσι, φουλ hangover την άλλη μέρα και όλα αυτά τα ωραία. Και μετά το μεθύσι, θέλει πάντα σεξ. Why not? Ωστόσο, όσες φορές τον έχω πλησιάσει για να γίνει κάτι σε νηφάλια κατάσταση, η φάση δεν προχωράει. Τραβιέται πιο πέρα, μου λέει πάντα δικαιολογίες του στιλ «δεν έχω όρεξη τώρα, μωρό μου», και έτσι σταματάω. Αυτό έχει γίνει κάμποσες φορές και συνειδητοποιώ πως όποτε έχουμε κάνει σεξ, αυτός είναι πάντα σκνίπα. Αναρωτιέμαι αν με θέλει πραγματικά ή όχι; Πες μου κανέναν τρόπο μήπως και αλλάξει όλο αυτό, κάπως με έχει κουράσει και ψυχολογικά να το σκέφτομαι.

Πολύ περίεργο indeed, φίλη μου. Νόμιζα ότι οι άνθρωποι μετά από πολύ αλκοόλ δεν είναι και στην καλύτερη φάση για σεξ. Υπάρχει μία πιθανότητα το θέμα του να είναι βαθύτερο, ίσως κάποιο θέμα αυτοπειθίσσης, συστολής ή κάτι που δεν μπορούμε καν να σκεφτούμε αν δεν του το επικοινωνήσεις. Προτείνω να κάνεις μια αρκετά σοβαρή κουβέντα και για το σεξ σας και για το αλκοόλ, γιατί λογικό είναι να το σκέφτεσαι και να σε βάζει σε διαδικασία να αμφιβάλεις για τις προθέσεις του. Εξήγησέ του πώς νιώθεις για να δούμε τι θα σου απαντήσει και για να ξέρεις πού βαδίζεις. Πάντως, σε καμία περίπτωση δεν θα ήθελα να ρίξεις το όποιο «φταιξιμό» πάνω σου, όλα είναι θέμα επικοινωνίας και εύχομαι να την βρείτε την άκρη σας με το νέο έτος!

Καλή χρονιά! Στόχος μου αυτή τη χρονιά είναι να βρω έναν normal άνθρωπο να ερωτευτώ και να κάνω σοβαρή σχέση μαζί του. Θα σου πω ότι το 2023 πλησίασα αρκετά αυτόν τον στόχο, αλλά από εκεί που δεν τον περιμένεις σου έρχεται η κεραμίδα. Βγαίναμε με ένα παιδί εμφανίσιμο, έξυπνο και με χιούμορ, αλλά που δεν τα πήγαινε καθόλου καλά με το savoir vivre, κοινώς με τους στοιχειώδεις τρόπους ευγένειας. Όποτε ερχόταν σπίτι μου (από την πρώτη κιόλας φορά), έμπαινε συνεχώς με τα παπούτσια, άπλωνε τα πόδια του παντού, η διακριτικότητα του ήταν άγνωστη λέξη και εγώ ερχόμουν σε πολύ δύσκολη θέση κάθε φορά που το έκανε και δεν ήθελα να τον προσβάλλω. Μια μέρα πήρε για ταϊνία και παραγγείλαμε πίτσες. Εκείνη τη μέ-

Δύσκολη πίστα οι οσμές και τα «αρώματα», κι εγώ είμαι ιδιαίτερος περιεργη σε αυτό τον τομέα. Απ' ότι καταλαβαίνω όμως από τον τρόπο που ξεκινάς το email σου, έχεις πάρει ήδη την απόφασή σου και θες να βρεις κάποιον άλλον άνθρωπο, οπότε δεν ξέρω γιατί να καθίσουμε να κλωσήσουμε το θέμα υπό την κωδική ονομασία «ποδαρίλα». Και μόνο που το γράφω btw, μου έρχεται η μυρωδιά στο μυαλό. Δεν χρειάζεται να προσβάλλεις κανέναν, δεν είναι αυτός ο στόχος μας προφανώς, οπότε αν δεν σου κάνει κούκου η φάση του και δεν έχετε κοινούς κώδικες επικοινωνίας, ευγενείας και υγιεινής, θα σου έλεγα να μην εμπλακείς περισσότερο συναισθηματικά και να προχωρήσεις προς την κατεύθυνση που έχεις στοχεύσει για το 2024. Καλή χρονιά σε όλους μας!

ΜΙΑ ΜΟΥ ΒΡΟΜΙΚΑ -Reloaded-
 Της ΤΖΕΝΗΣ ΜΕΛΙΤΑ

Τζένη μου, έχω θέμα. Οι φίλες μου με λένε αχάριστη αλλά πραγματικά έχω να κοιμηθώ σερί ένα φυσιολογικό 7ωρο - 8ωρο κάτι μήνες τώρα. Ο σύζυγός μου κάτι έχει πάθει και λειτουργεί σεξουαλικά μόνο μεταμεσονύχτια. Δηλαδή, εκεί που ξαπλώνουμε πτώματα για ύπνο, κατά τις 2-3 το πρωί θα τον πιάσει η όρεξη για σεξ. Στην αρχή μου άρεσε γιατί ήμασταν και οι δύο παθιασμένοι. Το τελευταίο διάστημα, όμως, δεν ξεκουράζομαι καθόλου γιατί μετά έχω υπερένταση και καταλήγω να βλέπω τηλεόραση μέχρι να ξημερώσει. Εν τω μεταξύ, έχω προσπαθήσει να κάνουμε σεξ σε πιο νορμάλ ώρα και δεν ήθελε. Δεν ξέρω τι να πω πια!

Ε, ρε φίλη, ξενύχτι, και δεν ξέρω και τι ώρα ξυπνάς το πρωί! Θα σου έλεγα ότι μπορεί να βλέπει τίποτα ενδιαφέροντα όνειρα που τον εξιτάρουν, αλλά και πάλι υποθέσεις κάνουμε. Αυτό που μου κάνει εντύπωση, είναι ότι για να μου το γράφεις έτσι, αυτή η συνθήκη σας προέκυψε τους τελευταίους μήνες και ότι νωρίτερα δεν συνέβαινε κάτι τέτοιο. Αρα, αυτό που χρειάζεται να κάνεις για αρχή είναι να του μιλήσεις ευθέως για το ζήτημα. Όπως μου το έγραψες εμένα, έτσι να το εξηγήσεις και σε κείνον. Διότι αν το κρατήσεις μόνο για το «Μίλα μου βρόμικα» και για τις συζητήσεις με τις φίλες σου, δυστυχώς, θα μεταλλαχθεί σε κάτι που θα σας απομακρύνει αντί να σας ενώνει. Ε, πού θα πάει θα το φτιάξετε το ωράριο παρέα!

✉
 Μίλα μου βρόμικα.
 Μίλα μου αληθινά.
 email: info@athensvoice.gr
 instagram: @melitajenny

Τι να περιμένουμε από το 2024

ΟΙ ΕΤΗΣΙΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

Της ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΜΑΝΟΥΣΑΚΗ

ΚΡΙΟΣ

20 Μαρτίου - 19 Απριλίου

Quote of the year: Δεν με παρατάτε όλοι σας;

Καλή χρονιά, αγαπημέ μου Κριέ! Η αλήθεια είναι πως τα προβλήματά σου έχεις ήδη αρχίσει να τα ψιλολύνεις από το 2023, συνέχισε έτσι και το 2024 για να έρθουν καλύτερες μέρες. Για φέτος θέλω να προσέξεις δύο βασικούς τομείς: τον επαγγελματικό και τις διαπροσωπικές σου σχέσεις. Το 2024 το λες και μεταβατική περίοδο για σένα. Εάν εργαστείς σκληρά θα πετύχεις και μια καλύτερη επαγγελματική θέση – ειδικά αφού μέχρι και τον Μάιο ο Δίας θα συνεχίσει την πορεία του στον τομέα των οικονομικών σου. Από τις 26/5 που θα έχουμε την είσοδο του Δία στους Διδύμους θα επωφεληθείς ιδιαίτερα από δραστηριότητες σχετικές με εκπαίδευση, ταξίδια και γενικά θα έχεις επαφές με πρόσωπα δικά σου. Προσοχή δώσε στις περιόδους γύρω στις 25/3, 8/4, 2/10 και 17/10 που θα υπάρχουν μεν κάποια καβγαδάκια, αλλά θα έρθουν σημαντικές και θετικές αλλαγές. Στον ερωτικό τομέα, ξεκουμπίζονται οι σχέσεις που είχαν κολλήσει κάπως, ενώ εκείνες οι οποίες έχουν γερές βάσεις ήρθαν για να μείνουν και το αποδεικνύουν.

Βαθμολογία έτους 1-10: 6.5/10

Κακοί μήνες: Ιανουάριος, Μάιος, Σεπτέμβριος, Δεκέμβριος

ΤΑΥΡΟΣ

20 Απριλίου - 19 Μαΐου

Quote of the year: Bitch please!

Καλή σου χρονιά, Ταύρε μου! Δεν σε αγγίζει τίποτα τη χρονιά αυτή και παραμένεις ατάραχος παρά τα γεγονότα που μπορεί να συμβαίνουν γύρω σου – π.χ. το ότι έχει κάτσει ο Δίας στο ζώδιό σου από τις 16/5 του 2023 και λέει να μείνει έως τις 26/5 του 2024. Αυτό, ωστόσο, είναι καλό για σένα γιατί σε ωθεί να βρεις επιτέλους τα άτομα που σου ταιριάζουν. Επίσης, τα σχέδιά σου παίρνουν μπρος από τον Απρίλιο μια και ο Δίας μέσα από το ζώδιό σου θα κάνει μια σύνοδο με τον Ουρανό, πράγμα που φέρνει βελτιώσεις σε διάφορους τομείς. Ο Ουρανός θα μείνει στο ζώδιό σου, οπότε εκμεταλλεύσου το και πάρε πρωτοβουλίες ώστε να πετύχεις όσους στόχους έχεις θέσει. Στα επαγγελματικά σου, μετά τις 21/1, που ο Πλούτωνας κασικλώνεται στον Υδροκόο, βλέπεις πιο καθαρά, ξεκαθαρίζεις τι σου κάνει και τι όχι και δεν αναλώνεσαι σε ανούσια πράγματα. Δεν αποκλείεται να έχεις και παραπάνω έσοδα εξαιτίας της εισόδου του Δία στους Διδύμους στις 26/5 και της Αφροδίτης στο ίδιο ζώδιο από τις 23/5 μέχρι και τις 17/6. Όσον αφορά τις διαπροσωπικές σου σχέσεις, πρόσεχε λίγο με τον Κρόνο στον Ιχθύ για το επόμενο διάστημα, γιατί θα τα βρεις μεν κάπως ζόρικα, αλλά θα γίνεις πιο υπεύθυνος.

Βαθμολογία έτους 1-10: 7.5/10

Κακοί μήνες: Φεβρουάριος, Μάρτιος, Ιούνιος, Ιούλιος, Νοέμβριος, Δεκέμβριος

ΔΙΔΥΜΟΣ

20 Μαΐου - 20 Ιουνίου

Quote of the year: Εδώ καράβια χάνονται, βαρκούλες αρμενίζουν!

Καλή χρονιά, φίλε Δίδυμε! Μπορώ να πω πως το 2024 ίσως σου ανήκει, κυρίως λόγω του Δία που από τον Ταύρο θα περάσει στο ζώδιό σου στις 26/5. Αυτό θα σου φέρει ευκαιρίες στα επαγγελματικά και ελπίζω να ρισκάρεις και να τις αξιοποιήσεις. Όμως ακόμα κι εσύ που δεν πολυθές να ρισκάρεις, θα έχεις τύχη, οπότε μη σκας. Τα επαγγελματικά σου έχουν θετική τάση φέτος, γενικά θα είναι μια συναρπαστική χρονιά, αφού και ο Δίας αλλά και ο Κρόνος θα επηρεάσουν το κομμάτι της καριέρας σου. Προσοχή όμως, γιατί αυτά θα ισχύσουν από τις 26/5 και μετά που θα μπει ο Δίας στο ζώδιό σου. Μέχρι τότε καλό είναι να κινηθείς λίγο παρασκηνιακά και να κάνεις μικρά βήματα, προετοιμάζοντας το έδαφος. Επίσης, γύρω στις 20/8 και 24/12 το τετράγωνο Δία-Κρόνου σε αναγκάζει να την ιδρώσεις τη φανέλα για να πάρεις όσα σου αξίζουν.

Βαθμολογία έτους 1-10: 7/10

Κακοί μήνες: Μάρτιος, Απρίλιος, Ιούλιος, Σεπτέμβριος

ΚΑΡΚΙΝΟΣ

21 Ιουνίου - 21 Ιουλίου

Quote of the year: Υπ' ατμόν για τη μάζα του αιώνα!

Καλή χρονιά, αγαπημέ μου Καρκίνε! Το 2024 είναι γενναιόδωρο από την αρχή, καθώς σε βάζει σε μια διαδικασία να γνωρίσεις ανθρώπους που θα σε επηρεάσουν θετικά και θα θες να δεις και να μάθεις νέα πράγματα γενικότερα. Οι γνωριμιές αυτές στο πρώτο εξάμηνο της χρονιάς θα σε βοηθήσουν κυρίως στα επαγγελματικά λόγω του Κρόνου στον Ιχθύ, του Δία στον Ταύρο και του Ποσειδώνα που συνεχίζει να βρίσκεται στον Ιχθύ. Ο Δίας με τον Πλούτωνα σου παίζουν κάποια παιχνιδάκια όσον αφορά στον οικονομικό τομέα, αλλά εσύ δεν μασάς. Στις 26/5 ο Δίας μπαίνει στον Δίδυμο και σου φέρνει εύνοια, αλλά και διαίσθηση. Γενικά, η φετινή χρονιά σε βρίσκει καλύτερα από τις προηγούμενες, γιατί επιτέλους παίρνεις πόδι ο Πλούτωνας από το ζώδιο του Αιγόκερου τον Γενάρη. Δεν θα κρατήσει για πολύ αυτό, όμως, μια και τον Σεπτέμβρη μέχρι και τον Νοέμβρη ο Πλούτωνας θα ξανάρθει στην προηγούμενη θέση. Μη σκας, από τις 17/6-11/7 η Αφροδίτη φτάνει στο ζώδιό σου και φέρνει θετικό κλίμα στα οικονομικά και στα ερωτικά σου... κάτι είναι κι αυτό.

Βαθμολογία έτους 1-10: 8/10

Κακοί μήνες: Ιανουάριος, Φεβρουάριος, Μάιος, Ιούνιος, Σεπτέμβριος, Οκτώβριος

ΛΕΩΝ

22 Ιουλίου - 22 Αυγούστου

Quote of the year: **Νιώθω ο μικρός πρίγκιπας στην τοποθεσία Γη!**

Καλή χρονιά, αγαπητό Λιοντάρι! Το 2024 επιτέλους παίρνεις τον έλεγχο στα οικονομικά σου τουλάχιστον, με την παρουσία του Κρόνου στον τομέα αυτόν, και δεν κάνεις πια σπατάλες. Στα επαγγελματικά σου, μέχρι τις 26/5 θα πρέπει συνεχώς να αποδεικνύεις την αξία σου, γιατί ο Δίας στον Ταύρο μπορεί να σε πάει ψηλά... και πρόσεξε, τέτοια ευκαιρία θα βρεις ξανά μετά από 12 χρόνια. Από τις 26/5 με τον Δία στον Δίδυμο θα δεις τα σχέδια και τον κοινωνικό σου κύκλο να παίρνουν όλο και ευνοϊκότερη τροπή. Επίσης, τον Ιανουάριο και τον Σεπτέμβριο έως Νοέμβριο ο Πλούτωνας σε βοηθάει κάπως να αλλάξεις τον τρόπο με τον οποίο δουλεύεις για να μπορείς να είσαι πιο αποδοτικός χωρίς να στερείσαι ελεύθερο χρόνο! Ίσως σημαντικότερες αλλαγές θα εντοπίσεις στον ερωτικό τομέα, που αν είσαι δεσμευμένος πας για κάτι πιο επίσημο. Πρόκειται για κάποια συγκατοίκηση ή και γάμο - εσύ ξέρεις! Αν πάλι είσαι αδέσμευτος, είναι η χρονιά που έχεις τις περισσότερες πιθανότητες να βρεις ταίρι.

Βαθμολογία έτους 1-10: 8/10**Κακοί μήνες:** Φεβρουάριος, Μάρτιος, Ιούνιος, Ιούλιος, Νοέμβριος, Δεκέμβριος**ΠΑΡΘΕΝΟΣ**

23 Αυγούστου - 21 Σεπτεμβρίου

Quote of the year: **Καλησπέρα σας, αυτός ο τάφος είναι ρεζερβέ;**

Καλή χρονιά, φίλε Παρθένη! Ο Δίας ήδη από το 2023 βρίσκεται στο ζώδιο του Ταύρου και σκοπεύει να μείνει εκεί μέχρι τις 26 Μαΐου του 2024. Αυτό όμως εσένα σου πάει, σου δίνει μια δυναμικότητα, καθώς το διάστημα αυτό θα είσαι μέσα στην τύχη, την ενέργεια και γενικά τον ενθουσιασμό που μπορεί όμως να εκδηλωθεί κι ως υπερβολή! Λίγο ο Δίας με τον Ουρανό τον Απρίλιο και λίγο ο Ποσειδώνας τον Μάιο, θα σου φέρουν ευκαιρίες, αλλά κοίτα μην σε πιάσει υστερία... Από τις 26/5 ο Δίας και από τις 23/5 έως 17/6 η Αφροδίτη, σου δίνουν την πάσα να ανέβεις επαγγελματικά και οικονομικά. Ωστόσο, από τις 20/7 έως και τις 4/9 πρόσεξε λίγο τις απαιτήσεις σου, γιατί θα έχουμε και την παράλληλη διέλευση του Άρη που θα σου προκαλέσει έναν έντονο δυναμισμό. Στα επαγγελματικά σου τώρα, η μετακίνηση της Αφροδίτης στον οίκο των οικονομικών σου τον Σεπτέμβριο, σου δίνει νέο αέρα και λήγει τις οικονομικές σου δυσκολίες. Στα ερωτικά σου, εσύ που είσαι μόνος πρόσεξε τον Ποσειδώνα που κυριαρχεί στον τομέα των σχέσεών σου και κάπως σε μπερδεύει. Ο Κρόνος θα βρίσκεται επίσης εκεί, στην ίδια γωνία, γι' αυτό το νου σου στις νέες γνωριμίες. Εσύ που είσαι δεσμευμένος, θα μπει σε μια διαδικασία να κάνεις αλλαγές που έχουν θετικό πρόσημο, γιατί τελικά μαθαίνεις καλύτερα το ταίρι σου.

Βαθμολογία έτους 1-10: 4/10**Κακοί μήνες:** Ιανουάριος, Μάρτιος, Απρίλιος, Ιούλιος, Αύγουστος, Σεπτέμβριος, Οκτώβριος**ΖΥΓΟΣ**

22 Σεπτεμβρίου - 22 Οκτωβρίου

Quote of the year: **Ρόδα είναι και γυρίζει!**

Καλή χρονιά, αγαπημένη μου Ζυγέ! Η χρονιά μπαίνει με τις καλύτερες προθέσεις για σένα, μια και ο Πλούτωνας που είναι ακόμα σε κόντρα με το ζώδιό σου ξεκουμπίζεται και περνάει στον Υδροχόο στις 21/1, γεγονός που αυξάνει την αυτοπεποίθησή σου. Στις 16/2 με την είσοδο της Αφροδίτης στον Υδροχόο (που θα συναντηθεί και με τον Πλούτωνα), στις 23/5 η Αφροδίτη στον Δίδυμο και στις 26/5 που ξεκινάει η πορεία του Δία στο ίδιο ζώδιο, εσύ πετάς όσον αφορά τα ερωτικά σου. Ειδικά στις 19/9, όταν ο Πλούτωνας ολοκληρώνει την πορεία του στον Αιγόκερω και περνά στον Υδροχόο, να περιμένεις θετικές εξελίξεις. Γενικά θα υπάρχει ηρεμία στις επιλογές σου, ίσως να δημιουργήσεις και τη δική σου οικογένεια αν το επιθυμείς. Έχε τα μάτια σου ανοιχτά γύρω στις 25/3, 8/4, 2/10 και 17/10, γιατί οι εκλείψεις του 2024 σε αφορούν, κυρίως στο κομμάτι των ερωτικών και πραγματοποιούνται στον άξονα Κριού-Ζυγού. Παρ' όλα αυτά ο Άρης δεν θα σε προτιμήσει, μια και θα βρίσκεται στον Κριό από τις 30/4-9/6 - ευτυχώς να λες εσύ, πρόσεχε προκλητικές συμπεριφορές θα πω εγώ...

Βαθμολογία έτους: 6/10**Κακοί μήνες:** Ιανουάριος, Φεβρουάριος, Μάιος, Ιούνιος, Σεπτέμβριος, Οκτώβριος, Νοέμβριος**ΣΚΟΡΠΙΟΣ**

23 Οκτωβρίου - 21 Νοεμβρίου

Quote of the year: **Αλήθεια, τι γεύση έχει το κώνειο;**

Καλή χρονιά, αγαπημένη μου Σκορπιέ! Αν πιστεύεις ότι το 2023 ήταν καλό για σένα, το 2024 σου υπόσχεται να είναι ακόμα καλύτερο και να σε βοηθήσει να πετύχεις τους στόχους σου. Ο Άρης θα βρίσκεται στον Αιγόκερω από τις 4/1, αλλά θα περάσει στον Ιχθύ από τις 23/3-30/4. Όλο αυτό το διάστημα θα κάνεις ένα ξεκαθάρισμα στις φιλικές και γενικότερα διαπροσωπικές σχέσεις. Επίσης, στον ερωτικό τομέα, η παραμονή και του Δία στον Ταύρο μέχρι 26/5 θα σου δημιουργήσει μια ανάγκη να δεσμευτείς/δεθείς παραπάνω με το ταίρι σου ή απλώς να σοβαρευτείς αν είσαι μπακούρι. Στα επαγγελματικά σου, στις 26/5 ο Δίας σε βοηθάει στον οικονομικό τομέα, κυρίως σε χρέη ή θέματα κληρονομιάς. Πρόσεξε γύρω στις 21/1 την είσοδο του Πλούτωνα στον Υδροχόο, γιατί θα δεις τις υποχρεώσεις σου να αυξάνονται. Όλος σου ο κόπος όμως θα ανταμειφθεί από τη θετική γωνία του Δία με τον Πλούτωνα γύρω στις 5/6, καθώς θα γίνεις κάπως πιο αποφασιστικός και θα ξεπεράσεις τον εαυτό σου. Εάν έχεις ανησυχίες σχετικά με τα επαγγελματικά σου, μοιράσου τες με τους δικούς σου - γι' αυτό υπάρχουν οι φίλοι, βρε!

Βαθμολογία έτους 1-10: 4/10**Κακοί μήνες:** Φεβρουάριος, Μάρτιος, Απρίλιος, Ιούνιος, Ιούλιος, Νοέμβριος, Δεκέμβριος**ΤΟΞΟΘΗΣ**

22 Νοεμβρίου - 20 Δεκεμβρίου

Quote of the year: **Φρίκες έφαγες για μεσημεριανό;**

Καλή χρονιά, αγαπημένη Τοξότη! Το 2024 σε βρίσκει με τον Δία στον Ταύρο, κάτι που σε ωθεί να ασχοληθείς περισσότερο με τα επαγγελματικά σου. Θες δεν θες, από τις 4/1 ο Άρης σε σπρώχνει να το παλέψεις για να πάρεις όλα όσα σου αζίζιζον. Τώρα, από τις 26/5 ο Δίας περνάει στους Διδύμους και εσύ πιάνεις τον εαυτό σου να σκέφτεται τα προσωπικά σου και να θες να κάνεις ένα ξεκαθάρισμα, να διώξεις από πάνω σου ό,τι σε κρατάει πίσω. Και θα το κάνεις έως και τα μέσα του 2025. Θα τις έχεις τις κατακτήσεις σου, εφήμερες όμως, λόγω του τετράγωνου Δία-Κρόνου στις 20/8 και 24/12, όπως και λόγω της εκλείψεως στους Ιχθείς στις 18/9. Εσύ που είσαι σε σχέση, από τον Μάιο θα αρχίσεις να ψάχνεις τρόπους καλύτερης επικοινωνίας με τον σύντροφό σου, κι αν δεν το πετύχεις είσαι σε θέση ακόμα και να λήξεις τη σχέση σου. Εσύ που είσαι single, να ξέρεις πως η νέα χρονιά θα σου προσφέρει πολλές γνωριμίες, άρα ποτέ δεν ξέρεις! Για τους γεννημένους προς το τέλος του ζωδίου, ας επικρατήσει η λογική για να γλιτώσετε πιθανές παγίδες, αφού η πορεία του Ποσειδώνα στους Ιχθείς σας δημιουργεί μια σύγχυση.

Βαθμολογία έτους 1-10: 5/10**Κακοί μήνες:** Ιανουάριος, Μάρτιος, Απρίλιος, Ιούλιος, Αύγουστος, Σεπτέμβριος**ΑΙΓΟΚΕΡΩΣ**

21 Δεκεμβρίου - 19 Ιανουαρίου

Quote of the year: **It's payback time!**

Καλή χρονιά, φίλε Αιγόκερε! Η νέα χρονιά έρχεται με τις καλύτερες προθέσεις, μια και ο Δίας θα βρίσκεται στον Ταύρο μέχρι τις 26/5 και θα βοηθήσει στην αποζημίωσή σου για όλα πέρασες το 2023. Θα περιμένεις όμως μέχρι τα μέσα του Απριλίου έως και τις 24/5 που θα έχουμε τη σύνοδο του Ουρανού και το εξάγωνό του με τον Ποσειδώνα. Αυτό το διάστημα είναι θετικό και για τα ερωτικά σου, καθώς θα γυρίζει πολύ η σκέψη κάτι πιο σταθερού στο μυαλό σου. Ίσως βέβαια να κλειστείς λίγο στον εαυτό σου, λόγω της παραμονής του Κρόνου στους Ιχθείς. Αύξηση στο εισόδημά σου και ευκαιρίες για επενδύσεις υποσχεται η νέα χρονιά με τη θέση του Πλούτωνα στον Υδροχόο, αρκεί να έχεις κι εσύ τα μάτια σου ανοιχτά. Μην τα περιμένεις όλα έτοιμα! Επίσης, από τις 26/5 θα επέλθουν βελτιώσεις στο εργασιακό σου περιβάλλον και θα δεις ότι όλα θα λειτουργούν καλύτερα χωρίς να χρειάζονται πολύ κόπο από μεριάς σου. Αυτό θα σου δώσει χρόνο και ενέργεια να ασχοληθείς με εσένα και πράγματα που σε ενδιαφέρουν, κυρίως σε ό,τι έχει σχέση με την επικοινωνία.

Βαθμολογία έτους 1-10: 8.5/10**Κακοί μήνες:** Ιανουάριος, Μάιος, Σεπτέμβριος, Οκτώβριος**ΥΔΡΟΧΟΟΣ**

20 Ιανουαρίου - 17 Φεβρουαρίου

Quote of the year: **Όπου ακούς πολλά κεράσια, μην κρατάς καν καλάθι...**

Καλή χρονιά, αγαπητέ Υδροχόε! Ο Πλούτωνας περνάει στο ζώδιό σου και ειδικά από τις 21/1 αυτό αρχίζει και επηρεάζει την καθημερινότητά σου. Θα δεις ότι θα νιώθεις κάπως μπερδεμένος, θα θες μια συναισθηματική και πνευματική αλλαγή ή θα έχεις εναλλαγές στη διάθεσή σου. Αυτό όμως μπορεί να είναι και καλό, γιατί θα ψάξεις να τα βρεις με τον εαυτό σου από την αρχή και ίσως η φαντασία και η έμπνευσή σου να σε πάνε εκεί που θέλεις, ρε παιδί μου. Γενικά, κοίτα να είσαι προσγειωμένος και να έχεις μια κάποια επαφή με την πραγματικότητα. Σου έχω και καλά νέα. Αν σε ενδιαφέρει κάποιο ακίνητο ή γενικά θέματα σπιτιού και οικογένειας, σε ευνοεί η παραμονή του Δία στον Ταύρο μέχρι τις 26/5, αλλά και τον Μάιο-Απρίλιο. Επιπλέον, στις 26/5 ο Δίας θα περάσει στους Διδύμους και μαζί με την Αφροδίτη θα σου δώσουν ένα έντονο πνεύμα δημιουργικότητας. Στα ερωτικά σου, προβλέπεται μέχρι και σοβαρή σχέση, ενώ τα επαγγελματικά σου και οι συνεργασίες σου θα έχουν θετικό πρόσημο όλη τη χρονιά.

Βαθμολογία έτους 1-10: 6/10**Κακοί μήνες:** Φεβρουάριος, Μάρτιος, Απρίλιος, Ιούνιος, Ιούλιος, Νοέμβριος, Δεκέμβριος**ΙΧΘΥΣ**

18 Φεβρουαρίου - 19 Μαρτίου

Quote of the year: **Έχεις μπει στο Κρονοντούλαπο...**

Καλή χρονιά, αγαπημένη μου Ιχθύ! Αυτή τη χρονιά ο Ποσειδώνας σε βοηθάει να αφήσεις πίσω όποιες ανασφάλειες σε αποπροσανατόλιζαν και γενικά σε έφερναν σε αδιέξοδο. Τώρα κοιτάς με άλλο μάτι τη ζωή και βλέπεις τι έχει αξία, πέρα από τα υλικά αγαθά και τις πολυτέλειες. Στις 26/5 έχουμε τα εξής φαινόμενα: την παραμονή του Δία στον Ταύρο, την έξοδο του Πλούτωνα από τον Αιγόκερω και του Κρόνου από το ζώδιό σου, και την είσοδο του Δία στους Διδύμους. Εσύ πρόσεξε να κρατήσεις τα μυαλά στο κεφάλι σου, να επωφεληθείς από κάποιο ακίνητο ή εργασία κατά τους καλοκαιρινούς κυρίως μήνες, δίνοντας παράλληλα σημασία στο σπίτι και την οικογένειά σου. Στα επαγγελματικά σου πρέπει να εργαστείς σκληρά, γιατί έχεις τις προδιαγραφές να αποκτήσεις μια καλή δουλειά που μπορεί να σε εξασφαλίσει για καιρό. Φιλική συμβουλή... εργάσου με πειθαρχία, οργανώσου και άσε την επαναστατική διάθεση για να πας μπροστά.

Βαθμολογία έτους 1-10: 3.5/10**Κακοί μήνες:** Ιανουάριος, Μάρτιος, Απρίλιος, Ιούλιος, Αύγουστος, Σεπτέμβριος

COSMIC TELEGRAM

Από την ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΑΝΟΥΣΑΚΗ



Κριός

20 Μαρτίου - 19 Απριλίου

Κριέ μου, την εβδομάδα αυτή θέλεις να ζήσεις την περιπέτεια και να ξεφύγεις από διάφορα που σε ταλαιπωρούν. Υπάρχουν πλάνα για το εξωτερικό και βιάζεσαι να τα βάλεις όλα σε σειρά για να δώσεις περισσότερο χρόνο σε αυτά που σε ενδιαφέρουν. Κάποια οικονομικά ζητήματα μπορεί να σε οδηγήσουν στο να πάρεις βιαστικές αποφάσεις. Ένας νέος κύκλος όμως φαίνεται να ανοίγει στα επαγγελματικά σου και τα πράγματα παίρνουν διαφορετική κατεύθυνση. Μια ξαφνική ευκαιρία θα εμφανιστεί και θα την αρπάξεις βλέποντας σημαντικές αλλαγές. Όπως και να 'χει, είναι μια εβδομάδα που χρειάζεσαι να δουλέψεις τους νέους στόχους σου!



Ταύρος

20 Απριλίου - 19 Μαΐου

Η εβδομάδα ξεκινά με μια εσωτερική ένταση, Ταύρε μου, με μια συναισθηματική αναταραχή και μια πιο ερωτική διάθεση να σε πλημμυρίζει. Και κάπως έτσι, θα πάρεις τα πάνω σου, θα νιώσεις πιο δυνατός και θα μπεις στη διαδικασία να κάνεις κάποιες κινήσεις που είτε έχουν να κάνουν με ένα ταξιδάκι στο εξωτερικό, είτε με συζητήσεις που ανοίγουν έναν διαφορετικό κόσμο μπροστά σου! Έχεις την ανάγκη να νιώσεις ελευθερία κινήσεων και θα ξεκαθαρίσεις ότι λειτουργείς αυτόνομα, σε σημείο που θα αποφασίσεις να απομακρυνθείς από άτομα που σε αμφισβητούν - άτομα δικά σου ή από το επαγγελματικό σου περιβάλλον.



Δίδυμοι

20 Μαΐου - 20 Ιουνίου

Δίδυμέ μου, η εβδομάδα ξεκινά με εσένα να ασχολείσαι περισσότερο με τη σχέση σου! Έχεις πιο ερωτική-ρομαντική διάθεση και παρά τις όποιες δυσκολίες, επιλέγεις να επενδύσεις χρόνο σε αυτό. Μέσα από την επικοινωνία, αποφασίζεις τι σου κάνει καλό και τι πρέπει να απομακρυνθεί με συνοπτικές διαδικασίες. Λίγη προσοχή σε προτάσεις για συνεργασίες που υπόσχονται γρήγορη επαγγελματική εξέλιξη... Σε πιάνει μια τάση να δείξεις πως δεν έχεις ανάγκη τη στήριξη κανενός και μπορείς να λειτουργήσεις αυτόνομα, και μια βιασμένη να «ξεμπερδέψεις» με ό,τι σου δημιουργεί άγχος και νιώθεις πως σε κρατάει πίσω.



Καρκίνος

21 Ιουνίου - 21 Ιουλίου

Μια εβδομάδα με έντονη καθημερινότητα, Καρκίνε μου, και το πρόγραμμά σου γεμίζει με αρκετά ενδιαφέροντα που σε κάνουν χαρούμενο και σου δίνουν νέα δεδομένα! Ίσως χρειαστεί να βάλεις όρια στο τι πρέπει να κάνεις και στο πόσο χρόνο μπορείς να δώσεις για χαλάρωση, αλλά θα το καταφέρεις. Άλλωστε, βλέπεις κάποια πλάνα σου να γίνονται πραγματικότητα και αυτό σε ικανοποιεί, και κάπως έτσι θα χτίσεις καλύτερες τις σχέσεις σου με συναδέλφους και συνεργάτες. Η κατάσταση στη σχέση σου φαίνεται να μπαίνει σε νέα βάση, με εσένα να ψάχνεις την ουσία!



Λέων

22 Ιουλίου - 22 Αυγούστου

Λέοντα μου, η εβδομάδα ξεκινά αρκετά δυναμικά, βγαίνεις έξω και δίνεις τον καλύτερό σου εαυτό! Όλο αυτό θα σε βοηθήσει να νιώσεις καλύτερα σε ψυχολογικό επίπεδο, αφού χρειάζεσαι μια άμεση διαφυγή, μια έξοδο κινδύνου, ρε παιδί μου, που θα σε βοηθήσει να αποσυμπιεστείς. Όμως, είναι και το φλερτ κάτι που θα σε βοηθήσει σε όλο αυτό και θα έχουμε εξελίξεις... Επαγγελματικά, θα πάρεις αποφάσεις και θα χωρίσεις τους δρόμους σου με άτομα που είτε στέκονται εμπόδιο στην εξέλιξη σου είτε νιώθεις πως προσπαθούν να διαστρεβλώσουν την εικόνα που βγάζεις προς τα έξω!



Παρθένος

23 Αυγούστου - 21 Σεπτεμβρίου

Παρθένε, η εβδομάδα σου ξεκινά με το σπίτι να μπαίνει στις προτεραιότητές σου και με εσένα να ασχολείσαι περισσότερο με τον χώρο και με τη διακόσμσή του. Καθάρισμα, ξεσκάρτηματα και τακτοποιήσεις σε βοηθούν να ξεκαταστείς και να ξεσπάσεις τα νεύρα σου! Έτσι όμως θα εκφραστείς και δημιουργικά και θα νιώσεις ακόμα πιο άνετα. Στο πλάνο μπαίνουν και νέα ξεκινήματα σε θέματα που έχουν να κάνουν ίσως με κάποια καλλιτεχνική ασχολία ή με μια νέα γνωριμία που θα έχει καλή εξέλιξη. Ίσως αποφασίσεις να βάλεις τον εαυτό σου προτεραιότητα και να δεις τι είναι αυτό που χρειάζεσαι.



Ζυγός

22 Σεπτεμβρίου - 22 Οκτωβρίου

Ζυγέ μου, μια όμορφη εβδομάδα φαίνεται να ξεκινά αφού γίνεσαι πιο επικοινωνιακό! Ο λόγος σου φαίνεται να γίνεται πιο γλυκός, αλλά παράλληλα η αυστηρότητα για κάποια ζητήματα στη δουλειά θα ξεκαθαρίσει πολλά θέματα. Προσοχή στο πώς θα εκφράσεις τα συναισθήματά σου, η κυκλοθυμία σου θα σε κάνει επιθετικό και αυτό μπορεί να δημιουργήσει ζητήματα με την οικογένειά σου. Κάπως έτσι, θα δεις ότι χρειάζεται να βάλεις νέα βάση στις υποχρεώσεις σου με τα μέλη της οικογένειας, για να βελτιωθεί και η ψυχολογία σου και να βρεις ισορροπία. Ίσως χρειαστεί να κάνεις κάποιες κινήσεις που θα θέσουν τις βάσεις σε θέματα σπιτιού και προγράμματος.



Σκορπιός

23 Οκτωβρίου - 21 Νοεμβρίου

Σκορπιέ μου, η εβδομάδα σου ξεκινά με το θέμα της ασφάλειας να παίζει πρωταρχικό ρόλο! Όλα μπαίνουν στο μικροσκόπιο και περνούν από ψιλή ανάλυση... φυσικά κάποια επαγγελματικά σου πλάνα θα επανεξεταστούν, αφού τα πρέπει συσσωρευούνται περιορίζοντας την έμπνευση και την ελευθερία της έκφρασής σου. Ωστόσο, μέσα στην εβδομάδα που θα έχεις και τα τυχερά σου και που η επικοινωνία θα γίνει πιο ανοιχτή προς τους άλλους, χωρίς να υποχρεώνεις τους απέναντι - σε ό,τι αφορά το φλερτ - να διατηρούν το μυστήριό για να μη χάνεις το ενδιαφέρον σου. Κινήσου με προσοχή σε οικονομικά ζητήματα και μην πάρεις τις μετρητοχές προσφορές που παραδείχνουν καλές!



Τοξότης

22 Νοεμβρίου - 20 Δεκεμβρίου

Τοξότη μου, η εβδομάδα ξεκινά αρκετά δυναμικά για εσένα, αφού θα μπεις στη διαδικασία να πάρεις αποφάσεις και να προχωρήσεις επιτέλους. Φαίνεσαι πρόθυμος να κάνεις ριζικές αλλαγές ώστε να δεις καλύτερο αποτέλεσμα, αλλά κλοτσάς λίγο στα όρια που πάνε να σου βάλουν οι άλλοι... Μάλλον κάπου στη μέση πρέπει να το βρεις! Προσπάθησε να διεκδικήσεις ξεκάθαρα αυτό που θέλεις και μη βάλεις μπροστά το πείσμα σου, θεωρώντας πως δεν θα είναι η μόνη ευκαιρία που θα έρθει... Η τύχη ευνοεί τους τολμηρούς! Η εβδομάδα κλείνει με εσένα να ασχολείσαι με το σπίτι σου, την οικογένειά σου, αλλά και με θέματα που έχουν να κάνουν με την ψυχολογία σου!



Αιγόκερως

21 Δεκεμβρίου - 19 Ιανουαρίου

Αιγόκερέ μου, μια εβδομάδα με ιδιαίτερο ψυχολογικό φόρτο ξεκινά. Φαίνεσαι πιο αποστασιοποιημένος και σε μια φάση παρατήρησης των πραγμάτων. Υπάρχει ένα κρυφό φλερτ που απολαμβάνεις - άλλωστε η επικοινωνία σου αρέσει και το ενδιαφέρον που παίρνεις σε εξιτάρει. Φρόντισε να μην πάρεις βιαστικές αποφάσεις και πρόσεχε γιατί γίνεσαι κάπως ανταγωνιστικός με τους άλλους. Θέλεις να κάνεις νέα αρχή, να ασχοληθείς με πράγματα που σε γεμίζουν και σε κάνουν να νιώθεις δυνατός, απλώς σου βγαίνει μια αντίδραση θέλοντας να λειτουργήσεις αυτόνομα, προκειμένου να έχεις την ασφάλεια ότι θα γίνει η δουλειά σου.



Υδροχόος

20 Ιανουαρίου - 17 Φεβρουαρίου

Μια εβδομάδα με παρέες, φίλους και επαφές με νέους ανθρώπους έχει αρχίσει! Ίσως να δυσκολευτείς να εμπιστευτείς και να χρειαστείς λίγο περισσότερο χρόνο, αλλά δεν θα το δείξεις - απλώς παρατηρείς και καταγράφεις. Είσαι επικοινωνιακός επενδύοντας περισσότερο στον κοινωνικό τομέα, φλερτάρεις, διασκεδάσεις και περνάς καλά. Τουλάχιστον αυτό θα βγάλεις προς τα έξω, δημιουργώντας την κατάλληλη απόσταση ασφαλείας από τους άλλους για αυτά που πραγματικά σε απασχολούν. Κάποια θεματάκια με την οικογένεια μπορεί να δημιουργήσουν αποστάσεις και να χρειαστείς τον χώρο σου για να κατανοήσεις τα γεγονότα.



Ιχθύες

18 Φεβρουαρίου - 19 Μαρτίου

Μια εβδομάδα που η εικόνα σου είναι το πρωταρχικό που σε απασχολεί, Ιχθύ, ξεκινά! Έχεις διάθεση για περιπέτεια και ξεγνοιασιά και εκπέμπεις ερωτισμό, ενώ στην ουσία η επαγγελματική σου πορεία είναι πολύ βασική σε αυτή τη φάση - απλώς εσύ θέλεις να το ρίξεις έξω. Κάνεις όμως και τις επαγγελματικές σου επαφές, επενδύεις περισσότερο σε κινήσεις και βρίσκεις ευκαιρίες που θα σε ευνοήσουν... Λίγη προσοχή στον τρόπο που μιλάς και απευθύνεσαι στους άλλους γιατί γίνεσαι αρκετά εκρηκτικός και αυτό δημιουργεί αποστάσεις - ειδικά με άτομα που εκτιμούν την ευαίσθητη φύση σου και τον έντονο συναισθηματισμό σου.

ΜΗ ΧΑΣΕΙΣ

Την καθημερινή αστρολογική σου προβλέψη στο athensvoice.gr/zodia

* Για πιο ολοκληρωμένη εικόνα των αστρολογικών σου τάσεων θα πρέπει να διαβάσεις και τον ωροσκόπο σου



Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

TO SOUNDTRACK

THE PLOUHE

Απορροφούμε τον

~~ΦΠΑ~~



Όλο τον Ιανουάριο
απορροφούμε τον **ΦΠΑ**
σε πάνω από
60 προϊόντα
βασικής ανάγκης.

Βρες όλα τα προϊόντα
στα καταστήματα Lidl
ή στο **lidl-hellas.gr**

